

V SREDIŠČU
**MITJA RIBIČIČ
NA SODIŠČU**

TUJINA
**PREMIER JANŠA
PRI PUTINU**

DEMOKRACIJA

18 LET PO AFERI JBTZ

Komunistične
oblasti so želele
z aretacijami
ustaviti
prebujajočo se
slovensko pomlad.

INTERVJU

Dr. Milan Zver

Odpravljati moram slabosti iz preteklosti

ISSN 1408-0494

9 771408 049069

Čista in edinstvena izvirna voda Zala

Specifična geološka sestava terena, skrb za brezhibno tehnično stanje naprav in objektov za črpanje in polnjenje vode ter izbira kakovostnih materialov za embaliranje nam omogočajo, da Zala polnimo brez dodatne kemijske obdelave, zato ima napolnjena v plastenke ali balone enake lastnosti kot jih ima v naravnem stanju na izvoru.

Ustreznost Zale poleg interne službe kakovosti Pivovarne Union stalno spremlja tudi Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije. Smo tudi člani - EBWA (European Bottled Water Association). Kakovost vode Zala je priznana tudi mednarodno, kar dokazujejo zlate medalje za kakovost s tekmovanja Monde Selection iz Bruslja.

Reci **halo** in zgodilo se bo!

halo

Vsak mesec do 3.000 SIT bonusa!*

brezplačni
SMS-i ob
polnitvi

možnost
izbire
tarife

storitve
Vodafone
live!

O live!

NOVO

SONY ERICSSON J230i
19.900 SIT

- radio FM
- budilka, koledar
- polifonična zvonjenja
- zvočnik za prostoročno telefoniranje
- priložene stereo slušalke

TELEFON
O vodafone live!

NOKIA 3220
24.900 SIT

- vgrajena digitalni fotoaparati in videokamera
- EDGE
- odjemalec elektronske pošte
- brskalnik XHTML
- polifonična zvonjenja
- melodije zvonjenja s svetlobnimi učinki

*Predplačniški uporabniki Halo lahko odslej prejemajo mesečne bonuse, če so včlanjeni ali registrirani v Halo Bonus Klub, če je minilo najmanj šest mesecev od njihove prve aktivacije računa Halo in so v prejšnjem mesecu polnili svoj račun z najmanj 2500 SIT. Najvišji možni mesečni bonus je 3.000 SIT, saj je višina bonusa odvisna od prej nastalih kriterijev. Brezplačne SMS-e prinaša vsako polnjenje računa Halo z vrednostno kartico 2500 SIT in 5000 SIT. Več informacij o brezplačnih SMS-ih, o včlanitvi in registraciji v Halo Bonus Klub, ter o višini mesečnih bonusov dobite na www.simobil.si, na brezplačni telefonski številki 080 40 40 40 ter na prodajnih mestih Si.mobil - Vodafone. Ponudba telefonov velja do prodaje zalog. Vse cene vsebujejo DDV. Si.mobil d.d., Šmartinska 134b, SI-1000 Ljubljana | www.simobil.si

Ujemi svet

simobil

vodafone

UVODNE STRANI

- 9 Ribičič končno na sodišču
10 Pogledi: Zdrava norost
11 Kolumna: Ustava ali pogodba?

POLITIKA

- 12 Obletnica afere JBTZ
14 DeSUS – najšibkejši člen?
16 Mrtvi se ne bodo topli med seboj

GOSPODARSTVO

- 18 Zmanjševanje zaostanka
20 Na borzah brez jasne smeri
22 Privatizacija Telekom

SLOVENIJA

- 24 Boj za železniške zapornice
26 Odkloni pod Cukovo
27 Kočvar izgubil tožbo

EVROPA IN TUJINA

- 28 V prebujajoči se ruski prestolnici
32 Globus: Smrtonosna gora
33 Tuji tisk: Konvertibilni rubelj

INTERVJU

- 34 Dr. Milan Zver

NEKOČ IN DANES

- 38 V službi domovine
40 Kras – voda in življenje
42 Dobrovo v Goriških brdih

KULTURA

- 46 Leta blaglasnega petja
47 Projekt Medana art 2

OGLEDALO

- 48 Film: Nevarna igra
50 Avtomobilizem: Sinice utihnejo
52 Zdravje: Tiha lomilka kosti
54 Šport: Mitji je uspelo
56 Črna kronika: Ustrelil upnika
58 Rumeno: Knez v Sloveniji
60 TV Kuloar: Eminenca kardinal
62 Kronika časa: Nova revija
66 Donacija – manipulacija

34 Intervju: dr. Milan Zver

Ne domišljam si, da sem oče slovenskega šolstva, kot nekdo drug, želim le optimalno voditi ministrstvo v danih razmerah in možnostih, ki jih imam. To pa pomeni, da moram odpravljati slabosti, ki so se nakopičile v preteklosti.

12 Obletnica afere JBTZ

Konec maja je minilo osemnajst let, odkar so oblasti aretirale najprej Janeza Janšo in Ivana Borštnerja, malo za tem pa še Davida Tasića in Francija Zavrla.

14 Najšibkejši člen?

Konec prejšnjega meseca je Demokratična stranka upokojujencev Slovenije (DeSUS) praznovala 15-letnico delovanja. Prav zadnje dni je najmanjša koalicijska stranka spet prišla na prve strani časopisov, in sicer z grožnjo o odhodu iz koalicije.

28 V ruski prestolnici

Zadnje majske dni se je v približno desetmilijonski ruski prestolnici Moskvi mudila močna slovenska vladno-gospodarska delegacija pod vodstvom premierja Janeza Janše. Z njo smo bili seveda tudi novinarji in fotografi. Temeljni namen obiska je bila krepitev dvostranskih političnih odnosov in gospodarskega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo.

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
Tel.: 01/ 434 54 48 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Gregor Drnovšek,
Lucija Horvat, Petra Janša, Lovro Kastelic, Barbara
Kavtčnik, Aleš Kocjan, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana
Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust, Mitja Volčanšek

Kolumnisti: mag. Andrej Aplenc, Esad Babačić,
dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez
Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Andrej
Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban,
Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče,
Miran Mihelič, Marija Vodišek

Lektoriranje: Joža Gruđen

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik),
Bor Slana, Reuters, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor
Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 550 SIT / 2,29 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o.

Direktor: Andrej Lasbaher

Naklada: 11.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor
Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij
ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98)
sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava
davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo
položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v
mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina
za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Informativne cene v evrih so preračunane iz tolaških cen po
centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

Fotografija na naslovnici: Tone Stojko, Gregor Pohleven

V družbi velikih

Metod Berlec

Obisk slovenske vladne delegacije v Moskvi je bil močno gospodarsko zaznamovan. Tonu je dajala velika gospodarska delegacija, ki je s premierjem Janezom Janšo pripotovala v rusko prestolnico, da bi navezala stike in sklepala morebitne posle. Seveda so bili nekateri novinarji zelo neučakani in so naivno pričakovali, da bodo naši poslovneži po dobrih dveh dneh iz Rusije odšli s šopom podpisanih poslovnih pogodb. No, zadeve ne gredo tako hitro, narejen pa je bil pomemben korak naprej, na kar so v pogovorih z zadovoljstvom opozarjali slovenski gospodarstveniki. Nekateri so ob tem dodali, da bi bilo smiselno intenzivirati politične in gospodarske stike tudi z Ukrajino, saj je izredno pomembno, ali na neki trg prideš med prvimi. Prav je, da država domačim podjetjem pomaga pri prodoru na tuje trge, so še dodajali.

Potem ko so gospodarski in politični odnosi med Slovenijo in Rusijo v zadnjih letih nekako zastali, je Janševa vlada naredila velik korak k intenzivnejšemu dogajanju na tem področju. Srečanja premierja Janše z najvidnejšimi predstavniki Ruske federacije so potrdila dobre dvostranske odnose med državama. Slovenija je izpostavila interes po ohranjanju in krepitvi političnega dialoga o aktualnih evropskih in širših mednarodnih vprašanjih na najvišji ravni. To je še posebej pomembno, saj bo Slovenija v prvi polovici leta 2008 kot prva slovanska država in prva nova članica predsedovala Evropski uniji. Takrat bo naša država vodila dialog celotne EU z Rusko federacijo. Zato je bilo poleg gospodarskih tem veliko besed namenjenih krepitvi strateškega partnerstva med EU in Rusko federacijo, kar naj bi pripomoglo k miru in razvoju tako na evropski celini kot tudi v svetu.

S tem ko je Slovenija postala članica Severnoatlantskega zaveznitva, članica Evropske unije, v zadnjem času pa se prebija med njene jedrne države, je bil, strateško gledano, korak h krepitvi odnosov z Rusijo pravilen. Če je bilo v preteklih letih pri Slovencih precej nezaupanja do največje slovanske dr-

žave, še posebej zaradi komunističnih sedimentov, ki so še vedno navzoči tudi v Sloveniji, danes večinoma ni več tako. Poleg tega si Janša kot nekdanji politični disident (v teh dneh se spominjamo osemnajste obletnice njegove aretacije in afere JBTZ) in zahodnoevropsko orientirani politik lahko „privošči“ poglobljanje stikov z državo, kjer demokratični standardi po mnenju uradnih ustanov Evropske unije še niso v polni meri zaživeli. Seveda pri tem ni treba, da bi bila Slovenija bolj papeška od papeža. Misliti mora predvsem na svoje gospodarske interese. Ko zahodnoevropski voditelji prihajajo v Moskvo, imajo v mislih predvsem sklepanje poslov za domača podjetja. O človekovih pravicah morda rečejo kakšno besedo zaradi domače javnosti. In to je tudi vse. Za ruske medije je Janša zato izrazil prepričanje, da ima Rusija potrebne demokratične ustanove, ki ji omogočajo uspešno reševanje teh vprašanj. Po njegovo na svetu ta čas ni idealne države, kar se tiče varovanja človekovih pravic, pomembno pa je, da se vsaka država zaveda teh problemov in jih rešuje. Glede na to, da je Slovenija petinštirideset let živela v komunističnem totalitarnem režimu, Rusija pa več kot sedemdeset, je njeno zaostajanje pri demokratičnih standardih razumljivo. Kljub temu se ti v Rusiji postopoma krepijo. Spreminja se tudi odnos do pravoslavne cerkve, ki je bila podobno kot pri nas katoliška za komunistični sistem sovražnik številka ena. Celo predsednik Ruske federacije Vladimir Putin, ki je bil nekoč agent zloglasne KGB, se danes občasno udeležuje verskih obredov in se pri tem celo prekriža. Ostaja pa dejstvo, da vlada s trdo roko. Posebno poglavje je Čečenija. Kot pravijo poznavalci, jo želijo Rusi na vsak način obdržati v federaciji zato, da ne bi prišlo do efekta domin. Po razpadu Sovjetske zveze si namreč ne morejo privoščiti še razpada Ruske federacije. In glede na to, da se z visokimi cenami energentov (predvsem nafte) gospodarski položaj te velike izvoznice izboljšuje, je bojazni za to malo. **D**

S tem ko je Slovenija postala članica Severnoatlantskega zaveznitva, članica Evropske unije, v zadnjem času pa se prebija med njene jedrne države, je bil, strateško gledano, korak h krepitvi odnosov z Rusijo pravilen.

Če bo bog dal

Aleksander Škorc

„Sem pa res odličen pisec,“ je menil JD, ko je še enkrat (letos petnajstič) prebral svojo uspešnico Moja resnica. „Nujno bi moral osrečiti Slovence s še kakšno knjigo.“

Toda nastal je manjši problem. Ker po novem vidi vse drugače, se mu knjiga ni več zdela resnična. Zdelo se mu je torej prav, da jo nekoliko popravi, da bi resnici bolj ustrezala. V tej smeri je tudi storil pomembne korake, a jih je nemudoma opustil. K temu je močno pripomogla ugotovitev, da bi moral popraviti prav vse razen besedice „konec“. Odločil se je, da svoje resnice ne bo več razglašal. Raje se je osredotočil na tuje. Zbral je torej 48 knjig in iz vsake prepisal po eno resnico, s čimer je storil ljudstvu veliko uslugo, saj le-to gotovo nima denarja za takšno množico knjig in bi bilo za omenjene resnice večno prikrajšano. Tako se je torej rodila uspešnica, ki jo je JD v duhu slovenske predsedniške tradicije prodajal na Tromostovju.

Kar nekaj ljudstva se je zbralo, ko je slišalo, da jim bo JD s knjigo pomagal k boljšemu življenju, a so razočarani odšli, kajti JD jim knjige ni bil pripravljen pokloniti, denarja pa že tradicionalno nimajo kaj prida. No, vsebinsko bi jim sicer poklonil – saj itak ni njegova –, a platnice in liste bi bilo treba plačati. Nerodno. Izšlo se je tako, da JD ni kaj prida zaslužil, ljudstvo pa se ni kaj prida naučilo.

JD je bil nekaj trenutkov nesrečen, potem pa se je dal v imenitnem avtomobilu prepejlati na imeniten hrib, kjer se je s še drugimi imenitniki šel socialno pravičnost. Ko je gledal okoli sebe, je ugotovil, da gre vsem dobro in da zavzemanje za socialno pravičnost niti ni potrebno. Raje so jedli golaž in si delili komplimente. Največ jih je zbral JD in bil temu primerno srečen.

Iz vsega dogajanja je JD potegnil nekaj pomembnih misli, še posebno naslednjo: „Socialna pravičnost vodi v enakost vseh in tako bi se vsi vozili s kolesi, kar pomeni, da jaz ne bi bil nič posebnega. Še knjige ne bi mogel izdati, kaj šele voziti se po svetu in jesti imenitne stvari, od katerih človek ostane suh, tudi če se preobje.“ Tako je razmišljal, a hkrati vedel, da ni vrgel stran ne časa ne denarja. Predsedniške volitve bodo in neuko ljudstvo, ki ne spregleda niti najprozornejših trikov, ga bo spet izvolilo. Kot običajno je pozabil na drobno frazo, ki se glasi: „Če bo bog dal.“

H-umor

»Videti je, da mu je tudi država le orodje za samopromocijo. Sama sem ob tem prav užaljena.«

(Filozofinja Spomenka Hribar jemlje svojo državo resno, zato ni navdušena nad angažiranostjo predsednika države Janeza Drnovška.)

»To, kar sejejo, to bodo želi.«

(Jelko Kacin ni hotel komentirati imenovanja novega načelnika generalštaba Slovenske vojske, a se je kljub temu nekoliko zagovoril.)

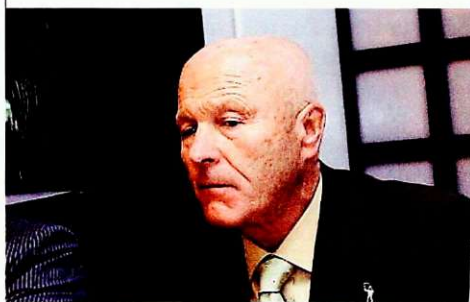

»Ne delam prometnih prekrškov, vozim po prometnih predpisih.«

(Igralec Jernej Kuntner na cesti nikoli ne igra »frajerja«.)

»Ne podlezite paranoji, da vam prisluškujejo. Pa čeprav vam res.«

(Kolumnist in zdravnik Dušan Keber prisega na hladnokrvnost, hkrati pa vsepovsod vidi »bele miši«.)

»Nikakor. Jaz imam vsega dovolj, vključno s holesterolom.«

(Lobist Božo Dimnik zanika namige, naj bi še vedno pobiral denar prek nenavadnih naključij.)

»Saj nisem tolikokrat prestopil ...«

(Obrambni minister in predsednik DeSUS Karl Erjavec odgovarja na vprašanje, ali bi vstopil v Drnovškovo gibanje, če bi se preoblikovalo v politično stranko.)

»Nikamor ne grem, najmanj pa v pozabo.«

(Pevca Anžej Dežan bo poskrbel, da ga slovenska javnost zlepa ne bo pozabila.)

»Preveč 'sladkih' ljudi v glavnem ne maram.«

(Sanjska ženska Nina Osenar ni vedno navdušena nad sladkostjo.)

»Že kot otrok si rad vodil procesije in pogrebe, takrat za umrlim ptičkom.«

(Cecilija Rode, sestra kardinala Franca Rode, je v pozdravnem nagovoru bratu nakazala, da je bil očitno rojen za princa v škrlatu.)

»Vsako imenovanje je začasno, to sploh velja v vojski, saj deluje po načelu, da se morajo ljudje na vrhu umakniti, če želijo, da pridejo njihovi nasledniki.«

(Načelnik generalštaba Slovenske vojske Albin Gutman pritrjuje govoricam, da je le »prehodni« načelnik.)

Obletna spominska slovesnost v Kočevskem rogu

V nedeljo, 11. junija, bo ob breznu pod Krenom v Kočevskem rogu obletna spominska slovesnost. Začela se bo ob 11. uri z mašo, ki jo bo ob somaševanju vodil upokojeni beograjski nadškof Franc Perko. Po maši bo priložnostni spominski spored.

Vabi vas Nova slovenska zaveza.

V LPP vre

Kljub nasprotovanju zaposlenih je Javno podjetje Ljubljanski potniški promet (LPP) objavilo javno dražbo za prodajo poslovne stavbe (v njej so bili nastanjeni begunci) na Celovski cesti v Ljubljani, ki bo 19. junija. Izklicna cena znaša 1,12 milijarde tolarjev. Ob tem Darja Krstič, direktorica LPP, zatrjuje, da želijo s prodajo priti do denarja za nakup novih mestnih avtobusov, nekaj denarja pa naj bi namenili tudi za izboljšanje delovnih razmer zaposlenih. Prodaji nepremičnine odločno nasprotujejo zaposleni, ker so prepričani, da je prodaja stare stavbe slaba odločitev tako za meščane kot zaposlene, saj se na ta način znižuje vrednost premoženja družbe. Predsednik sveta delavcev Stane Drvarič poudarja, da obstaja možnost oživitve objekta, kapital od tega pa bi močno pomagal mestni občini in davkoplačevalcem zaradi manjše vsote dotacij. Člani sveta delavcev vidijo v stavbi tudi možnost zaposlovanja določenih kategorij delavcev. Oživitev stare stavbe je svet delavcev predlagal vodstvu LPP, vendar slednje za to ni pokazalo interesa. Drvarič meni,

Stavba LPP na Celovski cesti

da je za to kriva tudi mestna oblast. Že leta 2004 se je namreč poskušal srečati z županjo Danico Simšič, vendar mu je uspelo priti le do podžupana Miloša Pavlice, ki je takrat zatrdil, da obstaja možnost, da stavba ostane v lasti LPP. Hkrati je Drvarič vodstvu LPP že pred časom predlagal, da s prodajo nepremičnin na Celovski cesti počaka na zakon o udeležbi zaposlenih pri dobičku in notranjem lastništvu. Vodstvo družbe niti za to ni pokazalo zanimanja. Po naših informacijah naj bi bil kupec stavbe že znan oziroma dogovorjen, Krstičeva z blagoslovom Simšičeve pa naj bi pohitela s prodajo pred jesenskimi lokalnimi volitvami. Dodajmo, da so Krstičeva, Simšičeva in Pavlica člani SD. Zaposleni zatrjujejo, da bodo v primeru prodaje uporabili vsa pravna sredstva. V. K.

Modrosti tedna

»Odpiramo se drugim, občudujemo in hvalimo druge kulture, sebe in svoje duhovno bogastvo pa preziramo. V svoji preteklosti iščemo to, kar je bilo narobe, nismo pa sposobni videti, kar je veliko in čisto. Če bomo hoteli preživeti, bomo morali – kritično in ponižno – sprejeti sami sebe, svojo kulturo in svoje vrednote ter jim ostati zvesti.«

(Kardinal Franc Rode)

»V politiki je zmagovalcu treba priznati zmago in razmisliti, kako pri njej sodelovati, ne pa kako oblikovati čim bolj strogo opozicijo. Tudi ta mora biti, a razvojno naravnana.«

(Poslanec Matjaž Švagan)

Najbolje po letu 1991

Konec maja je bilo na zavodu za zaposlovanje prijavljenih 87.111 brezposelnih oseb, kar je najnižje število po letu 1991, so v začetku tega tedna sporočili z zavoda. Anka Rode, v. d. generalne direktorice zavoda, je rezultat pripisala dobremu delu zaposlenih na zavodu in ugodnim gospodarskim gibanjem na trgu dela, minister Janez Drobnič pa ga je označil za enega največjih dosežkov ministrstva v zadnjem času. Tudi na Uradu RS

za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) ocenjujejo, da je majski rezultat dober zaradi ugodnih razmer na trgu dela in s tem povezanega zaposlovanja pa tudi zaradi skupnega odliva iz brezposelnosti v prvih petih mesecih letos. Ob tem menijo, da je najnovejše podatke težko ocenjevati in analizirati, dokler ne bodo znani še nekateri drugi podatki. Letos se je zaposlilo 26.064 brezposelnih oseb. Maja na primer 5.544 oseb, 297 oseb so prenesli v druge evidence, 3.600 pa so jih odjavili iz razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve. Med temi je četrtna ljudi prešla v status neaktivnosti, od teh se jih je 151 vključilo v šolanje, 339 oseb se je upokojilo. Dobrih 35 odstotkov so jih črtali s seznama, ker niso bili na razpolago za zaposlitev, skoraj 15 odstotkov pa zaradi odklonitve zaposlitve. V. K.

Brezposlenost se znižuje.

Sporni kandidat

Kot smo neuradno izvedeli, namerava obrambni minister Karl Erjavec že v kratkem na mesto direktorja generalštaba imenovati brigadirja Branimirja Furlana, ki pa bi bil lahko za večji del veteranov vojne za Slovenijo sporen. Furlan, ki ta čas v Slovenski vojski opravlja naloge namestnika poveljstva za doktrino in razvoj, v vojski velja za tako imenovani jugoslovanski kader, kar naj bi med drugim dokazovalo njegovo domnevno sporno ravnanje v osamosvojitveni vojni. Takrat naj bi bila po pripovedovanju nekaterih TO Furlana, ki je poveljeval skladišču bencina JLA v Mokronogu, pozvala, naj ji ga izroči, vendar se slednji menda na to ni odzval. Nasprotno, višjemu vodniku Grujeviću naj bi bil celo predlagal, naj pripadnikom TO, če bodo vdri v skladišče, zagrozi, da bo skladišče zažgal. Mnogi se tudi spomnijo škandala, ki se je zgodil ob 13. obletnici ustanovitve 1. brigade Slovenske vojske. Takrat je bilo na vabilu na proslavo, ki ga je podpisal Furlan, na veliko ogorčenje večine prejemnikov zapisano, da brigada praznuje peto obletnico in ne trinajste. A. K.

Brigadir Branimir Furlan

Prvi obisk v domovini

Na povabilo ljubljanskega nadškofa in metropolita Alojza Urana se je pretekli konec tedna na svojem prvem uradnem obisku v Sloveniji mudil kardinal Franc Rode. Obiskal je svojo rodno župnijo Jarše in somaševal v ljubljanski stolnici.

Prvi dan obiska se je podal na Rodico, kjer ga je kljub zapletom, ki jih je organizatorjem povzročila občina Domžale, v kateri je županja poslanka LDS Cveta Zalokar Oražem (težave naj bi bili imeli zlasti pri pridobivanju vseh potrebnih dovoljenj, ki so navadno le formalnost), sprejelo kakšnih pet tisoč ljudi. Slovesnost, med katero ni manjkalo iskrenih stiskov rok s sorodniki, prijatelji in nekdanjimi sovaščani, se je začela pri kardinalovi rojstni hiši, kjer je Rode blagoslovil tudi kapelico, ki jo je dal postaviti njegov brat Nace. Od tam je procesija odšla proti grobeljski župnijski cerkvi, kjer je vodil somaševanje. Kot je dejal v svoji pridigi, njegovo imenovanje ni čast le zanj, temveč za vse Slovence, in dodal: »V Sloveniji bi nam bilo lahko lepše, če bi

Na Rodici je kardinala Franca Rodeta pričakala velika množica ljudi.

bilo med nami manj preprirov, če bi se med seboj bolj spoštovali, če bi bili bolj obzirni drug do drugega.«

Drugi dan obiska je Rode vodil slovesno somaševanje duhovnikov in škofov v ljubljanski stolnici. V pridigi pred nabito polno cerkvijo, v kateri je bilo poleg predstavnikov drugih verskih skupnosti v Sloveniji videti tudi nekatere ministre, evropske poslance in druge predstavnike javnega življenja, se je Rode zavzel za večjo rodnost, ohranitev klasične zakonske

skupnosti, ki je po njegovo temelj vse Evrope, in spoštovanje vseh ver. »In tu smo pred specifičnim slovenskim in evropskim problemom. Pri nas bo obsojen vsak, kdor sramoti judovsko vero in njeno izročilo, vsak, kdor bi žalil Koran ali Preroka. Ko pa gre za Kristusa in za to, kar je sveto kristjanom, se izgovarjajo na svobodo izražanja, če ne celo na umetnost. V tem je nekaj patološkega. Odpiramo se drugim, občudujemo in hvalimo druge kulture, sebe in svoje duhovno bogastvo pa preziramo. V svoji preteklosti iščemo to, kar je bilo narobe, nismo pa sposobni videti, kar je veliko in čisto. Če bomo hoteli preživeti, bomo morali – kritično in ponižno – sprejeti sami sebe, svojo kulturo in svoje vrednote ter jim ostati zvesti,« je dejal Rode. A. K.

Novi načelnik

Na predlog obrambnega ministra Karla Erjavca je vlada pretekli teden za načelnika generalštaba Slovenske vojske imenovala Albina Gutmana, ki se tako vrača na mesto, ki ga je zasedal od leta 1993 do 1998, in tako pretrgala nekajtedenska ugibanja o tem, kdo bo nasledil Ladislava Lipiča. Kot je kmalu po imenovanju dejal predsednik vlade Janez Janša, je z

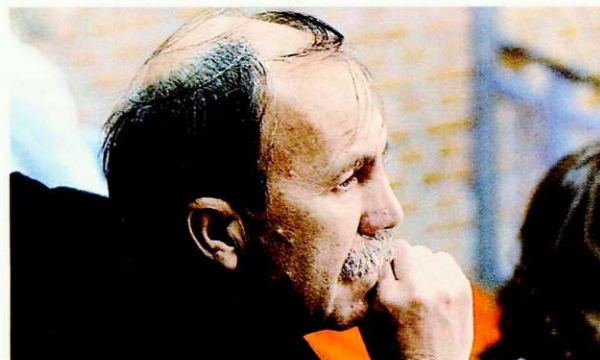
Albin Gutman se vrača v generalštab.

Erjavčevo izbiro zadovoljen, zato ga je na vladi tudi sam podprl. »Pravzaprav je Gutman edini, ki je izpolnjeval formalne pogoje za to mesto, tako da ni bilo kakšnih velikih dilem,« je dejal Janša. Predsednik vlade je ob tem obžaloval, da je pri ugibanjih, kdo bo nasledil Lipiča, prišlo do poskusov medijskega ponižanja brigadirja Antona Krkoviča, ki je bil, kot je dejal, prvi načelnik generalštaba Slovenske vojske, ko je ta šele nastajala, torej v najodgovornejšem času. »Pričakujem, da se bodo zdaj te stvari uredile,« je še dejal Janša.

V ozadju pa so se že pojavila namigovanja, naj bi bil Gutman na mestu načelnika generalštaba le začasna rešitev, saj naj bi ga že kmalu zamenjal bodisi Tone Krkovič, bodisi Bojan Pograjc. No, naši viri pravijo, da se to najverjetneje ne bo zgodilo. A. K.

Razšli so se

Konec maja so člani nadzornega sveta družbe Mobitel z mesta direktorja družbe odpoklicali Antona Majzlja. Do imenovanja novega direktorja, kar naj bi se zgodilo v treh mesecih, so vodenje družbe zaupali Bojanu Dremelju, predsedniku uprave Telekom Slovenije. Razlogi za takšno odločitev nadzornikov so v razhajanju mnenj in načrtov glede prihodnosti največjega slovenskega mobilnega operaterja, predvsem pa Skupine Telekom. Dremelj je po seji nadzornega sveta dejal, da je Anton Majzelj oče slovenske mobilne telefonije in da je zaslužen za petnajst let uspehov Mobitela, vendar pa se razmere na trgu spreminjajo. Mobitel se jim mora prilagajati, zato je nadzorni svet videl rešitev v oblikovanju novega vodstva. S tem je Mobitel vstopil v proces reorganizacije, s katerim želijo nadzorniki v Mobitelu pospešiti predvsem nadaljnji razvoj. V. K.

Dosedanji direktor Mobitela Anton Majzelj

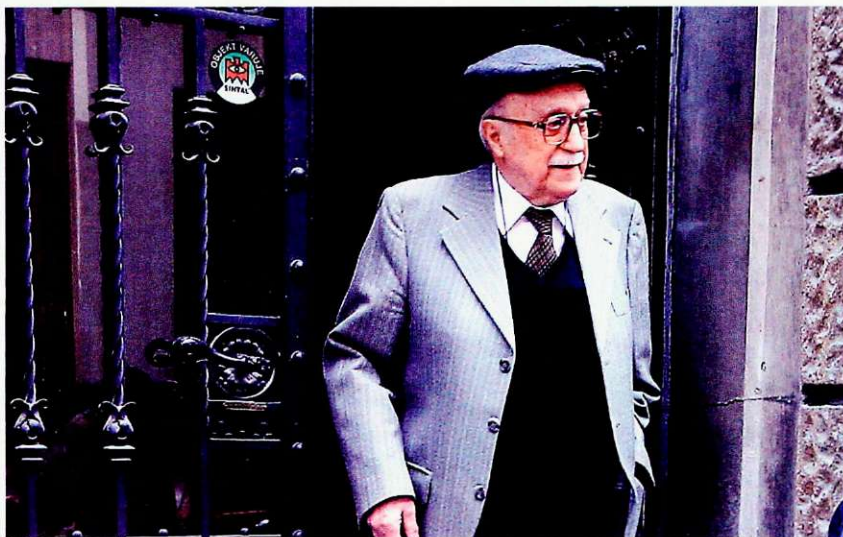
Ribičič končno na sodišču

Gašper Blažič, foto: Bor Slana

Kaj določa ustava? Lani sproženi kazenski postopek proti nekdanjemu majorju Ozne Mitji Ribičiču zaradi njegove vloge pri poboju več kot 200 ljudi očitno dobiva nove obrise, saj je Ribičič v ponedeljek, 5. junija, v spremstvu odvetnika dr. Petra Čeferina znova stopil pred sodišče. Kot je pojasnil Čeferin (Ribičič je na sodišče prišel in ga tudi zapustil brez komentarjev), naj bi bil Ribičič preiskovalni sodnici prebral le svojo izjavo, medtem ko je vrhovno državno tožilstvo sodišču predlagalo, naj ustanovi posebno skupino zgodovinarjev, ki bi raziskala zadevo. Preiskovalna sodnica se mora seveda odločiti, ali bo uvedla preiskavo ali ne. Sicer pa se je Ribičičev odvetnik osredinil zlasti na pravna vprašanja, ali je sploh mogoče soditi Ribičiču, saj slovenska ustava določa, da ne sme biti nihče kaznovan za dejanje, za katerega zakon ni določil, da je kaznivo, in zanj ni predpisal kazni, še preden je bilo storjeno. Podobno stališče je že lani zavzel dr. Ljubo Bavcon, vendar pa haaška konvencija določa, da omenjeno načelo ne velja, če gre za dejanja, ki so bila v času, ko so bila storjena, kazniva po splošnih načelih kazenskega prava. Po Čeferinovih besedah si haaška konvencija in slovenska ustava v tem nasprotujeta, mednarodne pogodbe, ki jih ratificira slovenski parlament, pa so ustavi podrejene.

Skrivnosten kombi Dr. Čeferin je v svojem nastopu po zaslišanju med drugim izrekel kritiko na račun policije in Sove, češ da izvajata hud psihološki pritisk na njegovega klienta. Po njegovih besedah naj bi bil v bližini Ribičičevega stanovanja ves čas, odkar je Ribičič prejel zahtevo za preiskavo, kombi, ki naj bi bil last ministrstva za notranje zadeve. Na dan zaslišanja pa naj bi bil kombi skrivnostno izginil. Ribičič stanuje v neposredni bližini Policijske uprave Ljubljana, zaradi česar viri na ministrstvu za notranje zadeve zavračajo takšne obtožbe, saj naj bi bila policijska vozila ves čas parkirana v neposredni bližini, sum o opazovanju Ribičiča pa se je pojavil šele zdaj, ko se je Ribičič znašel pred sodiščem. Tako se postavlja vprašanje, ali ne gre le za taktiko Ribičičevega odvetnika, da bi odvrnil pozornost od bistva ovadbe in morda na ta način sodni proces proti Ribičiču označil za politično zaroto. Kot je znano, je že lani izbruhnil manjši škandal v zvezi s primerom Ribičič, in sicer zaradi objave polnega imena in priimka osumljenca, zaradi česar so letele obtožbe na račun notranjega ministra Dragutina Mateja in celo na predsednika vlade Janeza Janšo, češ da je on tisti, ki je dejansko pripomogel, da se je začel kazenski postopek proti Ribičiču. Po nekaterih namigih pa naj bi se izvajali pritiski na uslužbenke kriminalistične policije, ki se ukvarjajo z raziskovanjem povojnih pobojev.

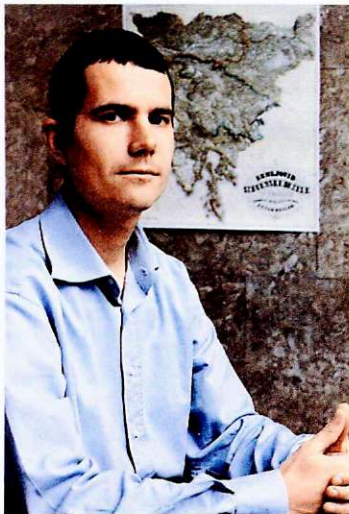
Bo sploh dočakal konec sojenja? Veliko vprašanje pa je, ali bo Mitja Ribičič glede na visoko starost – dopolnil je že 87 let – sploh dočakal konec sojenja, saj naj bi po navedbah odvetnika bolehal za rakom na prostati, bolezen pa naj bi se mu bila razširila na kosti. Kljub temu slovenskega pravosodnega sistema niti morebitno nedokončano sojenje ne odvezuje od dolžnosti, da raziše eno najtemnejših

Bo Mitja Ribičič dočakal sodni epilog?

Dosedanja praksa je pokazala, da so zločini komunistične oblasti za pravosodje očitno prevelik zalogaj in da bo vedno mogoče najti pravne luknje, ki bodo nosilce komunističnih zločinov oprale vsakršne krivde. S tem bi se zločini relativizirali, po drugi strani pa bi to pomenilo vnovičen umor žrtev revolucije.

strani slovenske zgodovine. Vprašanje pa je, ali se bo to zgodilo, saj je dosedanja praksa pokazala, da so zločini komunistične oblasti za pravosodje očitno prevelik zalogaj in da bo vedno mogoče najti pravne luknje, ki bodo nosilce komunističnih zločinov oprale vsakršne krivde. S tem bi se zločini relativizirali, po drugi strani pa bi to pomenilo vnovičen umor žrtev revolucije. Celotna zadeva bo tako prepuščena le moralni (ob)sodbi, o čemer pa slovenska javnost očitno ne bo dosegla konsenza, saj so za del javnosti komunistični poboji še vedno »legitimen obračun z izdajalci«, kazenski postopek proti Ribičiču pa predvsem politični obračun. Drugo vprašanje pa je seveda osebni odnos osumljenca (in drugih še živčih protagonistov revolucionarnega nasilja) do svojih dejanj. Doslej sta javno obžalovanje v zvezi s svojo preteklostjo izrazila le Zdenko Zavadlav in Albert Svetina-Erno. **D**

Zdrava norost

Mitja Volčanšek

Pred vrati je SP v nogometu, športni dogodek, ki je za marsikoga najpomembnejša postranska stvar na svetu.

Tako bodo jutri na igralno zelenico osrednjega münchenškega stadiona uprte oči nepreglednih množic z vsega sveta – od najstrastnejših navijačev, ki so zadnje mesece preživeli v živčnem odštevanju, do občasnih privržencev, ki jih pred male zaslone spravijo domovinski čut, močan čustveni naboj in občutek pripadnosti. Če so se v nekaterih državah, denimo v sosednji Hrvaški, delodajalci že sprijaznili s slabšo delovno učinkovitostjo, če ne kar z množičnimi izostanki delavcev, ki so pripravljeni hliniti bolezen, da ne bi zamudili ene same poteze svojih nogometnih junakov, bo tega v Sloveniji verjetno manj. Bržkone tudi zato, ker se našim fantom tokrat ni uspelo uvrstiti na sklepni turnir.

Naj na tem mestu jasno povem, da cenim nogometni šport in sem prepričan, da poleg estetskega užitka, ki ga ta igra nedvomno prinaša, z druženjem med tekmami predstavlja prvovrstno priložnost katarze – nadomestek za skupinsko terapijo in družbeno dopustno izlivanje čustev. Apatičen sodobni človek krvavo potrebuje tovrstne emocije. Hkrati pomeni nogomet ventil za sproščanje vseh napetosti, ki izvirajo iz službe, zapletenih medosebnih, družinskih odnosov itd.

Nogometno prvenstvo pa ima vendar tudi temno plat. Problematičen je namreč odnos foteljskih in gostilniških navijačev do športa v njegovem prvinskem pomenu – v smislu gibanja in skrbi za lastno zdravje. Kako žalostno, da je za večino navdušenih televizijskih športnikov, ki lahko cele ure razpravljajo o neki napačni trenerjevi potezi, največji telesni napor med tekmovanjem, ki traja ves mesec, pritiskanje na daljinca ali, še slabše, dvigovanje pločevink piva.

Strinjam se, da tudi ukvarjanje s športom lahko človeka zasvoji. Nekateri, zlasti vrhunski in ekstremni podvigi zbujajo pomisleke glede učinkov na zdravje atleta, ki jih prestaja. Za nekatere so to celo neizpodbitni znaki norosti. Seveda je tu meja nadvse individualna, a kljub stranpotem ostaja dejstvo, da moramo šport gojiti zaradi zdravja in vrednot, ki jih prinaša. Moj stari prijatelj se je pred dnevi po hujši poškodbi spet lotil stare ljubezni – teka. Prvi koraki so zmeraj najtežji, kar je občutil na lastni koži. Toda ko je že skoraj odnehal, se je spomnil primera zagrizene vztrajnosti, katerega priča je bil in ga je tudi dokumentiral. Stisnil je zobe in nadaljeval.

Ogrožanje zdravja

Pavel Ferluga

Vse države imajo nedvomno velike težave z odpadki, posebno z radioaktivnimi.

VSloveniji je Jedrska elektrarna Krško prava mora za okolje. Videti je, da so se v njeni bližini tako razvila rakasta obolenja, da skoraj ni hiše, ki ne bi imela takih bolnikov.

Kot strela z jasnega pa je prišla novica, da je občina Brežice izglasovala in prižgala zeleno luč za odlagališče jedrskih odpadkov v Globokem, in sicer v razmeroma plitvem zapuščenem rovu, ki ni ovira za sevanje, ampak ogroža prebivalce bližnjih naselij. Tamkajšnja pokrajina je že tako znana kot revna in življenjska raven njenega prebivalstva v primerjavi z drugo Slovenijo ni zavirljiva. Udariti je torej treba po tistih, ki so vajeni trpeti, in to po najnižji mogoči ceni. Strokovnjaki seveda pravijo, da so to srednje nevarni odpadki. Kako to mislijo? Morda tako, da bodo okoliški prebivalci umirali bolj na srednji rok in ne kot oni v bližini elektrarne? Sevanje je pač sevanje in nikoli ni učinkovito brez masivnega oklepa, kar v tem primeru odpade. Če odpadki niso nevarni za okolje, kot pravijo upravitelji občine, bi jih lahko zakopali kar v podmetne rove ali v posebne kleti pod stanovanjskimi bloki, kjer sami stanujejo, mar ne?

Brez javnega obveščanja o vseh podrobnostih takega projekta je to ne samo grob poseg v prostor, ampak še bolj grob in zaničljiv poseg v intimnost in dostojanstvo prebivalcev tega območja, ki zagotovo ne spada v puščavsko zapuščeno neobljudeno zemljo, ampak v rodovitno, vinorodno in turistično razvojno zanimivo pokrajino z zgodovinskimi in naravnimi značilnostmi kulturne dediščine vseh Slovencev.

Taka odlagališča sodijo v prostore, kjer človeka praktično ni ali je zelo oddaljen od njih, seveda pa morajo biti zavarovana z masivnim oklepom, ki ne prepušča sevanja.

Vprašam se in obenem predlagam, zakaj ne bi velikih rovov izkopali pod gorskimi gmotami Triglavskega narodnega parka (zakaj pa ne?), kjer tako in tako ni večjih naselij. Globina odlagališč bi bila v tem primeru taka, da ne bi ogrožala ne redkih naselij ne gorskih izletnikov in turistov. Največja investicija bi bili kilometrski rovi do središča ogromnega podzemnega odlagališča. To bi bila pozitivna naložba, ki bi odtehtala zdravje državljanov. Površje bi bilo zares varno in odlagališče takih razsežnosti zadostno zavarovano do vnovičnega reševanja problema v prihodnosti, ki je vsekakor neizbežno.

Ustava ali pogodba?

Mag. Klemen Jaklič

Ko je bila evropska ustavna pogodba bolj aktualna, kot je ta hip, sem opazal neko nejasnost v mnenju slovenske javnosti glede vprašanja, za kaj pri tem pravzaprav gre. Je pri Evropi in njenih temeljnih dokumentih, vključno z zadnjim predlaganim dokumentom Ustava za Evropo, sploh mogoče govoriti o ustavi ali pa Evropa nima ustave in niti izrecno ime novega predlaganega dokumenta tega ne more spremeniti, ker je tudi ta dokument v bistvu tipičen mednarodni sporazum in torej ne evropska ustava?

Da nejasnost ni nepomembna, sem opazil pred nekaj dnevi, ko je bila javnosti tudi s strani vodilnih za evropske zadeve pri nas predstavljena razlaga, da je izraz ustava "nepotreben in morda celo zavajajoč", saj "gre za tipično mednarodno pogodbo – v enakem smislu, kot so bile prejšnje pogodbe iz Nice, Amsterdama, Maastrichta ..."

Mednarodna pogodba torej? Ali vendarle ustava? Odgovor se je začel porajati že v letu 1991, ko je bilo v evropskih akademskih krogih prvič resno ovrženo stališče o EU kot entiteti mednarodnega prava, ki temelji na mednarodni pogodbi. Prvi argument za ustavni značaj EU je temeljil na nekaterih tipičnih ustavnih značilnostih določb evropskih pogodb samih. Pogodbe določajo pristojnosti institucij in način zakonodajnega postopka, kar je prav ena od nalog ustave. Tako vzpostavlja evropski svet, v katerem se običajno odloča s kvalificirano večino, ne soglasjem, evropski parlament, ki ima že nekaj časa dejanske pristojnosti, in evropsko sodišče z izrecno pristojnostjo razveljavljanja nacionalnih in evropskih pravnih aktov, ki bi bili v nasprotju z evropskimi pogodbami. Evropske pogodbe vsebujejo tudi določbe o pravicah, ki so prav tako tipičen sestavni del ustav; npr. določba o državljanstvu ali o prepovedi diskriminacije. Listina pravic, ki je predlagana kot sestavni del novega dokumenta, to je Ustave za Evropo, je v pravicah celo bolj nadrobna kot večina ustav.

Drugi in najpomembnejši argument za ustavni značaj EU je specifična sodna praksa, ki jo je razvilo evropsko sodišče. Tu je doktrina neposredne veljave evropskega prava v nacionalnem pravnem redu in doktrina njegove nadrejenosti nacionalnemu pravu ter doktrina preempcije, ki s sprejetjem zakonodajnega akta EU na določenih področjih prepreči ukrepanje države članice na teh področjih. Prav tako je dolžnost nacionalnih sodišč, da v nejasnih primerih evropskega prava vprašajo za mnenje evropsko sodišče, slednje interpretiralo na način, ki je v pomembnem delu nacionalna sodišča spremenil v sodišča skupnega

evropskega pravosodnega sistema, katerega vrh je evropsko sodišče. Slednje je v praksi raztegnilo evropske pogodbe tudi tako, da je razvilo nekatera načela – npr. načelo sorazmernosti, načelo upravičenega pričakovanja, načelo pravne države –, ki so temeljni elementi koncepta ustave, ter razdelalo sistem temeljnih pravic, ki niso izrecno omenjene v pogodbah, so pa znane kot nujni elementi ustave. Za nameček je raztegnilo tudi zunanje pristojnosti EU, ki so slednjo napravile le še bolj tipično ustavno tvorbo. In še bi lahko naštevali. Praktično vsej tej tipično ustavni sodni praksi evropskega sodišča so nacionalna sodišča sledila in jo s tem legitimirala.

Tretji argument v prid ustavnemu statusu EU in njenih pogodb je sama sprememba izrazja evropskega sodišča, ki je v šestdesetih letih sprva še govorilo o EU kot "novem pravnem redu mednarodnega prava", nato pa je v času razvoja svoje ustavne prakse izpustilo sintagmo "mednarodnega prava" in govorilo le še o "novem pravnem redu, ki je drugačen od mednarodnega prava". Vse od srede osemdesetih let pa je odkrito začelo uporabljati izraz "novi ustavni red", evropske pogodbe pa označevati z izrazom "ustavna listina".

Nekateri so poskušali ugovarjati opisanim argumentom evropskih akademskih vrhov. Hiteli so dokazovati, da to ali ono od omenjenih ustavnih

Tudi pri nas velja razumeti, da sta predlog Ustave za Evropo kot tudi veljavna pogodba o EU v resnici ustavi.

posameznosti najdemo tudi v kaki od mednarodnih organizacij oziroma v njihovih mednarodnih pogodbah, pa jih zato še ne štejemo za ustavne. Sledil je neovrgljiv nasprotni odgovor in razkril nekorektnost

takšnega pristopa, ki skrije pod preporgo prav tisto, kar je ključno, to je, da ni mednarodne organizacije ali pogodbe mednarodnega prava, ki bi sama združevala vse te številne in intenzivne značilnosti ustavne pogodbe. Ni take mednarodne pogodbe razen pogodbe, ki ji rečemo ustava. Tudi pri nas velja razumeti, da sta predlog Ustave za Evropo kot tudi veljavna pogodba o EU v resnici ustavi, čeprav posebni. Zmotno bi bilo misliti, da sta tipični mednarodni pogodbi. **D**

Obletnica afere JBTZ

Aleš Kocjan, foto: Gregor Pohleven, knjiga Premiki (Tone Stojko, Borut Krajnc)

Konec maja je minilo osemnajst let, odkar so oblasti aretirale najprej Janeza Janšo in Ivana Borštnerja, malo pozneje pa še Davida Tasića in Francija Zavrla.

Začelo se je 31. maja 1988 zgodaj zjutraj, ko so pripadniki Službe državne varnosti (SDV) pozvonili pri takratnem sodelavcu tednika Mladina Janezu Janši in zahtevali, naj gre z njimi. Brez pojasnil so ga odpeljali na Cankarjevo 10, kjer je bil sedež podjetja Mikro Ada. Sledili sta preiskava, med katero so zasegli več dokumentov, in vožnja v zapore na Povšetovi ulici v Ljubljani (kasneje so ga premestili v vojaški zapor na Metelkovi). Čeprav mu, kot je v svoji knjigi Premiki nekaj let pozneje opisal Janša, še nekaj ur po

aretaciji nihče ni povedal, čemu je do nje sploh prišlo, se mu je po prvih zaslišanjih počasi začelo svitati, zakaj so ga aretirali. Razlog je bil star nekaj tednov, ko je takratni oficir JLA Ivan Borštner ukradel strogo zaupni vojaški dokument, v katerem so bila napisana navodila vojaškim organom, kako ukrepati v primeru, če bi v Sloveniji izbruhnile demonstracije, in ga odnesel na Mladino. Ker je bila Mladina v tistem času zelo kritična do JLA (največ člankov o tem je prispeval Janez Janša) in jo je že dlje časa nadzorovala SDV, dogodek ni ostal ne-

opažen. 27. aprila so pripadniki SDV pod krinko vloma izvedli tajno preiskavo prostorov Mikro Ade, med katero so odkrili večino spornih dokumentov, dober mesec dni pozneje pa so najprej aretirali Janeza Janšo in Ivana Borštnerja, štiri dni pozneje pa še novinarja Mladine Davida Tasića in njenega odgovornega urednika Francija Zavrla.

Ker je šlo za izredno občutljiv primer, ki je v veliki meri posegal v interese JLA, ki je dejansko krojila politiko takratne Jugoslavije, so primer prevzeli vojaški tožilci. Slednji so 30. junija po številnih

zaslišanjih zoper vse štiri vložili obtožnice, ki so jih bremenile izdaje vojaške skrivnosti oziroma pomoči pri tem. Po enomesečnem sodnem procesu, na katerega javnost ni imela vstopa in na katerem obsojeni niso imeli pravice do odvetnika, je vojaško sodišče konec julija izreklo sodbe; Borštnerju je prisodilo štiri leta, Janši in Zavrlu (ki se je edini branil s prostosti) poldrugo leto, Tasiću pa pet mesecev zapor.

Partiji in JLA se zgodi ljudstvo

Končne obsodbe so bile seveda hude, vendar bi bile verjetno še

Aretacija Janeza Janše konec maja 1988

Partiji in JLA se je zgodilo ljudstvo.

Janša tik po prvi izpustitvi

hujše, če se takratnim partijskim in vojaškim oblastem ne bi zgodilo ljudstvo. Že kmalu po aretacijah so namreč Janševi prijatelji in somišljeniki v prostorih Mikro Ade ustanovili Odbor za varstvo pravic Janeza Janše, ki je nato prerasel v Odbor za varstvo človekovih pravic, vodil pa ga je Igor Bavčar. Odbor je ves čas procesa organiziral množične demonstracije na Kongresnem trgu (tam se je 21. junija 1988 zbralo okoli 40.000 ljudi) in pred stavbo vojaškega sodišča na Roški ter je pomenil svojevrstno obliko pritiska na vojaške in partijske oblasti. Slednje so skupaj s takratnim predsednikom CK ZKS Milanom Kučanom v začetku aretacije bolj ali manj podpirale, pozneje, ko so videli, na kakšen odpor je proces naletel pri prebivalstvu, pa so se previdno umaknile v ozadje. Janez Janša je pomen odbora in ozračje, ki ga je ta ustvaril, nekaj let pozneje v svoji knjigi Premiki opisal takole: »Odboru je uspelo nekaj, kar se je v zgodovini Slovenije zgodilo prvič: organizirati civilno družbo ne glede na razlike v njej za dosego skupnega cilja – varstvo človekovih pravic ... Ljudje mi še vedno pripovedujejo, da so se poleti 1988 na Roški prvič po dolgi desetletjih sproščeno pogovarjali, čeprav se niso poznali, ponujali so drug drugemu cigarete, pijačo, skratka, vedli so se kot pripadniki skupnosti, ki se je po dolgem času spet zavedala sama sebe.«

Po izrečni sodbi je JLA zapor-nike izpustila in jim dovolila, da na pravnomočnost sodbe počakajo na prostosti. Sodba je postala pravnomočna maja 1989, ko so vse štiri znova aretirali, vendar pa

nihče od njih kazni ni odsedel do konca. Janša, Zavrl in Tasić so bili tudi po zaslugi odbora, ki je ves čas pritiskal na oblasti, izpuščeni avgusta istega leta, Borštner pa nekaj mesecev pozneje.

Osemnajst let po dogodkih

Po dogodkih, ki so pomembno pripomogli, da je Slovenija danes samostojna država, je šla življenjska in poklicna pot četverice narazen. Janez Janša se je politično aktiviral in na zadnjih volitvah postal predsednik vlade, Franci Zavrl je soustanovil oglaševalsko agencijo Pristop in je danes član njen uprave, David Tasić je postal založnik, Ivan Borštner pa se je upokojil. Glede na tako različne poti so srečanja, na katerih četverica vsako leto obudi spomine na t. i. afero JBTZ, zelo zanimiva. Letošnje je potekalo pretekli teden na dvorišču pred nekdanjo Mikro Ado, danes pa so tam prostori Nove revije v Ljubljani. Na srečanju so morali Zavrl, Janša in Tasić (Borštner tako kot lani ni želel dati izjav) odgovarjati na številna vprašanja novinarjev. David Tasić, ki je na srečanje prišel prvi, je na vpraša-

nje, ali je zadovoljen z današnjim stanjem v Sloveniji, odgovoril, da je Slovenija dosegla tisto, kar je želela, in da si takrat niso predstavljali, da bomo v Evropski zvezi in svobodni. Na vprašanje, ali ga morebiti zanima politična kariera, pa je dejal, da ga ne zanima, saj moraš, kot je dejal, za politiko imeti nekatere lastnosti, med drugim debelo kožo. Da si ob takratnih dogodkih niso mogli predstavljati, da bo Slovenija danes svobodna država, je dejal tudi Janez Janša. »Takrat si nismo mogli predstavljati, da bomo za časa naše generacije dosegli samostojno državo, demokracijo, volitve, da bo prišlo do takih sprememb na območju takratne države in celotne Evrope. Vedeli smo, da bo do tega nekoč prišlo, da se za to splača boriti, vendar so samo optimisti verjeli, da bo prišlo do tega v času naše generacije,« je dejal Janša.

Franci Zavrl je na vprašanje novinarjev, kaj mu je prinesla afera JBTZ, kakor so takratne dogodke poimenovali novinarji, dejal, da bi bilo njegovo življenje brez afere zagotovo mirnejše, vendar bi ga poznalo manj

ljudi, to, kaj se je zgodilo, pa ga ni presenetilo. »Takrat je bil takšen čas; če se ne bi zgodilo to, bi se pa kaj drugega,« je dejal Zavrl. Na vprašanje, ali ima zaradi prijateljstva z Janšo Pristop kakšne ugodnosti pri poslovanju z državo, pa je dejal, da z Janšo sodelujeta le zasebno, ne pa tudi poslovno. Res je, da Pristop poskuša svoje storitve prodati tudi državi, vendar pa Janša o tem ne odloča,« je dejal Zavrl.

Letošnjega srečanja, kot je dejal Tasić, se je na njihovo izrecno željo po dolgem času udeležil tudi takratni vodja Odbora za človekove pravice in današnji predsednik uprave Istrabenza Igor Bavčar. Ker sta se Bavčar in Janša po osamosvojitvi tako poklicno kot zasebno razšla, sta morala oba z Janšo tokrat odgovarjati tudi na vprašanja, kakšen je danes njun odnos. Kot je dejal Janša, se je v prvih letih po dogodkih srečeval celoten Odbor za varstvo človekovih pravic, potem so se pota razhajala, zato je čas, da se po 18 letih začnejo spet shajati. Bavčar pa je dejal, da odnos z Janšo ni popolnoma nič drugačen, kot je bil leta 1988. Ob tem se seveda ni mogel izogniti vprašaju, ali ga, potem ko je postal predsednik uprave Istrabenza in se je umaknil iz politike, slednja spet kaj zanima. »Moje ambicije so zgolj na gospodarskem področju,« je bil odločen Bavčar.

Ali njegove izjave držijo, bomo mogoče videli v naslednjih letih, vsekakor pa velja, da je tokratno srečanje četverice znova združilo nekdanje prijatelje, mnogim pa obudilo spomine na dogodke, brez katerih bi se slovensko osamosvajanje zavleklo še vsaj za nekaj let. **D**

Igor Bavčar, predsednik odbora

Milan Kučan četverice ni podprl.

Najšibkejši člen?

Mitja Volčanšek, foto: Bor Slana, arhiv Demokracije

Konec prejšnjega meseca je Demokratična stranka upokojencev Slovenije (DeSUS) praznovala 15-letnico delovanja. Prav zadnje dni je najmanjša koalicijska stranka spet prišla na prve strani časopisov, in sicer z grožnjo o odhodu iz koalicije.

Razlog za nezadovoljstvo uradno izvira iz predloga zakona o žrtvah vojnega nasilja, ki niti po dolgotrajnih pogajanjih med vsemi parlamentarnimi skupinami še ni popolnoma dorečen. V DeSUS, kjer se zavzemajo za to, da bi jasneje določili, da sodelavci okupatorja ne bi bili upravičeni do statusa žrtve in s tem do odškodnin, so ob rob slavnostne seje sveta stranke 29. maja napovedali izstop iz koalicije, kolikor bo DZ potrdil z njimi neusklajen zakon.

Doslednost ali trmoglavost? Po mnenju predsednika DeSUS Karla Erjavca bi sprejetje zakona v sedanjih obliki pomenilo kršitev koalicijske pogodbe, saj ta zahteva soglasje vseh koalicijskih partneric glede zakonskih predlogov, ki niso vsebovani v omenjeni pogodbi.

Znotraj koalicije so poskušali umiriti napeto ozračje. Tako je

vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko izrazil mnenje, da razhajanja ob zakonu, ki ima zaradi majhnega števila ljudi, ki jih bo zajel, le še simbolno vrednost, ne more biti razlog za izstop iz koalicije. Bolj kritični do poteze DeSUS so bili v NSi. Vodja poslanske skupine Alojz Sok je izrazil začudenje nad napovedjo morebitnega odhoda iz koalicije, saj so po njegovo med usklajevanjem upoštevali »praktično vse« priporočila DeSUS, vendar je ta stranka prišla na dan z novimi. Kasneje je vendarle prišlo do vnovičnega usklajevanja in vse kaže, da bo stranka upokojencev zakon naposled podprla.

V poslanski skupini napovedujejo še vložitev novele zakona o azbestu, ki bi iz zakona izhajajoče pravice razširil tudi na nepoklicno obolelost, in to kljub sprejetju vladnega predloga zakona pred meseci. Tedaj so v DeSUS spre-

jetemu predlogu nasprotovali. V poslanski skupini napovedujejo tudi nasprotovanje določbi vladne novele zakona o javnem redu in miru, ki bi uvedel t. i. horo legalis za mlajše od 16 let, in vladnemu predlogu zakona o verski svobodi, ker naj bi privilegiral Katoliško cerkev.

Bržkone pa so to le znaki rastočih trenj in potrditev želja poslanske skupine DeSUS po izstopanju iz

»koalicijske sivine«. Pri posameznih zakonih namreč štirje poslanci najmanjše koalicijske stranke glasujejo v nasprotju s koalicijsko večino, dvoumen pa je tudi odnos stranke do gospodarskih in socialnih reform (naj spomnimo na ponesrečeno Erjavčevo izjavo ob odhodu ministra za reforme Jožeta P. Damijana). Glede na prvovrsten položaj v vladi, kakršnega stranka še ni imela (poleg obrambnega ministra z Vasjo Klavaro zasedajo tudi položaj podpredsednika DZ), bi bil izstop iz koalicije vendarle nadvse tvegana poteza, posebej če vemo, da so na zadnjih volitvah v parlament prišli skozi šivankino uho.

Politični fenomen Vsekakor je treba priznati, da gre za drugačno stranko, saj je bila to pravzaprav prva »stanovska« politična formacija, ki je zablestela in se obdržala na parlamentarnem nebu. Začetki

Franc Žnidaršič

političnega upokojenskega gibanja znotraj upokojenskih društev mariborske regije segajo v leto 1989. 8. februarja 1990 je bila ustanovljena prava stranka – Zveza društev upokojencev Maribor, ki je še dvakrat zamenjala naziv do sedanjega DeSUS. To ime je dobila 30. maja 1991. Prvič so prišli v parlament leta 1992, ko je bil na listi volilne koalicije Združene liste izvoljen tedanji predsednik DeSUS Ivan Sisinger.

Pravi preboj je sledil leta 1996, ko so s 4,3 odstotka glasov dobili pet poslancev in stopili v koalicijo z LDS, leta 2000 pa povečali svoj delež glasov na 5,2 odstotka, vendar dobili le štiri poslance. Na zadnjih državnozborskih volitvah pred dvema letoma je DeSUS za las prestopil parlamentarni štiri-odstotni prag. Tedaj je prišlo tudi do preobrata, saj je stranka po osmih letih sodelovanja z LDS prestopila v pomladno koalicijo.

Kljub upadu glasov na zadnjih volitvah so v stranki prepričani o svoji trdnosti, saj so dobili dobrih 39.000 glasov, pohvalijo se lahko s 36.000 člani, 143 občinskimi organizacijami in 141 občinskimi oziroma mestnimi svetniki.

Poleg dolgega staža v levosredinski koaliciji je bilo vprašanje uspešne simbioze DeSUS v novi povezavi vezano na programska in ideološka izhodišča stranke. Čeprav na svoji spletni strani obetavno vabijo medse vse, ki ne pristajajo na razvrščanje med leve in desne, temveč verjamejo v socialno pravično družbo, je zadeva bistveno bolj zapletena.

Težave že v programu Stranka, ki po besedah predsednika Erjavca zaradi svoje pokončne drže postaja pomembna politična sila v slovenskem političnem prostoru in »odločilni jeziček na tehtnici«, med svoje uspehe šteje v prvi vrsti zakonske spremembe na področju pokojnin in zdravstva. Prav način usklajevanja pokojnin, ki so ga ekonomisti grajali, je dvignil precej prahu, a tu so še usodnejše, načelne kontradikcije med nazori pomladnih strank in lani sprejetim programom DeSUS.

Če jih na hitro naštejemo, gre za veliko previdnost pri gospodarskih reformah in pri prodaji državnega premoženja, zagovarjanje javnega

Dr. Miha Kovač

interesa »proti pravno ne dovolj preverjenemu vračanju premoženja avstrijskim državljanom in cerkvenim organizacijam«, nasprotovanje vojaškim intervencijam brez mandata ZN (februarja letos je stranka kljub temu podprla vladno pri napolitvi vojaških inštruktorjev v Irak, pri čemer je veliko vlogo nedvomno odigral minister in strankin predsednik Karl Erjavec) in še najbolj odnos do NOB, v katerem so se Slovenci utemljili »kot narod, organiziran v lastno državo«.

Notranje protislovna Za mnenje o dogajanju v zvezi z DeSUS smo povprašali strokovnjaka za slovensko politično prizorišče dr. Miho Kovača in dr. Mateja Makaroviča. Za prvega je »velik del stranke z grožnjo z odhodom iz koalicije mislil resno«, to pa zaradi večine strankinega volilnega telesa, ki »zagotovo ne bi sprejel takega zakona o žrtvah vojnega nasilja«. Odklon od volilne baze s

Dr. Matej Makarovič

podporo takšnemu zakonu pa bi prinesel »popoln poraz na jesenskih lokalnih in zelo verjetno tudi na državnozborskih volitvah«.

Vlogo stranke znotraj vladne koalicije je mogoče gledati iz različnih zornih kotov, je prepričan Kovač. Po prvem »DeSUS ruši sedanjo koalicijo, ker tako ostro nastopa proti zakonu, ki ga koalicijska pogodba niti ni predvidevala«. Po drugi strani pa lahko na stvar gledamo tako, »da so druge tri koalicijske stranke s tem zakonom odprle ideološko temo, ki jo v DeSUS niso želeli načenjati, zato so tudi nasprotovali temu, da bi bila zapisana v koalicijski pogodbi«. S tega zornega kota naj bi tako druge koalicijske partnerice »DeSUS potisnile v položaj, v katerem bi nenadoma postal del koalicije, ki bi ne glede na njegovo nasprotovanje sprejela nekaj, kar je v nasprotju z njegovimi temeljnimi vrednostnimi izhodišči«. Ne glede na to, kaj je res, Kovač meni, da večina

»Nesporno je v zadnjem času v vodstvu DeSUS prevladal interesno-pragmatični vidik pred ideološkim, vendar niti slednji ni izključen,« je previden Makarovič.

Volilna baza DeSUS so upokojenci.

volivcev DeSUS položaj razume v tej luči in zaradi tega na volitvah »stranke ne bi kaznovala«.

Makarovič vprašanje vztraja v koaliciji razume v povezavi z naravo stranke, »ki je notranje protislovna. Po eni strani je bila to od svoje ustanovitve močno ideološko obarvana stranka, v veliki meri utemeljena na določenem odnosu do preteklosti (in v znatno manjši meri na odnosu do prihodnosti). Po drugi strani

pa je to tudi izrazito stanovsko in temu primerno pragmatično-interesno obarvana stranka«. Če bi bili rigorozno ideološki, bi po njegovo nikoli ne stopili v Janševo vladno, če bi pa v celoti sledil pragmatizmu, iz koalicije ne bi nikoli izstopili. »Nesporno je v zadnjem času v vodstvu DeSUS prevladal interesno-pragmatični vidik pred ideološkim, vendar niti slednji ni izključen,« je previden Makarovič, saj je tudi sam prepričan, da bi zaradi zanemarjanja ideološkega vidika vodstvo utegnilo izgubiti »legitimnost pred večjim delom svoje strankarske baze«. V tem kontekstu je po njegovo »treba razumeti tudi ... grožnjo z izstopom iz koalicije«.

Za Makaroviča je majhne, dovolj pragmatične stranke, kakršen je v zadnjih letih DeSUS, »lahko igrajo vlogo jezička na tehtnici«, vendar po njegovo nimajo jamstva, da bodo podobno vlogo igrale tudi v prihodnje. Tudi zato DeSUS nima »bistveno večjega dometa, kot ga je dosegel do sedaj«.

Zanimala nas je tudi primerjava partnerstva DeSUS v sedanji in prejšnji koaliciji. Kovač priznava, da »je bila prejšnja koalicija v nekaterih nazorskih rečeh bližje DeSUS kot sedanja«. Po drugi strani pa »je sedanja koalicija ukinila 'Ropovo' pokojninsko reformo, s čimer se DeSUS zelo rad hvali in s tem dokazuje tudi svojo uspešnost«, čeprav Kovač omenjeno reformo vidi v negativni luči.

Za Makaroviča so razlike očitne. »Sodelovanje DeSUS v prejšnjih koalicijah je bilo pogojeno predvsem z ideološkimi motivi, zato DeSUS od svojih takratnih partnerjev ni zahteval veliko v zameno ... Sodelovanje DeSUS v sedanji koaliciji pa je pogojeno predvsem z interesnimi motivi, kar pomeni, da tudi svoje članstvo v koaliciji vedno znova pogojuje z uresničevanjem teh interesov.« Če je bila stranka v eldesovih vladah »nepomemben dodatek s šibko pogajalsko pozicijo, celo brez lastnega ministra«, je v sedanji vladi »v uveljavljanju svojih interesov močnejši, kar se je pokazalo tudi v odnosu te vlade do pokojninske reforme in seveda tudi v dejstvu, da ima ta stranka kljub svoji majhnosti danes v rokah enega od ključnih ministrskih resorjev«. ■

Mrtvi se ne bodo topli med seboj

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Eno bistvenih interesnih področij leta 1955 v Lescah rojenega zgodovinarja Jožeta Dežmana, direktorja Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, je že lep čas preučevanje najrazličnejših žrtev vojne, zlasti zamolčanih.

Dopolnitev stalne razstave Muzeja novejšje zgodovine Slovenije, v katerem je direktor, bo po njegovih besedah kmalu postala realnost; na drugi strani pa se kot predsednik komisije vlade RS za reševanje vprašanj o prikritih grobiščih zavzema za čim doslednejše reševanje te problematike. Dežman v svojem delovanju ostaja zvest prepričanju, da je mrtve treba dostojno pokopati, saj ima vsak človek pravico izvedeti, kako so njegovi bližnji umrli in kje so pokopani.

Z njim smo se pogovarjali o napovedani dopolnitvi stalne razstave muzeja in o koordinaciji pobud, vezanih na urejanje vojnih grobišč.

Lahko na kratko pojasnite izhodišča za dopolnitev stalne razstave Muzeja novejšje zgodovine Slovenije?

Prenova stalne razstave je projekt, ki je načrtovan že od postavitve obstoječe leta 1996. Kot reakcija na to razstavo oziroma na njene pomanjkljivosti je leta 1998 nastal projekt Temna stran meseca, zadnje resnejše razmišljanje o prenovi pa je bilo leta 2003. Obdobje, s katerim začnemo prenovi, je tisto, ob katerem se je izostril motiv za Temno stran meseca, to je obdobje med letoma 1945 in 1960.

Zakaj ste se pravzaprav lotili te še vedno zelo občutljive teme slovenske zgodovine?

Projekt sem prevzel, ker je dolg muzeja, da se vanj vnese zamolčana stran zgodovine. Po Temni strani meseca so se zgodili še mnogi pomembni projekti, ki potrjujejo upravičenost dopolnitve tega dela razstave. Omenil bi samo Ferenčev projekt Prikrto in očem zakrito pa tudi vrsto knjig, ki kritično ali pa vsaj opisno problematizirajo slovenski boljševistični totalitarizem v njegovi

najtrši fazi. Izhodišče prenovi je torej, da revolucionarni del tedanje stvarnosti ostaja približno tak, kot je sedaj, vendar pa se nadgradi s predstavitev posledic boljševistične permanentne državljanske vojne proti Sloveniji in njenim prebivalcem.

Temu, kar je bilo doslej predstavljeno predvsem afirmativno, želimo dodati kritični premislek o precej problematičnem poskusu revolucionarnega oblikovanja novega sveta. Ta je temeljil na za-

pleteni kulturni strukturi od kulta vodje do kulta mrtvih, ki rasistično deli tako žive kot mrtve na partijska nebesa in partijski pekel.

Bo v razstavo vključena tudi problematika povojnih pomorov?

Posledice boljševističnega napada so predvsem raznovrstne čistke in permanentno izmišljevanje notranjih in zunanjih sovražnikov. Posledice so bile množični pomori, brezpravje in stalinistični sodni procesi, uničenje zasebne gospo-

Temu, kar je bilo doslej predstavljeno predvsem afirmativno, želimo dodati kritični premislek o precej problematičnem poskusu revolucionarnega oblikovanja novega sveta.

darske pobude, zatiranje svobodne ustvarjalnosti vključno s prepovedjo potovanja, vojna proti kmetu itd. In seveda verska vojna proti transcendentnemu Bogu, saj se postavi novi bog na zemlji ... Tako na razstavi predstavljamo dve Sloveniji – če je bog na partijski strani Tito, je na drugi strani vojna simbolna figura križ iz Kočevskega roga. Če na eni strani razvoj pelje v Srebrenico, na drugi strani zrastejo kardinala Ambrožič in Rode pa leta 2000 predsednik vlade Bajuk.

Pa pravni vidik razstave?

Če bi opredelil etično ali pravno izhodišče, bi rekel, da je poskus seštevavanja procesov in dogodkov, ki so bili po prejšnji šabloni tabuizirani, ločeni. Po partijskem kultu zgodovine namreč mnogo zgodb ni smelo biti povedanih. Mi jih zdaj seštevamo, ne izločamo. Na razstavi sta napadajoča revolucionarna Slovenija in napadena tradicionalna Slovenija druga ob drugi. Temelj pripovedi je spoštovanje človekovih pravic, demokracije in drugih načel, ki naj bi jih normalna civilizirana družba spoštovala. Predvsem pa projekt razumem kot povabilo k nadaljnjemu pogovoru, ki ga Slovenija krvavo potrebuje.

Spregovorimo še o vprašanju vojnih grobišč. Omenjali ste težave v zvezi s koordinacijo med ministrstvi in komisijo. Je prišlo že do kakšnega premika v tej smeri?

Pred kratkim je gospod Pelko v svoji diplomski nalogi jasno navedel, da se komisije že 15 let ukvarjajo s podobnimi težavami. Oblikovanje strukture, ki naj bi področje slovenskih vojnih grobišč uredila, je nacionalni problem. Prva in druga svetovna vojna, po vojni pomori – revolucionarji teror in osamosvojitvena vojna so pravzaprav štirje veliki grobišni kompleksi, ki pa bi morali biti pod eno streho. Tega nobena od dosedanjih vlad ni hotela doseči, so pa komisije poskušale delovati v tej smeri – denimo tudi s skupnim spomenikom slovenskim žrtvam. Moram pa reči, da je bilo dejansko delovanje komisij usmerjeno v dejanja, ki bi morala priti na koncu, se pravi pred raziskavo in pokopom mrtvih so urejale predvsem grobišča (npr. na Teharjah in pod Krenom ...). Slovensko mesto mrtvih naj oblikuje skupno voljo živih do sožitja in pravne strpnosti.

Zavzemate se za ustanovitev zavoda, ki bi obravnaval ta vprašanja.

Zavzemamo se, da bi Slovenija pokopala svoje mrtve: proces zajema raziskavo, prekop, pokop, razglasitev, uvrstitev v register, ureditev, vzdrževanje ... Tu so še mednarodna razmerja do tujih mrtvih na naših tleh in naših na tujih. Vsega tega pa ne more delati ena komisija in dva uradnika, pač pa zavod, ki bi prevzel izva-

janje zakona o vojnih grobiščih. Na podlagi teh dejstev je komisija poudarila nujnost razglasitve registra in ustanovitve zavoda.

Na čem bi temeljilo njegovo delovanje?

To je razmeroma resen program, ki ga ne moreta sama izvajati niti komisija niti ministrstvo za delo. Zato je na nedavnem sestanku z ministrom Janezom Drobničem in predstavniki komisije ter ministrstev prišlo do pobude, da se na vladni ravni sprejme protokol. Dobro bi bilo nadgraditi izjavo, ki jo je 22. novembra 2001 sprejela Drnovškova vlada. Njena dikcija o celovitem načrtu ureditve grobišč je sicer definirala dobro voljo vlade. A doslej je bil zakon o vojnih grobiščih pač trgovina in ena od manifestacij kulturnega boja, tako da nismo prišli daleč.

Kakšen je zakon o vojnih grobiščih in ali bi po vaše potreboval kakšno dopolnilo?

Zakon niti ni tako slab. Zato želimo vzpostaviti normalen uradniški krog, ki bo objektivno, zakonito in po določenih kriterijih vzpostavil red. Je pa zakon potreben dopolnitev. Glede napisov je seveda treba vztrajati, da opišejo dejstva (se pravi predvsem revolucionarni teror), omogoči

naj se ustanovitev zavoda in vseh procedur, potrebnih za vse postopke, ki sem jih omenil.

Zato bi bilo treba dopolnitve zakona že zdaj premisliti, da bi uradniški postopki lahko že tekle in da bi zakon dobil pametne – univerzalne dopolnitve, pa tudi če ob tem pride do čustvenih izbruhov ali pa kulturnega boja. Bolje je, da se pet let pogovarjamo, kaj bi s Teharjami, kot da potrošimo 550 milijonov za prvo fazo, pa še vedno ne vemo, kaj hočemo.

Kakšne sklepe ste sprejeli na nedavnem sestanku s predstavniki vlade?

Reševanje problematike grobišč se tiče ministrstva za delo družino in socialne zadeve kot izvajalca zakona, ministrstva za kulturo kot soizvajalca pri urejanju lokacij, ki so tudi kulturni spomeniki, in soizvajalca topografije, ministrstva za notranje zadeve z akcijo Sprava in z njeno usodo, ministrstva za pravosodje s sektorjem za popravilo krivic in narodno spravo ter komisije za izvajanje zakona o popravi krivic. To pa je že tak sklop, da se neposredno tiče vlade. Na sestanku je bilo doseženo soglasje, da se medministrska razmerja in generalna vladna namera začnejo obravnavati. Ta hip ni kompetentnega sogovornika, ki bi suvereno odločal o teh zadevah – pa s tem

ne dolžim ne uradništva in ne ministra. Stvari moramo premakniti toliko naprej, da ne bo izgubljeno še eno proračunsko leto in da se te točke, ki jih je komisija usidrala kot fiksne, peljejo naprej tako na izvajalski ravni kot tudi na ravni uveljavitve v zakonu.

Torej bi bil potreben koordinator.

Da, potrebujemo vzpostavitev stabilnih administrativno-izvajalskih razmerij. Te zadeve se dotikajo tako Zveze združenj borcev kot Nove slovenske zaveze, Združenja mobilizirancev v nemško vojsko in civilnih žrtev okupacijskega in revolucionarja – pa tudi drugih držav. Pod Krenom danes lahko vidimo idealno sliko tega, kako se s težko razumljivim prestižnim bojem degradira zgodovinska lokacija, imamo pa hkrati krasen antropološki dokument, kako lahko ljudje iste volje v konfliktnem tekmovanju naredijo veliko zmedo. Zato je treba vse vidike strniti v sporazumno nacionalno odgovornost do memorialnega spomeniškega fonda, imenovanega vojna grobišča.

Menite, da je za začetek urejanja tega področja sedanja vlada kompetentnejša, kot je bila prejšnja?

Odgovornost je naša – gre za vprašanje prihodnosti. Slovensko

Slovensko mesto mrtvih mora biti evropsko primerljivo in spodobno urejeno, to je vse, česar se morata politika pa tudi ozaveščena javnost zavedati.

mesto mrtvih mora biti evropsko primerljivo in spodobno urejeno, to je vse, česar se morata politika pa tudi ozaveščena javnost zavedati. Ne pravim, da je ta vlada bolj ali manj odgovorna kot ona prej; ne ena ne druga pač ob vseh drugih zadevah pri graditvi države in ob vseh ideološko-političnih konfliktih nista zmogli najti končne rešitve. Splača pa se vse pretekle izkušnje strniti in končno združiti tudi slovensko občestvo mrtvih. Ti se med sabo ne bodo topli, in če se bomo odločili, kako jih bomo združili, nam bo to pomagalo, da bomo tudi živi lažje živeli drug ob drugem. **D**

Da bi dohiteli najrazvitejše

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Če Slovenija ne bo spremenila razvojnega vzorca, ne bo dosegla zastavljenih ciljev. Nekatere države so nas že prehitele, druge nas še lahko. Razvoj v Ropovem obdobju vodenja vlade ni bil usklajen, slabše je predvsem na gospodarskem področju.

Slovenija zmanjšuje gospodarski razvojni zaostanek za povprečjem EU, vendar z vidika zastavljenih ciljev prepočas. Če bomo tako nadaljevali, ciljev ne bomo mogli uresničiti, zato so gospodarske reforme, ki bi pospešile predvsem konkurenčnost gospodarstva, kjer so razvojni zaostanki največji, nujne. To so uvodne navedbe v poročilu o razvoju, ki ga je za obdobje od leta 2000 do 2004 pod vodstvom Janeza Šušteršiča konec maja letos pripravil urad za makroekonomske analize in razvoj. Rezultati razvoja Slovenije pa so zelo dobri na področju moderne socialne države, na področju večje zaposlenosti, ugodni so tudi trendi, ki izboljšujejo obstoječe slabosti, in to predvsem na trgu dela; to so dolgotrajna brezposelnost in fleksibilnost

trga dela. Pri trajnostnem razvoju z vidika okolja je opazno izboljševanje integracije okoljskih ciljev v gospodarski razvoj, ključni slabosti pa sta še vedno visoka energetska intenzivnost, ki se sicer znižuje, in hitra rast cestnega blagovnega prometa. Bistveno slabši razvojni rezultati so pri trajnostnem razvoju z vidika demografskih stanj in trendov.

Slabša preteklost Ob tem na uradu ugotavljajo, da razvoj v Sloveniji v obdobju od leta 2000 do 2004 ni bil usklajen. Gospodarski razvoj je bil počasnejši od socialnega in okoljskega. To pa je razvojni vzorec, ki ga druge države EU s hitro gospodarsko rastjo nimajo. Na uradu ugotavljajo, da je očitno, da Slovenija v tem obdobju dejansko ni spremenila

Janez Šušteršič, direktor UMAR

razvojnega koncepta, čeprav je v tistih letih sprejeta strategija gospodarskega razvoja v ospredje razvojnih aktivnosti postavila prav gospodarski razvoj.

Zaviralni elementi Razvojne trende spremlja in usmerja tudi država, vendar s svojo institucionalizirano stjo in učinkovitostjo zahtevnim nalogam na področju izvajanja

razvojne funkcije doslej ni bila kos. Z zapletenimi birokratskimi predpisi, visokim deležem lastništva in visokim nadzorom v gospodarskih subjektih, s počasno liberalizacijo mrežnih dejavnosti in z visokimi javnofinančnimi izdatki, ki jih je spremljala visoka skupna obdavčitev, predvsem pa obdavčitev dela in potrošnje, je bila Slovenija okolje, ki hitrejšega razvoja ni vzpodbujalo, v določeni meri pa je na področjih podjetništva in investiranja delovalo celo zaviralno. Zato na uradu ugotavljajo, da če Slovenija ne bo spremenila razvojnega vzorca, ciljev, ki si jih je zastavila, ne bo dosegla. Še več, prehitijo jo lahko tudi nekatere manj razvite države članice EU, predvsem baltske, ki imajo visoko stopnjo gospodarske rasti pa tudi bistveno bolj spodbudna okolja za dolgoročno pospešen razvoj.

Razvojni cilj Slovenija je v letu 2004 dosegla že 79 odstotkov povprečnega bruto domačega proizvoda EU na prebivalca po kupni moči. S tem se je med državami članicami EU uvrstila na 16. mesto, kar je za mesto bolje kot leta 2000, po hitrosti gospodarskega razvoja v obdobju 2000 do 2004 pa je bila Slovenija med državami EU povprečna in se je uvrščala na 8. do 10. mesto. Če bo Slovenija razvoj nadaljevala z enakim tempom, bo leta 2013 dosegla šele 94 odstotkov evropskega povprečja, cilj naše države pa je preseči povprečno raven razvitosti EU. Podobno je tudi pri primerjavi realnih stopenj gospodarske rasti. Povprečna gospodarska rast Slovenije je povprečno rast petnajsterice držav EU v obdobju od 2000 do 2005 na letni ravni sicer presegla za 1,6 odstotne točke, vendar izračuni kažejo, da bi jo morala preseči za skoraj dvakrat toliko, če bi žele-

Vlada želi pospešiti gospodarski razvoj.

la doseči strateški cilj. Vse to po mnenju strokovnjakov kaže, da bodo za doseganje ciljev potrebne korenite spremembe.

Dobro, slabo Gospodarski razvoj v Sloveniji je bil ugodnejši pri zagotavljanju makroekonomske stabilnosti in zaposlenosti, slabši pa na področju konkurenčnosti gospodarstva. Makroekonomska stabilnost je zagotavljala zadovoljive pogoje razvoja, saj se je Slovenija po makroekonomskih kazalnikih z izjemo inflacije v letu 2004 uvrščala v prvo polovico držav EU. Najvišje je bila pri javnem dolgu, saj so nižjega imele le štiri države, to je vse tri baltske in Irska. V letu 2005 se je nadaljevalo tudi zniževanje inflacije, tako da je ob koncu leta Slovenija že izpolnila maastrichtski kriterij cenovne stabilnosti. Dodatno stabilnost bo po ugotovitvah urada v makroekonomsko okolje prinesel prevzem evra v letu 2007.

Brezposelnost nižja od EU Gospodarska rast je omogočila tudi povečanje zaposlenosti. Stopnja zaposlenosti se postopno povečuje in že od leta 2004 Slovenija presega evropsko povprečje, stopnja brezposelnosti pa je nekoliko pod njim. Nižja od povprečja EU je tudi dolgotrajna brezposelnost, čeprav je delež dolgotrajno brezposelnih še vedno visok. Skrb zbujajoča je predvsem nizka stopnja zaposlenosti starejših in brezposelnost mladih. Razmere na trgu dela niso zadovoljive niti z vidika zaposlovanja, čeprav je

bil dosežen napredek. Neizkoriščena možnost za večjo fleksibilnost in večjo zaposlenost so predvsem delne zaposlitve.

Premajhna konkurenčnost Bistveno slabši rezultati razvoja Slovenije so bili doseženi na področju konkurenčnosti in spodbujanja podjetniškega razvoja, saj se naša država v letu 2004 po konkurenčnosti gospodarstva med državami EU uvršča v zadnjo tretjino. Slovenijo še vedno pesti nizka produktivnost, ki izhaja iz razmeroma neugodne gospodarske strukture z visokim deležem predelovalnih dejavnosti. Podjetništvo, ki bi z dinamičnim nastajanjem novih podjetij in njihove rasti lahko postopno nadomeščalo staro in predvsem nizko tehnološko intenzivno industrijo ter pospešilo razvoj najbolj dinamičnih, na znanju temelječih storitev, je slabo razvito, prav tako je priliv tujih neposrednih naložb med najnižjimi v EU. Do intenzivnejšega razvoja tržnih storitev je prišlo šele v letu 2004, že od leta 2000 pa se postopno krepijo tudi na znanju temelječe tržne in netržne storitve. Slabo razvit ostaja tudi bančni sektor, ki bi bil lahko s ponudbo ustreznih finančnih aranžmajev pomemben dejavnik dinamičnega podjetniškega razvoja.

Ukrepi vlade Poročilo o razvoju je konec maja obravnavala tudi vlada. Na opisane slabosti v razvojnih gibanjih in stanju se je odzvala najprej s sprejetjem strategije razvoja Slovenije, nato pa še s podrobneje razdelanimi pro-

Slovenija med hitrimi

Hitro rastoče države so: Irska, Grčija, Luksemburg, Španija, Združeno kraljestvo Velike Britanije (stare članice EU) in Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Slovaška in Slovenija (med novimi članicami EU).

Zmanjševanje zaostanka

V obdobju od 1996 do 2000 je Slovenija svoj razvojni zaostanek za EU 25, merjen z BDP po kupni moči na prebivalca, zmanjšala za 4 odstotne točke, v obdobju od 2000 do 2004 pa še za 6 točk. Vendar pa so tempo razvoja v tem obdobju pospešile druge manj razvite države EU. Med temi 13 državami je Slovenija zasedla 6. do 8. mesto. Hitreje od Slovenije so se razvijale Estonija in Litva, Grčija, Latvija in Madžarska.

Razvojni cilji

Gospodarski razvojni cilj Slovenije je do leta 2013 preseči povprečno raven ekonomske razvitosti EU, pri čemer je mišljena višina bruto domačega proizvoda (BDP) na prebivalca v pariteti kupne moči, in povečati zaposlenost v skladu s cilji lizbonske strategije. Družbeni razvojni cilj je izboljšanje kakovosti življenja in blaginje posameznic in posameznikov, merjene s kazalniki človekovega razvoja, socialnih tveganj in družbene povezanosti. Razvojni cilj Slovenije v mednarodnem okolju pa je, da bo s svojim razvojnim vzorcem, kulturno identiteto in angažiranim delovanjem v mednarodni skupnosti postala v svetu prepoznavna in ugledna država.

gramom reform za izvajanje lizbonske strategije v Sloveniji in se s tem vključila v razvojne usmeritve EU. Za korenite spremembe na področju gospodarstva in socialne politike v Sloveniji je sprejela okvir gospodarskih in socialnih reform za povečanje blaginje v Sloveniji, ki so v prvi vrsti usmerjene v pospešitev konkurenčnosti in gospodarske rasti; temu naj bi bili podrejeni tudi znanje, kakovostna delovna mesta ter učinko-

vita in cenejša država. Povedano drugače, predlagane reforme odgovarjajo na vse ključne razvojne probleme Slovenije, kot so poslovno okolje in administrativne ovire, privatizacija, obdavčitev, javnofinančni izdatki in njihova učinkovitost ter poraba razvojnih sredstev, tako domačih kot pridobljenih iz proračuna EU. Reforme je vlada začela izvajati šele letos, zato bo učinke mogoče ugotavljati prihodnje leto. **D**

Na svetovnih trgih brez jasne smeri

Boštjan Kramberger, Kapitalska družba

Pretekli teden so svetovni borzni trgi bolj ali manj stopicali na mestu, saj signalizirajo iz gospodarstva, ne dajejo jasne smeri trgu.

PORTFELJ 10 DELNIC NA DAN 02.06.2006

VREDNOSTNI PAPIR	TRG	INDEKS	VALUTA	ŠT. LOTOV	NAKUPNI TEČAJ	TEČAJ 2.6.2006	RAST DELNIC V %	SKUPAJ V SIT
1 Oberthur card system	Francija	PAR	EUR	542	7.69	6.45	-16.12	837,758
2 DJ Stoxx sm 600 oil&gas	Nemčija	GER	EUR	98	42.52	41.3	-2.87	969,919
3 FJH AG	Nemčija	GER	EUR	1073	3.89	2.59	-33.42	665,976
4 FJH AG nova	Nemčija	GER	EUR	357	3	3	0.00	256,654
5 Zijin mining	Hong Kong	HKG	HKD	10720	3.05	3.95	29.51	1,015,727
6 Nutreco NV	Amsterdam	AEX	EUR	111	48.4	48.03	-0.76	1,277,600
7 Petroleo Brasileiro S.A.	Amerika	NYQ	USD	53	96.88	89.32	-7.80	885,535
8 Conergy	Nemčija	GER	EUR	42	149	148.65	-0.23	1,496,144
9 Krka	Slovenija	SBI	SIT	10	143000	152028.46	6.31	1,520,285
10 Sanofi-Aventis	Francija	PAR	EUR	82	76.15	74.1	-2.69	1,456,101

Denar v SIT 797,692 • Skupaj 11,179,390

Vrednost portfelja 04.11.2005 → 10,023,326 • Vrednost portfelja 02.06.2006 → 11,179,390 • Donosnost portfelja v odstotkih → 11.53 • Donos portfelja v SIT → 1,156,064

EUR → 239.64 • USD → 187.06 • HKD → 23.988

Po medvedjem lomastenju, ki smo ga doživeli v bližnji preteklosti, je ta teden pogled na svetovne trge bolj optimističen. Vendar pa so trgi še vedno živčni, saj smo investitorji dobili jasno opozorilo, da borza ni kraj, kjer se cedita samo med in mleko. Borzni analitiki so izračunali, da tako slabega meseca na svetovnem delniškem trgu ni bilo že tri leta in pol.

Znova rahel optimizem V Ameriki je petkovo poročilo o ameriškem trgu delovne sile na trg vrnilo upanje, da Ameriška centralna banka ne bo nadaljevala z dviganjem temeljne obrestne mere. V

investitorje pa se je počasi začel vračati optimizem, saj so čedalje glasnejši tisti, ki pravijo, da je bil padec, ki ga doživljamo v teh dneh, popravek, ki bo do konca leta le še oddaljen spomin, saj naj bi se indeksi počasi približali rekordnim vrednostim. Vse bo jasno na naslednjem zasedanju FED; če se bodo centralni bankirji odločili za dvig temeljne obrestne mere, potem so inflacijo prepoznali za večje zlo kot pa ohladitev gospodarstva.

S koncem dvigovanja obrestne mere pa bo »na udaru« ameriški dolar, ki je svojo pot navzdol začel že v petek, ko je po objavi podatkov o trgu delovne sile izgubil

0,8 odstotka vrednosti proti evru. S petkovim padcem je na teden-ski ravni izgubil 1,6 odstotka vrednosti, tako da je sedaj razmerje evro/dolar 1,2922.

Na Japonskem je japonski borzni indeks teden končal pri vrednosti 15.798 točk, kar pomeni, da je od začetka leta niže za 2 odstotka. Nad tem so razočarani predvsem investitorji, ki so na začetku leta videli Japonsko kot najboljšo investicijsko priložnost. Vendar pa nekateri poznavalci menijo, da si bo do konca leta Japonska znova prislužila naziv dežela vzhajajočih tečajev.

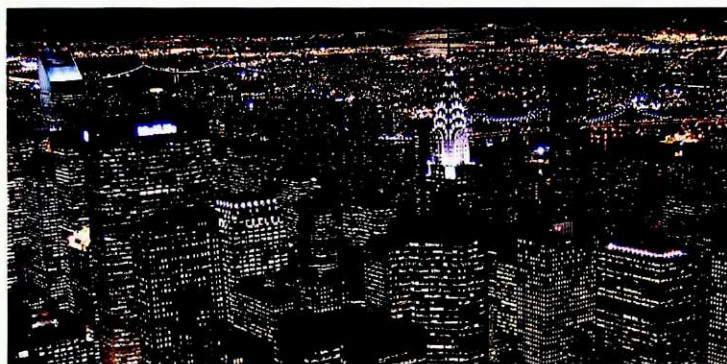
V Evropi so v bran indeksov stopila podjetja, ki se ukvarjajo s telekomunikacijami, če omenimo le nekaj podjetij iz te panoge, ki so pridobila vrednost. Telecom Italia (za 2,6 odstotka) France Telecom (za 3,5 odstotka) Portugal Telecom (za 3,6 odstotka) ...

Cena nafte spet narašča V petek so za zaplete na naftnih trgih poskrbeli nigerijski uporniki, ki so z naftnega črpaljšča odpeljali osem delavcev. Poleg tega pa je Shell znižal črpanje nafte za 50.000 sodčkov. Pred zapleti v

Nigeriji so se cene gibale malce nad 70 ameriških dolarji, čeprav je bil zavrnjen venezuelski predlog, da bi OPEC znižal kvote za črpanje nafte. V nasprotju z nafto cene drugih surovin padajo. Premog je v tem tednu izgubil 4,6 odstotka vrednosti, aluminij 5,4 odstotka, srebro 5,7 odstotka, zlato 2,8 odstotka; pri tem je treba poudariti, da so bili »prebiti« močnejši podporni nivoji na 638 dolarjih za unčo.

Te dni se smeje investitorjem, ki so kljub slabemu začetku leta zaupali podjetjem, ki sestavljajo slovenski borzni indeks, saj je leta od začetka leta više za slabih 10 odstotkov. Glavni imeni, okoli katerih se ta čas vrtili borzno dogajanje, ostajata Petrol in Krka. Olje na ogenj priliva obisk vladne delegacije v Rusiji, saj so se po njem še okrepile govorice o morebitnem povezovanju Petrola s tujim strateškim partnerjem.

Naš portfelj je prejšnji teden zrasel tako, da je njegova donosnost 11,53-odstotna. K rasti je tokrat največ prispevala delnica Krke, ki je v preteklem tednu pridobila 6,31 odstotka. **D**

**Odloči se
za paket
SOLO,
DUO
ali TRIO.**

103
TV programi

0 SIT/min

20Mb/s

**Ker dobiš
1, 2 ali 3
mesece
brezplačne
naročnine!**

**S priklopom
za samo
1 SIT.**

INTERNET+TELEFONIJA+TELEVIZIJA

SIOL

Privatizacija Telekom Slovenije

Denis Vengust, foto: Gregor Pohleven

Pogovor z Matjažem Janšo, direktorjem direktorata za elektronske komunikacije na ministrstvu za gospodarstvo

Nam lahko, prosim, predstavite bistvene elemente Strategije privatizacije Skupine Telekom, katere avtor ste?

V prvi polovici lanskega leta je ministrstvo za gospodarstvo najprej pripravilo izhodišča za privatizacijo. Zatem je bila v okviru odbora za reforme ustanovljena komisija, ki je predlagala privatizacijo. Sledila je ustanovitev komisije pod vodstvom dr. Grilca, v kateri sem sodeloval tudi sam. Na podlagi izhodišč ministrstva za gospodarstvo je komisija izoblikovala predlog privatizacije. Nazadnje smo na ministrstvu za gospodarstvo pripravili predlog strateških usmeritev privatizacije Telekom Slovenije, d. d., po koalicijskem usklajevanju pa ga je potrdila tudi vlada.

Bistvo našega predloga je, da se Skupina Telekom Slovenije prodaja kot celota in ne po delih. Mobitel in Siola torej ne bomo prodajali ločeno, ampak v svežnju. Razlog za to je ocena, da je pri takšnem načinu prodaje mogoče doseči bistveno višjo vrednost kot pri prodaji po kosih. Poleg tega prodaja po delih ne bi prinesla drugih vidnih koristi. Ministrstvo za gospodarstvo je naročilo izdelavo analize, ali bi nemara kakšna drugačna oblika privatizacije pozitivneje vplivala na konkurenco. Toda izsledki analize kažejo, da drugi modeli privatizacije ne bi prinesli bistveno bolj pozitivnih vplivov na stanje konkurence na telekomunikacijskem trgu.

Ali ločena prodaja Mobitela – ne kupcu, ki bo kupil Telekom – res ne bi pomenila večje konkurence na trgu?

Tudi če bi Mobitel prodali ločeno, bi to podjetje še vedno ohranilo prevladujoč tržni delež v mobilni telefoniji in nič na trgu se zaradi tega ne bi bistveno spremenilo. Toda po drugi strani bi se pomembno znižal izkupiček od prodaje.

Lahko bi sicer Mobitel ali sam Telekom delili na več delov in tako poskušali povečati konkurenco. Vendar bi to odložilo privatizacijo, ker gre za zahtevne pravne postopke. Vprašanje je, ali bi to sploh bilo mogoče izvesti. Takšne poteze bi bile namreč kaj lahko v nasprotju z interesi sedanjih manjšinskih delničarjev Telekom, saj bi verjetno zmanjševale vrednost njihovega premoženja. Zato bi delitve le težko speljali na zakonit način brez kakršnega koli oškodovanja malih delničarjev, ki seveda nikakor ne pride v poštev.

Na teh izhodiščih bo privatizacijska komisija, ki še ni imenovana, pripravila natančen program privatizacije. Program bo vseboval terminski načrt posameznih faz privatizacije in natančno opredelil način prodaje.

Delnice Telekom Slovenije naj bi kmalu začele kotirati na borzi.

Tako je. V vseh različicah modela privatizacije je bila predvidena ta možnost. Naj še povem, da smo privatizacijskemu predlogu komisije na ministrstvu dodali še prodajo dela Telekomovih delnic slovenskim državljanom. Državljanom naj bi skupno omogočili nakup 10 odstotkov Telekomovih delnic v dveh delih. Želimo, da se delnice Telekom Slovenije prej uvrstijo na borzo, predvidoma oktobra ali že konec septembra. Tako bi lahko čim prej začeli s prodajo prvih petih odstotkov Telekomovih delnic državljanom. Ta denar bo uporabljen za vračilo zahtevkov iz naslova vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje.

Zakaj upravičencem do vračila vlaganj raje preprosto ne razdelite delnic?

Razmišljali smo tudi o tej možnosti, vendar je največji problem pri tem določitev primerne cene.

Vendar menim, da je ta možnost še vedno odprta – da bi si torej upravičenci lahko namesto denarnega povračila izbrali kar delnice Telekom Slovenije.

Ali bodo delnice Telekom Slovenije lahko kupovale samo fizične osebe ali tudi institucionalni investitorji?

Pri načinu prodaje delnic državljanom sta odprti dve možnosti. Prva je prodaja prek borze. Druga možnost je prodaja delnic po vnaprej določenih cenah, s tem da bi vnaprej določili, koliko delnic lahko kupi posameznik. Nagibali smo se k temu, da bi delnice iz kvote desetih odstotkov lahko kupovali samo posamezniki. Vendar je problem predvsem v določitvi primerne cene, saj so razponi vrednotenja, s katerimi razpolagamo, zelo veliki. Zato je morebiti določitev cene bolje prepustiti kar borzi. Vrednost 100-odstotnega deleža celotne Skupine Telekom skupaj z upoštevanjem prevzemne premije, ki jo pričakujemo od potencialnega prevzemnika, se giblje okrog dveh milijard evrov. Nekatere ocene so višje in zelo optimistične, zdajšnje poslovanje Telekom Slovenije pa jih ne upravičuje. Kolikor bodo poslovni

izidi letošnjega leta bistveno boljši, je lahko tudi prodajna cena višja. Upoštevati je treba tudi, da je za nakup zainteresiranih več evropskih telefonskih operaterjev, vendar je zelo težko napovedovati, po kakšnih cenah so pripravljeni kupiti delež Telekom Slovenije.

Na kakšen način so bila izdelana vrednotenja Telekom Slovenije? Ali je bilo upoštevano, da Telekomovo poslovanje doslej verjetno ni bilo najbolj stroškovno učinkovito?

Cenitve so bile izdelane na podlagi različnih metod primerjave z evropskimi Telekom Slovenije, katerih delnice kotirajo na borzah ali so bili že prevzeti. Pri tem niso bile upoštevane morebitne skrite rezerve pri poslovanju, saj jih je težko oceniti. Končno oceno vrednosti Telekom Slovenije bo dal skrbni pregled poslovanja, ki bo opravljen za zainteresirane potencialne kupce.

Podlaga privatizacijske strategije je prodaja večinskega deleža v Telekom Slovenije.

Cilj je Telekom Slovenije poiskati strateškega partnerja. V prvi fazi bi tujemu kupcu prodali 25-od-

stotni delež. To naj bi se zgodilo predvidoma v drugi polovici prihodnjega leta, saj bi prej težko pravočasno izpeljati vse tehnične postopke, potrebne za prodajo. Prodaja bo namreč izvedena prek javnega razpisa, torej prek konkuriranja različnih zainteresiranih operaterjev. Na razpisu bodo načeloma lahko za nakup kandidirali tudi finančni vlagatelji. Želimo namreč, da konkurenca čim bolj zviša izkupiček države pri prodaji. Vendar bomo od kupca zahtevali izpolnjevanje devetih zavez, ki naj bi bile poročstvo za nadaljnji razvoj Telekom Slovenije.

Za kakšne zaveze gre?

Prva zaveza je ohranitev poslovnih funkcij Skupine Telekom v Sloveniji. To pomeni, da Telekom Slovenije, tudi ko bo večinsko prevzet s strani tujega operaterja, ne bo postal le navadna podružnica, temveč bo še naprej samostojno podjetje s sedežem v Sloveniji in z vsemi dosedanjimi poslovnimi funkcijami (op. a.: prodaja, razvoj, finance ...).

Druga zaveza je ohranitev razvoja omrežja znotraj Skupine Telekom v dosedanjem obsegu. Treba je ohranitev deleža slovenskih dobaviteljev. Pri tem dobaviteljev ali njihovih izdelkov in storitev ne imenujemo poimensko. Želimo le, da se njihov delež ohrani in da se po možnosti, kolikor so seveda konkurenčni, uvrstijo tudi v nabavne kanale strateškega investitorja. S tem želimo slovenskemu gospodarstvu pomagati, da pride tudi na druge trge, kjer je navzoč strateški investitor. Slovenska podjetja imajo namreč nekatere zelo kakovostne telekomunikacijske produkte. Četrta zaveza govori o ohranitvi sodelovanja s slovenskimi raziskovalnimi ustanovami oziroma univerzami. Podjetja iz Skupine Telekom so precej sodelovala s slovensko raziskovalno sfero in skupaj z njo razvijala nekatere projekte oz. storitve. To želimo ohraniti.

Peta zaveza zadeva podporo nadaljnji širitvi Telekom na sosednje trge. Telekom v zadnjih mesecih že uresničuje strategijo širitve, saj je izvedel nakupa v Makedoniji in na Kosovu. Močno upamo, da bo v vnovičnem razpisu uspešen tudi pri pridobivanju licence za

mobilnega operaterja na Kosovu. Telekom Slovenije mora postati regionalni igralec.

Šesta zaveza določa, da mora Telekom v treh letih od nakupa zagotoviti možnosti širokopasovnega dostopa do interneta vsemu prebivalstvu Slovenije, torej tudi celotnemu podežlju. To je usklajeno s strategijo razvoja širokopasovnih omrežij Republike Slovenije, ki se še pripravlja. V skladu s to strategijo bo Republika Slovenije poskušala širokopasovni dostop do interneta na podežlju zagotavljati s pomočjo sredstev iz evropskih strukturnih skladov in z drugimi ukrepi. V prihodnjih letih se bo v te namene investiralo nekaj deset milijard tolarjev.

Sedma zaveza govori, da mora Telekom v skladu z evropsko zakonodajo in direktivami spoštovati naš pravni red in odločbe regulatornega organa glede ponujanja svojih kapacitet konkurentom. Ta zaveza je sicer samoumevna, vendar kljub temu želimo zagotovilo, da se Telekom pod novim kupcem ne bo izvijal iz teh obvez z nekimi pravnimi sredstvi in zavlačeval njihove realizacije. Nekateri operaterji v Evropi to namreč znajo početi in to Sloveniji dolgoročno ne bi koristilo.

Osma zaveza govori o uvajanju novih znanj in tehnologij v podjetje, deveta pa o izrabljanju strateških povezav novega lastnika tudi v prid Telekomu Slovenije. Predvsem je mišljeno skupno nabavljanje, s čimer lahko Telekom Slovenije zaradi skupne ekonomije obsega določeno opremo dobi precej ceneje kot doslej. Obe zavezi bi morali biti v interesu vsakega strateškega partnerja.

Kako je njihovo izpolnjevanje sploh mogoče zagotoviti na daljši rok?

Tě zaveze nimajo omejenega roka trajanja. Za dolgoročno zagotovitev izpolnjevanja zavez je več načinov. Načina poročstva v strateških usmeritvah še nismo dorekli. To bo delo privatizacijske komisije in svetovalcev pri prodaji. Dokončno bodo zaveze opredeljene v prodajni pogodbi. Nekaj jih bo verjetno zapisanih že v javnem razpisu za prodajo, medtem ko jih bo del izpogajal kasneje. Predvideno je tudi, da bi drugi del državnega deleža čez tri leta prodali kupcu prvega dela le, če bi v prejšnjem obdobju izpolnjeval vse zaveze. Če teh ne bi izpolnjeval, bi imela država možnost odkupiti svoj delež nazaj po znižani ceni. Verjetno bodo predvidene tudi kazni oziroma odškodnine, ki jih bo država lahko zahtevala v primeru nespoštovanja zavez.

Treba je reči, da naš primarni cilj ni iskati partnerja, s katerim bi se tožarili v primeru neizpolnjevanja zavez. Želimo si partnerja, ki mu zaveze niso ovira ali so celo v njegovem interesu. Tudi takšni partnerji obstajajo. Večina zavez je namreč naravnana razvojno. Zato so za strateškega partnerja, ki v regiji načrtuje skupen razvoj s Telekomom Slovenije, te zaveze del njegove normalne strategije.

Ali to pomeni, da želite za Telekom pridobiti kupca, ki v regiji še ni močno navzoč?

To bi lahko bil eden od sklepov. Želimo si partnerja, ki bi prek Telekom Slovenije prodiral v sosednje države in ga razvijal naprej tudi še v Sloveniji. Nekaj pogovorov smo že opravili in verjamem, da takšni partnerji obstajajo. Nekateri manjši evropski operaterji so celo izkazali interes, da bi bili pripravljeni biti celo samo manjšinski delničarji, samo da bi lahko sodelovali pri širitvi Telekom Slovenije. Velik interes obstaja tudi pri velikih evropskih operaterjih. Vemo, da je v regiji že močno navzoč Deutsche Telekom in morda so zato te zaveze zanj prej ovira kot prednost. Interes je pokazala tudi španska Telefonica, po nekaterih informacijah bi se znali za nakup zanimati tudi Francozi in nekateri operaterji iz Velike Britanije, Irske in Islandije. Kdo vse ima resničen interes, bo na koncu pokazal t. i. tender.

Zakaj Telekom sploh potrebuje tujega lastnika?

Telekom strateškega partnerja potrebuje predvsem zaradi kvalitetnejšega upravljanja podjetja. V preteklosti je država v vlogi lastnika zelo težko postavljala jasne strokovne zahteve do posloводства Telekom Slovenije v smislu, kako naj se razvija in kakšni naj bodo njegovi poslovni izidi. Zaradi tega smo menili, da je bistveno bolje, če v lastniško strukturo vstopi kompetenten telekomunikacijski operater, ki bo znal postaviti cilje in oceniti, kateri stroški so nepomembni in kaj je treba storiti na trgu za povečanje prihodkov. Telekom Slovenije je tehnološko primerljiv z zahodnimi operaterji, vendar ima probleme na precej drugih segmentih, kot so na primer učinkovitost ali delo s strankami. V bistvu gre za podjetje, ki še vedno izhaja iz socialističnega modela. Najti je mogoče množico elementov neučinkovitosti, s katerimi se bo treba soočiti. Seveda bi načeloma to lahko naredilo tudi slovensko vodstvo s slovenskimi lastniki, vendar nimamo nobene ga poročstva, da bi dejansko prišlo do tega, dokler je večinski lastnik država. Od novega lastnika, kot že rečeno, pričakujemo tudi nekatere sinergije – predvsem v skupni nabavi, pri mednarodnem telefonskem prometu in pri skupnih nastopih na tujih trgih. Poleg tega bo uspešnost Telekom Slovenije kot regionalnega igralca na Balkanu ali celo še širše v vzhodni Evropi bistveno večja, če se bo znebil večinskega državnega lastništva in če bo imel partnerja, s katerim bo prodiral na te trge.

Zakaj nameravate strateškemu partnerju prodati večinski delež v podjetju in ne le manjšinskega?

Prav je, da se država umakne iz upravljanja podjetja. Sicer pa je vse povezano s ceno. Strateški partner bo pripravljen plačati bistveno višjo ceno, če bo pričakoval, da bo lahko nekoč pridobil večinski delež. Nekaj partnerjev bi verjetno privolilo tudi v manjšinski delež, vendar bi bil interes v tem primeru verjetno bistveno manjši. Posledično bi bil tudi izkupiček od prodaje državnega deleža bistveno manjši, saj ne bi bilo nobene prevzemne premije. **D**

Boj za zapornice

Gregor Drnovšek, foto: Gregor Pohleven, foto: Bor Slana

V Depali vasi so trije nezavarovani železniški prehodi označeni le z Andrejevim križem. V začetku maja je pri enem od njih življenje izgubila mati štirih mladoletnih otrok. Krajanom je prekipelo in zahtevajo postavitve zapornic.

Krajanje Depale vasi vsak petek protestno zaprejo železniško progo.

Na omenjenem območju so se v preteklosti že večkrat zgodile nesreče s smrtnim izidom, največkrat pa so bili v njih udeleženi domačini. Verjetno tudi zaradi premajhne pazljivosti, saj so na prečkanje prehoda že nekako navajeni. Tako je pred letom in pol umrl oče treh otrok, žrtve pa so bile tudi prej. A odgovornih to očitno ni zganilo, čeprav so krajanje že takrat podpisovali peticijo za ureditev nezavarovanih prehodov. Sedaj so se krajanje znova organizirali in že štiri petke zapored protestno zapirajo železniško progo in napovedujejo boj do konca. Vse, kar zahtevajo za to, da bodo zaporo umaknili, so pisna zagotovila s strani pristojnih služb in ministrstva, da se bo nekaj premaknilo.

»Hočemo pisna zagotovila!«
Odgovore, zakaj so se odločili za

vsakotedenske zapore železniške proge, smo iskali pri organizatorju protestov in enem najvidnejših lokalnih predstavnikov Jožetu Cuzaku. Na vprašanje, kako ocenjuje odziv države na njihovo problematiko in z njo povezane proteste, nam je odgovoril, da se zdi, da je država zelo aktivna, vendar pa agencija za promet, ki je za to pristojna, z njimi noče ali pa ne

more vzpostaviti stika. Dodaja, da so to, kar zahtevajo krajanje, »neke garancije, terminski plan, do kdaj in kako se bodo dela izvajala. Problem so finance, ker železnice najverjetneje nimajo denarja. Ta čas gre torej le za zagotovila. Za ta prehoda strokovnjaki sicer pravijo, da nista v prednostnem redu. Vendar prehodov, kjer praktično neposredno izza hiš prideš

na progo in proge prej sploh ne vidiš, ni. Služba za vzdrževanje železnic je odpovedala, ker bi morala opozarjati na nevarnosti. Zdaj je ob progi slivov drevored, tako da si na progi, še preden jo praktično zagledaš«. O tem, ali bodo krajanje proteste nadaljevali, se dogovarjajo vsak teden sproti na sestanku vaše civilne iniciative. »Tako smo se odločili tudi za petkov protest, kjer smo med četrto in peto zaprli progo, nato pa smo odšli še v Domžale in za nekaj minut zaprli regionalno cesto Ljubljana–Celje.« Tega protesta se je udeležilo od 100 in 150 krajanov, ki so najprej za eno uro zaprli železniško progo, nato pa so se peš odpravili v Domžale, kjer so za krajši čas s hojo po prehodu za pešce na regionalni cesti Ljubljana–Celje zaprli promet in s tem poskušali slovensko javnost opozoriti na svoj problem.

Podpora lokalne oblasti Županja Domžal Cveta Zalokar-Oražem proteste krajanov podpira in se je nekaterih udeležila tudi sama. Krajanom je tako kot prva uradna institucija na pomoč priskočila prav domžalska občina, saj je občinski svet županji na njen predlog naložil, da pri odloku o spremembi odloka o proračunu občine Domžale za leto 2006 načrtuje ustrezna sredstva za postavitve zapornic na železniškem prehodu v Depali vasi 1. Prav tako ji nalaga, da občina Domžale skupaj z občino Trzin in v sodelovanju z Javno agencijo RS za železniški promet v okviru priprave občinskih strategij izdelata zasnovo prometne ureditve za to območje kot dolgoročno rešitev ureditve križanja cest z železniško progo. Občina bo tako finančno pokrila postavitve zapornic in ureditev dostopa, na kakšen način bodo

Jelka Šinkovec Funduk

Cveta Zalokar-Oražem

Krajan Depale vasi Jože Cuzak

Koliko žrtev bo še potrebnih?

zagotovili sredstva iz proračuna, pa bo znano pri pripravi rebalansa občinskega proračuna, o katerem bo občinski svet po besedah županje odločal na junijski seji. Zalokar-Oražmova o vrednosti investicije pravi: »Okvirno predvidevamo, da bo postavitev zapornic na prehodu Depala vas 1 stala med 25 in 30 milijoni tolarjev. Pri rebalansu bomo sredstva prerazporejali znotraj proračuna, najbrž jih bomo zagotovili iz postavke sofinanciranja graditve ceste Vir-Količevo, ki očitno ne bo realizirana v letošnjem letu, saj DARS kot nosilec investicije še ni zagotovil vseh pogojev za začetek del.« Ob koncu je domžalska županja dejala, da je občina Domžale v zadnjih letih neprestano in aktivno opozarjala na problem, pisala pisma, sklicevala sestanke in zahtevala takojšnje ukrepe. »Sama sem ministra Božiča že ob nastopu funkcije pozvala k zagotovitvi višjih sredstev za zavarovanje nezavarovanih železniških prehodov pa tudi k spremembi togega in neživljenjskega pravilnika o nivojskih prehodih.« Protesti v Depali vasi so po njenem mnenju pomembni tudi zato, ker

Zdi se, da si glede na gosto naseljenost Depale vasi in slabe preglednosti v vasi vendarle zaslužijo večjo pozornost pristojnih ustanov.

preraščajo lokalne okvire, saj poleg zahtev za postavitev zapornic v svojem kraju opozarjajo celotno slovensko javnost na popolnoma neustrezen odnos do problematike nezavarovanih prehodov v celotni državi. Letno na takšnih prehodih umre okoli 50 ljudi.

Denarja za investicije ni Jelka Šinkovec Funduk, v. d. generalne direktorice direktorata za železnice in žičnice in najbolj kompetentna oseba za odgovore na železniško problematiko pri prometnem ministru, je na naše vprašanje, kaj je v primeru Depale vasi do sedaj storila Agencija RS za železnice (AŽP), odgovorila, da je agencija kot upravljavec sicer zadolžena za razvoj in vzdrževanje, vendar pa je izvajanje programa vezano na razpoložljiva sredstva. »Žal proračunska sredstva za potrebe železniškega prometa

ne zadostujejo niti za opravljanje javne gospodarske službe potniškega prometa, vodenja prometa in vzdrževanja infrastrukture. Za investicije žal sredstva niso zagotovljena ne le letos, temveč že leta ne.« Šinkovec Fundukova pa odločno zavrača trditve krajanov, da nihče od pristojnih ni stopil z njimi v stik. »To ne drži, saj sem se 16. maja skupaj z direktorjem AŽP udeležila skupnega sestanka na občini Domžale z župano Domžal in županom Trzina, njunimi sodelavci in predstavniki Civilne iniciative krajanov. Sestanek je bil oster, odkrit, sprejeti so bili nekateri sklepi, ki smo jih tudi v roku realizirali, vendar jim lažnih obljub pač nisem mogla dati. Teh je bilo preveč v preteklosti.« Šinkovec Fundukova pozdravlja odločitve domžalskega občinskega sveta o financiranju zapornic, hkrati pa dodaja, da občinski svet razume, da država ne more zagotoviti varovanja na dveh prehodih, saj je več kot 600 prehodov še v slabšem stanju. Zagotovila pa je tehnično podporo pri sami izvedbi. O pisnem zagotovitvi varovanja za zdaj ne more dati, lahko pa reče, da je ministrstvo za promet naredilo svoje. »Pripravili in preoblikovali smo zakon, ki naj bi zagotovil sredstva tudi za reševanje omenjene problematike. Ocenjujem, da smo dosegli tisti

minimum obsega, pod katerega ne moremo, in da nam voda že močno teče v grlo.«

Stanje je zaskrbljivo Skrbi predvsem dejstvo, da prehodi v Depali vasi niso uvrščeni niti med prvih 100 prednostnih prehodov. Šinkovec Fundukova je tako opozorila, da v tem primeru ne moremo govoriti o nezavarovanem prehodu, saj je opremljen z utripajočim svetlobnim in tudi zvočnim signalom. Tako zavarovanih prehodov naj bi bilo v Sloveniji kar 276 od skupno 974 železniških nivojskih prehodov. Bolj zastrašujoč je podatek, da je z zapornicami zavarovanih le 43 prehodov, medtem ko jih je kar 644 neustrezno varovanih le s cestnimi znaki ali Andrejevim križem.

Zdi se, da si glede na gosto naseljenost Depale vasi in slabe preglednosti v Depali vasi vendarle zaslužijo večjo pozornost pristojnih ustanov ter uvrstitev na prednostni seznam prehodov, ki jih je treba zavarovati. Človeško življenje je vendarle vredno veliko več, kot so vredne zapornice, ki bi to življenje pomagale ohraniti. **D**

ANKETA

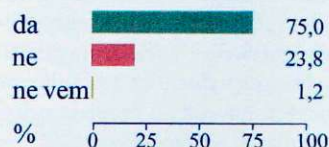
Ali menite, da je Mitja Ribičič kriv poveljnih pobojev?

- a) da
- b) ne
- c) ne vem

Odgovorite na www.demokracija.si

Rezultati preteklega tedna

Ali podpirate gradnjo zabaviščno-igralniškega centra v Novi Gorici?

Glasovalo: 160

DEMOKRACIJA

tednik
DEMOKRACIJA

Odslej tudi na okencih
Pošte Slovenije!

Objavimo, kar drugi zamolčijo. **ŽE V PRODAJI**

Foto: M. K. / M. K.

Odkloni pod Cukovo

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS je v letih 2003 in 2004 po ocenah računskega sodišča na številnih področjih ravnal neskladno s predpisi.

Minuli teden je Računsko sodišče RS na tiskovni konferenci predstavilo revizijsko poročilo o pravilnosti in smotrnosti poslovanja Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS in mu izreklo negativno mnenje. Revizije, ki je trajala kar deset mesecev, se je sodišče lotilo na podlagi predloga nadzornega odbora sklada in na podlagi kar 65 pobud zanj. Ugotovitve so šokantne; sklad naj bi bil kar za 14-krat presegel sprejemljivo mejo nepravilnosti, le-te pa so se dogajale na številnih področjih. "Predloga za uvedbo kazenske ovadbe še nismo vložili, kar pa ne pomeni, da ga ne bomo," je ob tem dejal predsednik računskega sodišča Igor Šoltes. Vseh nepravilnosti se je sicer nabralo za 1,6 milijarde tolarjev, navedli pa bomo le nekatere najpomembnejše.

Dolg seznam napak Sklad v revidiranih letih ni vzpostavil ustreznega sistema finančnega poslovanja in notranjega revidiranja,

finančni načrti niso bili pripravljeni v skladu s predpisi, v proračun ni nakazal dobre pol milijarde tolarjev presežka prihodkov nad odhodki. Sklad ni izvedel prenosa vseh kmetijskih zemljišč, kmetij in gozdov v skladu s predpisi, zemljišča v lasti države je prodajal in oddajal pod ceno, v nekaterih primerih pa je sklepal celo pogodbe za brezplačno upravljanje z njimi.

Stroške za varstvena in gojitvena dela je sklad koncesionarjem priznaval neupravičeno, saj bi jih ti morali pokrivati iz prihodkov od prodaje lesa. Poleg tega so se slednji izogibali javnim dražbam in so les prodajali na podlagi neposredno sklenjenih pogodb. Nepravilnosti so bile ugotovljene tudi pri poslovanju z zemljišči v Portorožu, na Kočevskem in v Sečovljah. Kot je pri javnih funkcionarjih že skoraj praksa, je bilo veliko nepravilnosti tudi na področju izplačevanja plač.

Cukova ogorčena Ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Marija Lukačič je izrazila zaskrbljenost nad poročilom računskega sodišča, a tudi dodala, da ga težko komentira, saj z njim ni bila uradno seznanjena. "Kmetijsko ministrstvo nadzira izvajanje programa dela sklada, medtem ko ima finančni nadzor nad de-

Marija Majer Cuk

lom sklada ministrstvo za finance," je dodala Lukačičeva.

Za komentar dolgega seznama nepravilnosti smo torej povprašali Marjo Majer Cuk, tedanjo direktorico sklada, ki je lani, kot sama pravi, iz osebnih razlogov odstopila. Majer Cukova je izrazila ogorčenje nad načinom komunikacije računskega sodišča, saj je po njenih besedah z računskega sodišča med potekom revizije niso poklicali niti enkrat, zdaj pa so sklicali kar tiskovno konferenco. "Najbolj sporno je to, kot sem izvedela po poizvedovanju na računskem sodišču, da je v tej vsoti zajet tudi dobiček, torej tistih 700 milijonov, ki bi jih sicer moralo dati ministrstvo v potrditev vladi," nam je dejala nekdanja direktorica sklada. Cukova je prepričana, da nezakonitosti pri poslovanju ni bilo; kljub temu priznava, da bi denimo v nekaterih primerih oddaje ali prodaje zemljišč vendarle lahko dosegli višjo ceno. "A če bi odšteli vse nesmiselne prikaze napak, ne bi mogli reči, da je stanje tako katastrofalno," pravi Cukova in dodaja, da je mnogo neurejenih razmer podedovala od prejšnje direktorice sklada.

Odzivno poročilo Sklad ima po predpisih računskega sodišča 90 dni časa, da v odzivnem poročilu nakaže ustrezne popravilne ukrepe. Vršilec dolžnosti direktorja sklada Sergij Daolio je pojasnil, da so bile nekatere nepravilnosti odpravljene že v času revizije, da pa bo treba sprejeti še veliko popravilnih ukrepov. "Sklad oziroma njegove strokovne službe bodo revizijsko poročilo računskega sodišča natančno preučile in na podlagi tega nemudoma začele izvajati aktivnosti v skladu z zahtevami računskega sodišča," dodaja Daolio.

Poročilo računskega sodišča je torej le potrdilo kritike v zvezi z netransparentnim in površnim delom sklada kmetijskih zemljišč v prejšnjem mandatu, na kar sta predvsem lani opozarjala prva nadzornica sklada Marija Osvald in član nadzornega odbora Milan Kuster. Zakaj je lani odstopila Cukova, pravzaprav zdaj ni več tako pomembno, pomembnejše je, da novo vodstvo sklada nastale razmere uredi in da se iz preteklih napak tudi česa nauči.

Kočevar izgubil tožbo

Aleš Kocjan, foto: Bor Slana

Okrožno sodišče v Kopru je zavrglo tožbo, s katero je Boris Kočevar iz Vinjol nad Lucijo od Demokracije in novinarka Vide Kocjan zahteval 1,5 milijona tolarjev odškodnine.

Sodišče je ugotovilo, da novinarka Demokracije, ki jo je zagovarjal odvetnik Jože Hribnik, ni storila dejanja neupravičene razžalitve in da tožnik ni dokazal duševnih bolečin, ki naj bi mu jih bila povzročila novinarka z objavljenimi članki.

Trije „sporni“ članki Septembra 2004 je Demokracija objavila tri članke, v katerih je novinarka pisala o domnevnih nepravilnostih na Obali, povezanih z delom sodnega osebja na Okrajnem sodišču v Piranu in Višjem sodišču v Kopru. Med njimi je navedla tudi primer Saše Konstantinoviča iz Pirana, povezan z Borisom Kočevarjem, nekdanjim direktorjem urada za okolje in prostor na občini Piran, sicer vidnim lokalnim

„Sporni“ članki v Demokraciji

predstavnikom LDS na Obali. Tako naj bi bil Kočevar izdajal odločbe o rušenju črnih gradenj, sam pa naj bi bil svojo hišo postavil na območju, kjer graditev ni dovoljena. Prav tako naj bi bil s pomočjo strankarskih zvez (sodnica Ester Debernardi Pavliha, ki je v primeru dražbe hiše Saše Konstantinoviča vodila postopek, je žena poslanca LDS Marka Pavlihe) dosegel, da je piransko sodišče pod čudnimi okoliščinami (Konstantinovič je bil Kočevarju dolžan le 71.650 tolarjev, sodišče pa se je kljub temu odločilo, da bo na javni dražbi prodalo njegovo nepremičnino, ki je bila vredna približno 300.000 evrov) na javni dražbi prodalo Konstantinovičevo hišo na hribčku Vinjole nad Lucijo, za precej nižjo ceno od tržne pa jo je kupil Kočevar.

Kmalu po objavi člankov je Kočevar na Okrajnem sodišču v Kopru vložil zasebno tožbo, v kateri je od Novih ob-

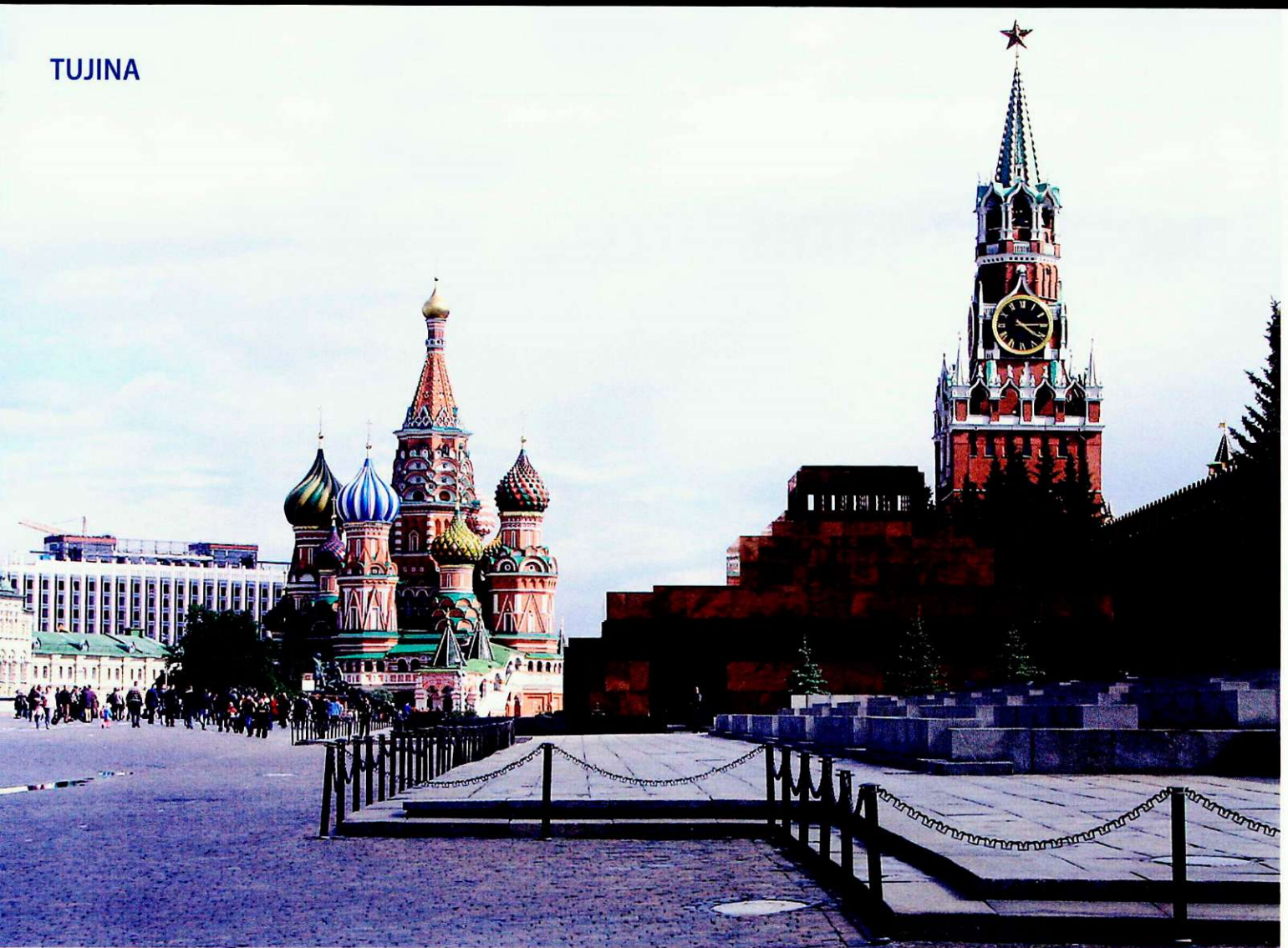
zorij, ki izdajajo Demokracijo, in novinarko zahteval tri milijone tolarjev odškodnine (v času zadnje obravnave je svoj zahtevek znižal na 1,5 milijona) kot povračilo za duševne bolečine, ki naj bi mu jih bil povzročil članek. Kot je Kočevar zapisal v tožbi, naj bi ga bila novinarka namenoma diskreditirala, kar naj bi dokazovalo, naj za to, kar je napisala, ne bi imela utemeljnega razloga. Prav tako naj ne bi objavila vseh dokazil in dejstev, ki ji jih je poslal pred objavo članka, vseh zapisov pa naj ne bi bila preverila pri njem. Z vsem tem naj bi bila namerno škodila njegovi časti in dobremu imenu, saj naj bi bil moral, kot je rekel Kočevar na sodišču, prijateljem in znancem pojasnjevati, da zapisano ne drži. Zaradi zapisov v Demokraciji ga naj bi ga bila županja Vojka Štular pozneje razrešila s

Boris Kočevar

položaja predstojnika urada za okolje in prostor.

Meja ni bila presežena Sodišče je po nekaj obravnavah, na katerih je zaslišalo vse priče, med njimi Kočevarja in novinarko, razsodilo, da Kočevarjeva odškodninska tožba ni upravičena. Kot je v sodbi zapisala okrožna sodnica Jana Petrič, je Kočevar Konstantinovičevo hišo kupil zakonito, zaradi česar nakup ne more biti sporen, ni pa po njenem mnenju pri tem mogoče iti mimo vseh okoliščin zadeve, to je, da je bila njegova terjatev dejansko nizka v primerjavi z vrednostjo nepremičnine in da se je dražba izvedla na Kočevarjev predlog. »Glede na svojo funkcijo se je po mnenju sodišča s tem tožnik sam izpostavil ostrejši kritiki, vprašanje je le, ali je bila kritika v člankih še v mejah objektivne dopustne kritike ali pa je zaradi svojega načina izražanja že pomenila nedopusten poseg v osebne pravice tožnika,« je zapisalo sodišče. Ta meja, kot izhaja iz nadaljevanja obrazložitve sodbe, po mnenju sodišča ni bila presežena, in sicer zato ne, ker je Kočevar novinarki na vprašanja, ki mu jih je postavila pred objavo članka, odgovarjal zelo na splošno, s čimer ji je dopuščal prostor za vrednostne sodbe, prav tako se ni potrudil, da bi z dokumenti zavrnil očitana mu sporna dejanja. Hkrati je sodišče tudi ugotovilo, da Kočevarju ni uspelo dokazati vzročne zveze med duševnimi bolečinami in člankom, zaradi česar ni ene temeljnih postavk za odškodninsko odgovornost. Kot je ugotovilo sodišče, so bili članki s podobno vsebino še pred objavo v Demokraciji objavljeni v nekaterih drugih medijih, zaradi česar so si lahko vsi, ki jih je to zanimalo, svoje mnenje o Kočevarju in celotni zadevi ustvarili že pred sporno objavo. Sodba še ni pravnomočna. **D**

Moskovski Rdeči trg: bazilika sv. Vasilija, Leninov mavzolej in Kremelj

V prebujajoči se ruski prestolnici

Tekst in foto: Metod Berlec

Zadnje majske dni se je v približno desetmilijonski ruski prestolnici Moskvi mudila močna slovenska vladno-gospodarska delegacija pod vodstvom premierja Janeza Janše. Z njo smo bili seveda tudi novinarji in fotografi.

Temeljni namen obiska je bila krepitev dvostranskih političnih stikov in gospodarskega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Rusko federacijo. Premierja Janšo so zato na obisku spremljali zunanji minister Dimitrij Rupel, minister za gospodarstvo Andrej Vizjak, obrambni minister Karl Erjavec in ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Marija Lukačič. Z njim so bili še člani njegovega kabineta Nika Dolinar, Andrej Rahten, Gašper Dolžan in Katja Ujčič, nekateri najožji sodelavci ministrov in ministrice, predsednik računskega sodišča Igor Šoltes, veleposlanik Slovenije v Ruski federaciji Andrej

Benedejčič in predstavniki SAZU (med njimi Stane Granda). Adriano letalo, ki nas je v ponedeljek, 29. maja, z letališča Brnik popeljal v Moskvo (na letališče Vnukovo II) so zapolnili predvsem gospodarstveniki (okoli 130), ki so predstavljali skoraj stotnijo slovenskih podjetij in bank. Med njimi so bili na primer prvi mož Krke Jože Colarič, Zdenko Pavček (Viator & Vektor), Ivo Boscarol (Pipistrel), Jože Kozmus (Prevent), Vitoslav Türk (Eles), Jože Možina (Geoplin), Andrej Žajdela (Abanka), Andrej Lovšin (Intereuropa), Hilda Tovšak (Vegrad), Tatjana Fink (Trimo Trebnje), Marko Pogačnik (SOD), Tomaž Toplak (KAD),

Janez Škrabec (Riko), Marjan Kramar (NLB), Matjaž Kovačič (NKBM), Cvetka Selšek (SKB), Uroš Slavinec (Helios), Peter Groznik (KD Group), Savo Tatalović (Smelt Intag), Tadej Tufek (Adria Airways), Tibor Šimonka (SIJ) in številni drugi. Skratka, pisana (tudi politično) družba gospodarstvenikov in finančnikov.

Na našem veleposlaništvu Na letališče pri Moskvi smo prileteli ob 19. uri po moskovskem času (ob 17. uri po srednjeevropskem). Slovenskega premierja so gostitelji sprejeli s častno četo. Po vstopnih formalnostih smo se novinarji in fotografi v dveh

kombijih odpeljali do slovenskega veleposlaništva v Moskvi, ki je v središču mesta na ulici M. Dmitrova 14/1. Čeprav ima Moskva izredno široke ceste (tudi do deset pasov) in podzemno železnico, smo odprtje razstave na veleposlaništvu z naslovom *V stičišču ustvarjalnosti* zamudili, saj je promet v prestolnici čedalje gostejši. Na veleposlaništvu, ki ga od lanskega leta vodi Andrej Benedejčič, je deset zaposlenih, tja pa z veseljem zahajajo Slovenci, ki živijo v Moskvi. Slovenska skupnost v mestu šteje okoli sto članov. Med gosti je bil tudi Metod Dragonja, ki po prodaji Leka Novartis skrbi za njegove posle

v Rusiji, kjer je Lek še vedno zelo cenjena znamka. Dragonja mora prodajo Leka tujcem očitno velikokrat zagovarjati. Tako je bilo tudi tokrat, ko smo se z njim zapletli v pogovor. Novartis se je nakup Leka v dveh letih povrnil. Verjetno to pove vse. Poznavalci zato pravijo, da bi ga lahko prodali veliko dražje. Seveda pa se je takratni eldesovski vladi mudilo zapolniti proračunsko blagajno, a na to so danes »pozabili«.

Vladna delegacija je prenočila v hotelu Nacional, ki je prav blizu Kremlja, gospodarstveniki in del novinarjev v prenovljenem hotelu Peter I., nekaj pa se nas je znašlo v starejšem hotelu Budimpešta, ki ga ob vhodu še vedno »krasi« Leninova podoba. Nekateri smo se potem odpravili na nočni ogled središča Moskve ...

Sprejem pri Alekseju II. V torek dopoldne je premier Janša z vojaškimi častmi položil venec na grob neznanega junaka v Aleksandrovem parku pred Kremljem. Sledilo je srečanje s patriarhom Ruske pravoslavne cerkve Aleksejem II. v uradni patriarhovi rezidenci – Danilovskem samostanu. Patriarh je izpostavil pomen krščanstva in njegovih vrednot za Evropo. Podprl je prizadevanja slovenske vlade za verski dialog v Evropi. Pri tem je obsodil vse vrste ekstremizma in bil kritičen tako do avtorjev karikatur preroka Mohameda, ki so žalile čustva muslimanov, kot do avtorjev knjige in filma Da Vincijeva šifra, ki po njegovo skruni krščanstvo. Sloveniji se je zahvalil za skrb za rusko kapelico pod Vrščem, kjer so pod snežnim plazom umrli ruski vojni ujetniki med prvo svetovno vojno. Letos bo minilo 90 let od njene postavitve, zato se

Sprejem predsednika vlade Janeza Janše s častno četo ruske vojske

obeta obisk visoke ruske države in cerkvene delegacije. Z Janšo je patriarh govoril tudi o bližajočem se slovenskem predsedovanju Evropski uniji. Ruska pravoslavna cerkev je po desetletjih preganjanja pod komunizmom v vnovičnem vzponu. Vrnjeno ji je bilo precej premoženja, številne cerkve in samostane so obnovili, nekateri na to še čakajo. Danes ima status nekakšne poldržavne cerkve. Zanimivo je, da je bil patriarhov oče baltski Nemec, patriarh pa je v Rusiji dokaj priljubljen. Po drugi strani pa nanj letijo kritike, ker blagoslavlja ruske vojake, ko se odpravljajo vojskovat v še vedno nemirno Čečenijo. Število padlih ruskih vojakov v Čečeniji je danes že preseglo 17.000, toliko jih je padlo v času vojaške intervencije v Afganistanu.

Krepitev sodelovanja Podobno kot številni zahodnoevropski voditelji (na primer vsakokratni nemški kanclerji, ki jih vedno spremlja velika gospodarska delegacija), ki svoje državniške obiske izkoristijo za krepitev gospodarskega sodelovanja, ravna slovenski premier. Že lani ga je na baltski

turneji spremljala močna gospodarska delegacija, tokrat pa je bila slednja zaradi velikega ruskega trga še številčnejša. Kot pravijo gospodarstveniki, je potem delo zanje lažje, saj domači poslovneži dejstvo, da so bili v uradni (slovenski) delegaciji, ki je obiskala njihovo državo, sprejmejo kot referenco. Premier Janša je zato kot uvodničar nastopil pri odprtju in na plenarnem zasedanju slovensko-ruske poslovne konference na sedežu Gospodarske in trgovinske zbornice Ruske federacije. Izrazil je prepričanje, da bo proces drugega kroga privatizacije slovenskih državnih podjetij na področju jeklarstva, telekomunikacij, energije in finančnega sektorja zanimiv za ruske investitorje. Po njegovo se kažejo možnosti za ruska podjetja tudi na področju logistike, kovinsko-predelovalne industrije in elektronske industrije ter pri komercializaciji znanstveno-tehnoloških projektov. Slovenija je zainteresirana za sklenitev dolgoročnih dobavnih pogodb za zemeljski plin in morebitno sodelovanje pri energetskih infrastrukturnih projektih. Konkretno se je s tem ukvarjal minister za gospodar-

stvo Andrej Vizjak, ki se je srečal s predsednikom Gazproma, največje naftno-plinske družbe na svetu, Aleksejem Millerjem. Govorila sta o možnosti sodelovanja pri privatizaciji lendavske Nafta, vstopu Gazproma na slovenski naftni trg na področju maloprodaje, morebitni graditvi plinovoda skozi Slovenijo pa tudi o morebitnem nakupu plinskih turbin pri Gazpromu, kar je povezano s poplačilom ruskega klirinskega dolga Sloveniji.

Stiki na različnih ravneh Zunanji minister Dimitrij Rupel se je srečal z ruskim zunanjim ministrom Sergejem Lavrovom. Govorila sta o nekaterih mednarodnih temah in krepitvi gospodarskega sodelovanja med državama. Kmetijska ministrica Marija Lukačič je z ruskim ministrom za kmetijstvo Aleksejem Gordejevom govorila o sodelovanju v živilsko-predelovalni industriji in kmetijski mehanizaciji, obrambni minister Karl Erjavec pa se je srečal s predstavniki ruskega obrambnega ministrstva. Na Ruski akademiji znanosti je potekala znanstvena konferenca na temo *Zgodovinski temelji in perspektive slovensko-ruskih odnosov*, ki je bila namenjena pregledu dosedanjih slovensko-ruskih odnosov. Na njej so izrazili željo po krepitvi znanstvenega sodelovanja tudi v luči prihajajočega predsedovanja Slovenije Evropski uniji. Med obiskom v Moskvi so se slovenski poslovneži srečali s svojimi ruskimi kolegi, vzpostavljali nove stike, govorili o možnostih medsebojnega sodelovanja, nekateri pa so si ogledali lokacije in objekte, zanimive za njihove morebitne investicije.

Ogled znamenitosti Medtem ko so se novinarji elektronskih ►

Straža pri vhodu v patriarhovo rezidenco

Janša s spremljevalci pri patriarhu Alekseju II.

Srečanje slovenskih in ruskih poslovnežev

Lubianka, sedež zloglasne KGB

Trenutki sprostitve – ogled spominkov

Slavnostno odprtje hotela Peter I.

► in dnevnih tiskanih medijev lotili dela, sem se sam v torek popoldne podal na ogled in fotografiranje središča Moskve, to je na Rdeči trg, ki je iz preteklosti znan predvsem po velikih vojaških paradah, ob Kremlju do Leninavega mavzoleja in na ogled bazilike sv. Vasilija. Balzamirano truplo pokojnega voditelja boljše-vikov, idejnega očeta komunistične revolucije v carski Rusiji in poznejšega voditelja komunistične Sovjetske zveze Vladimirja Iljiča Uljanova Lenina je še mogoče videti, vendar le če imaš čas (zaradi dolgih vrst) in če je mavzolej odprt. Te možnosti sam nisem imel. V ruski javnosti se že več let prerekajo, kaj naj naredijo z Leninom. Nekdanji ruski predsednik Boris Jelcin je razmišljal, da bi ga dal pokopati, vendar je naletel na veliko nasprotovanje komunistov. Sedanji ruski predsednik Putin ga po mnenju poznavalcev ne bo

premaknil s tega kraja. Za njegov pokop se močno zavzema Ruska pravoslavna cerkev, saj meni, da ima vsak človek pravico, da ga prej ali slej normalno pokopljejo. Za znanstvenike je njegovo truplo že skoraj fenomen, saj so ga s pomočjo različnih kemikalij in primerne temperature v mavzoleju ohranili v dobrem stanju vse do danes. V zadnjem času se je edino nekoliko zredil, pravijo poznavalci in pojasnijo, da so ga preveč »napihnil«. Današnja podoba veličastnega Kremlja, ki je sestavljen iz številnih stavb (Kongresna palača, Kremeljski teater, Senat, Velika kremeljska palača, Patriarhova palača, šest cerkva ...), se je oblikovala v toku stoletij. Na robu Rdečega trga stoji znamenita bazilika sv. Vasilija, ki jo je dal v zahvalo za zmago nad Tatari postaviti Ivan Grozni konec šestnajstega stoletja. Ob izhodu iz bazilike sem naletel na premierja Janšo, ki se

je s slovenskim veleposlanikom, spremljevalci iz svojega kabineta in številnimi varnostniki na hitro sprehodil po Rdečem trgu in znameniti trgovini G.U.M. (Gosudarstveni Universalni Magazin), ki je bila zgrajena konec 19. stoletja in obnovljena v petdesetih letih prejšnjega stoletja. Ob Zgodovinskem muzeju si je Janša s spremstvom vzel nekaj trenutkov za ogled ruskih spominkov, med katerimi še vedno vodijo znamenite babuške ...

Odprtje hotela Peter I. Pozno popoldne se je slovenski predsednik vlade sešel s predsednikom sveta Ruske federacije Sergejem Mironovom, zatem pa je skupaj z moskovskim županom Jurijem Lužkovom in predsednikom sveta direktorjev hotela Budapešt Vladimirjem A. Dimitrijevom odprl prenovljeni hotel Peter I. Generalni izvajalec celotnega projekta (obnova je stala 38 milijonov dolarjev) je bilo slovensko podjetje Riko, ki ga vodi prodorni direktor Janez Škrabec, znan kot eden ustanovnih članov Kučanova foruma 21 in velik podpornik kulture na območju Ribnice. Sledila je slavnostna pogostitev v hotelu, kamor sprva snemalec POP TV in jaz nisva smela. Ko sem ruskim varnostnikom pokazal novinarsko izkaznico Demokracije in dejal, da sem slovenski novinar, pa so me še odločneje zavrnili. No, s posredovanjem odločne Tjaše Pečan s slovenskega veleposlaništva v Moskvi, ki je novinarje vodila po Moskvi, sva se vanj le prebila. Kasneje sta novinarje domačina s starima ladama ob radijskih zvokih skupine Modern Talking odpeljala v miren ruski klub, kjer pa jim je

že ob našem prihodu zmanjkalo piva. Ker je bilo v Moskvi precej mrzlo in deževno, se ruskega vina in vodke zaradi morebitnega prehlada nismo branili.

Od dume do Lužkova Zadnji dan obiska smo se novinarji najprej podali proti ruski dumi, kjer se je Janša srečal z njenim predsednikom Borisom Grizlovom. Ker se s kombijema nismo pripeljali najmanj štirideset minut pred srečanjem, kot je predpisano, nas varnostniki in neka debela uradnica nikakor niso hoteli spustiti v ruski parlament. Za povrh menda še niso našli seznama z našimi imeni, zato nam ni preostalo drugega, kot da smo zapustili preddverje ruske dume. Seveda smo se jezili na to-gost ruske varnostne službe in uradnice, saj se ni niti malo potrudila, da bi zadevo pozitivno rešila. Res pa je, da je le nekaj sto metrov stran v podhodu pod cesto napis in sveče, ki opozarjajo na čečenski teroristični napad pred nekaj leti ...

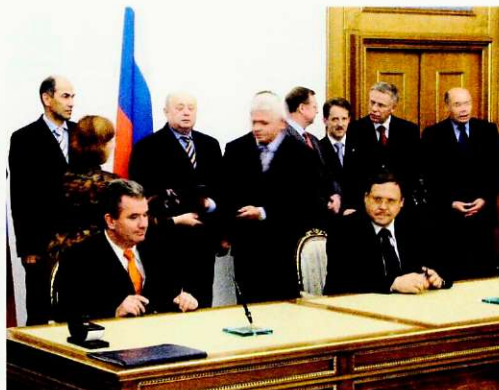
Zaradi tega smo se toliko bolj potrudili, da smo že uro in pol pred obiskom našega predsednika vlade v Kremlju pri Putinu čakali pred vhomom v njegovo rezidenco. Medtem se je slovenska vladna delegacija mudila pri županu Juriju Lužkovu, ki vodi rusko prestolnico že vrsto let. Približno desetmilijonska ruska prestolnica je eno največjih mest na svetu. V zadnjih letih se je močno razvila. Z visokimi cenami nafte se skoraj koplje v denarju. Na leto tako zgradijo kar 120.000 stanovanj, v prihodnjih letih naj bi zgradili še 240 novih hotelov. Zato gradbeni stroji delajo dolgo v noč, ko navadni smrtniki že spijo. Na leto samo za socialne transferje namenijo enajst milijard dolar-

Temeljni podatki o Rusiji

Je največja država na svetu, saj se njena površina razteza na 17.075.400 kvadratnih kilometrih. Šteje 145 milijonov prebivalcev. Slovanska poselitev osrednje ruske pokrajine sega v 6. stoletje. Kijevsko državo, ki je nastala okoli leta 900, je sredi 13. stoletja približno 200 let obvladovala mongolska Zlata horda. Moskva je po vnovični pridobitvi državne samostojnosti 1453 prevzela dediščino Bizanca in nastopila kot varuhinja pravoslavja. Oblastna struktura države, ki se je do srede 19. stoletja razvila v imperialno velesilo, je preprečevala modernizacijo v družbi in gospodarstvu. Socialnorevolucionarne ideje so z revolucijo 1917 in padcem carske dinastije Romanovih pripeljale do temeljite spremembe političnih, gospodarskih in družbenih struktur. Pod vodstvom Lenina in za njim Stalina nastane Sovjetska zveza. Avtoritaren režim, množična industrializacija, plansko gospodarstvo in sla po oblasti daleč prek meja stare Rusije so zaznamovali zgodovino 20. stoletja. Vidna preobrazba ogromne države se je začela sredi osemdesetih let in je pripeljala do zloma t. i. vzhodnega bloka, ki ga je obvladovala Moskva, in razpada te velike države. Glavna naslednica SZ je Ruska federacija.

Pogovori med Janšo in Putinom v Kremlju

Vladi sta podpisali šest sporazumov.

Stalinova dediščina – hotel Ukrajina

jev. Tu je tudi središče ruskih tajkunov, ki so obogateli na sumljiv način, vendar se jim praktično nič ne zgodi, če se le držijo stran od politike. Mihael Hodorkovski, ki se tega pravila ni držal in je želel tekmovati s Putinom, se je s svojim naftnim gigantom Yukosom znašel v težavah in po medijsko odmevnem sodnem procesu pristal v enem od sibirskih zaporov, Yukosa pa se je polastila država. V mestu je na pretek dobrih in pregrešno dragih avtomobilov. Lužkov je poskrbel, da središča mesta ne „kazijo“ prostitutke in brezdomci – preprosto jih je pregnal z ulic. V mestu pripadnikov drugih ras skoraj ni opaziti, kar je verjetno posledica komunizma pa tudi dejstva, da ruski nacionalisti zelo kruto obračunavajo z »nearijci«. Prav pred dnevi so spet ubili nekega črnca. Župan uradno nima nobenega premoženja, ima pa ga njegova žena, ki je po lestvici revije Forbes ena najbogatejših Zemljank. Obogatela je z gradbenimi posli, ki ji jih je priskrbel mož. Moskovčani se zaradi tega ne razburjajo, saj

menijo, da je to nekaj normalnega. Če ne znaš poskrbeti zase, si pač nesposoben. Na splošno je v Rusiji še vedno veliko korupcije.

Pri Vladimirju Putinu Ob vходу v Kremelj se je spet nekoliko zapletlo. Tisti, ki na seznamu nismo bili napisani tudi kot fotoreporterji ali snemalci, s kamero in fotoaparatom nismo smeli vstopiti. Po mojem vztrajanju in Tjašinem posredovanju so mi ruski varnostniki le dovolili vzeti s seboj fotoaparat.

V sredo opoldne je bil torej sprejem predsednika vlade Republike Slovenije Janeza Janše pri predsedniku Ruske federacije Vladimirju Vladimiroviču Putinu. Predsednika sta izrazila zadovoljstvo nad gospodarskim sodelovanjem, potem ko je dvostranska blagovna menjava dosegla načrtovano milijardo dolarjev, in se zavzela za ruske investicije v slovensko gospodarstvo. Putin je poudaril, da so slovenska podjetja v preteklosti že vlagala v Rusijo in da je zato čas, da gredo investicije še v obratni smeri. Izrazil je pričakovanje, da se bodo ruska podjetja udeležila privatizacij v Sloveniji pod enakimi pogoji kot druge države. Tudi Janša je izrazil željo po ruskih vlaganjih v Sloveniji in seveda še večjih slovenskih vlaganjih v Rusiji.

Predsednik Putin je v ruski javnosti zelo priljubljen. Čeprav mu mnogi (predvsem na Zahodu) očitajo, da vlada diktatorsko in uporablja metode, ki se jih je naučil kot član KGB in nato vodja Federalne varnostne službe, se za to ne zmeni. Zdi se, da Rusija za zdaj še potrebuje trdo roko, in tega se očitno zavedajo njeni prebivalci, saj imajo raje manj demokracije kot kaos. Televizijske postaje so

pod močnim Putinovim vplivom, manj je tega čutiti v tiskanih medijih. O vojni v Čečeniji se praktično ne sme govoriti, poleg tega je to območje v zadnjem času popolnoma medijsko izolirano, čeprav tam pade dnevno več ruskih vojakov kot ameriških v Iraku.

Na zadnjih volitvah leta 2003 so se v dumo prebile samo stranke, ki so blizu Putinu. Prokremelska stranka Združena Rusija (ker je v njej veliko sodelavcev nekdanjih tajnih služb, jim nekateri pravijo čekisti; Čeka je bila revolucionarna komunistična tajna policija, ki jo je ustanovil Feliks Dzeržinski, predhodnica KGB), Stranka liberalnih demokratov Rusije, ki jo vodi Vladimir Žirinovski, komunisti in stranka Rodina (Domovina). Zahodno-evropsko usmerjene demokratične stranke, kot sta Zveza desnih sil in predvsem liberalna stranka Jabolko, sta ostali zunaj ruskega parlamenta. Putinu se predsedniški mandat izteče leta 2008.

V Belem dvoru Zadnja postaja slovenske vladne delegacije v Moskvi je bil Beli dvor, kjer deluje ruska vlada. Oktobra 1993 se je tam odvila prava drama. Skupina nacionalistov in starih komunistov pod vodstvom Ruckoja in Hazbulatova je poskušala nasprotovati Borisu Jelcinu. Ta se je ostro odzval in s tanki zatrl upor. Prek CNN je takrat ves svet videl, kako so streljali prav v Beli dvor. Janša se je v njem sešel s predsednikom vlade Ruske federacije Mihailom Fradkovom. Med vladama je bilo podpisanih več sporazumov, Janša in Fradkov sta govorila o poplačilu klirinškega dolga, ki naj bi ga Rusija po vsej verjetnosti v blagu poplačala v petih letih, in možno-

stih za krepitev gospodarskega sodelovanja na različnih področjih. Glede na to, da je Ruska federacija predsedniška zvezna republika, ima predsednik vlade precej manjšo moč kot predsednik države. To se ne nazadnje vidi že na obeh stebah. Kremelj, rezidenca predsednika države, je v celoti obnovljen, medtem ko je Beli dvor ostal tak (z izjemo ožjih vladnih prostorov), kot je bil v šestdesetih letih. Celo v menzi so še stoli iz tistega časa. A nič zato, zanimiveje je bilo opazovati slovensko vladno delegacijo, ki so jo imeli ruski sogovorniki za povsem enakovredno. Nedvomno tudi zato, ker bo Slovenija prva slovanska država, ki bo v prvi polovici leta 2008 predsedovala Evropski uniji. In na te strune je igrala tudi naša delegacija.

Po koncu obiska smo se novinarji skupaj z vladno delegacijo v koloni odpeljali proti letališču in domov ... **D**

Ruska vlada deluje v Belem dvoru.

FM 102.1
99.5
stereo
RDS
Radio VIVA
M.Sobota tel:02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Smrtonosna gora

Na tibetanski strani Mount Everesta (Chomolungma) je samo v tednu dni življenje izgubilo pet tujih alpinistov, od katerih so trije umrli zaradi telesne izčrpanosti, eden zaradi pomanjkanja hrane, eden pa je življenje izgubil med nevarnim smučarskim spustom. Poleg njih so umrli še trije šerpi. V 53 letih se je na najvišji vrh sveta povzpelo 1.500 plezalcev, med podvigom pa jih je do- slej umrlo že okoli 190.

Napotki za srečo Tibetanski duhovni vodja dalajlama je obiskal člane odbora evropskega parlamenta za zunanje zadeve v Bruslju in jim dejal, da s samozavestjo, ja-

sno vizijo in trdim delom ni razlo- ga za skrbi, prevelika pričakovanja in pomisleki pa so nerealistični. »Če si ne boste preveč belili glave in če boste zadosti napeli moči,

boste premostili vse težave.« Dalajlama je poslance nagovoril le nekaj dni po tem, ko zunanjim ministrom držav članic Evropske unije ni uspelo zblížati stališč glede prihodnosti povezave, ki je ta čas v t. i. obdobju razmisleka.

Potres V potresu na indonezij- skem otoku Java je umrlo več kot 5.800 ljudi, več kot 22.000 je ranje- nih, od tega 17.000 huje, brez strehe nad glavo pa jih je ostalo 200.000.

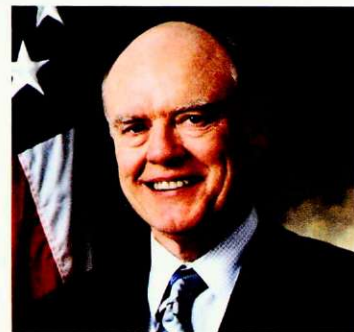

Poleg tega, da primanjkuje hrane in šotorov in da tudi pomoč za- radi pomanjkanja osebja prihaja prepočasi, največ skrbi povzroča pomanjkanje pitne vode. Potres 6,3 stopnje po Richterjevi lestvici je največ škode povzročil v okrožju Klaten in v okrožju Yogyakarta, kjer je bilo uničenih približno 49.000 domov, poško- dovanih pa najmanj 115.000.

Za Makedonijo Emil Ilič, make- donski športnik, se je peš napotil do Bruslja, od koder bo poletel v New York, da bi svetu sporočil, da je njegovi državi tradicionalno ime Makedonija in ne Bivša jugo- slovanska republika Makedonija, kot je njen uradni naziv. Ilič na- merava s še tremi športniki peš, občasno pa tudi na kolesu, v dveh

mesecih prepotovati okoli 11.000 kilometrov skozi 14 držav. Njogo- va cilja sta zveza NATO v Bruslju in sedež OZN v New Yorku.

Odstopil Ameriški finančni mi- nister John Snow se je odločil za odstop s položaja in tako potrdil ugibanja, ki so v Washingtonu krožila že skoraj leto dni. Ame- riški predsednik George Bush je za njegovega naslednika že ime-

noval predsednika investicijske banke Goldman Sachs Henryja Paulsona mlajšega. Snow, ki je prišel v administracijo iz železni- škega podjetja CSX, kot minister ni bil dovolj odločen, bil pa je tudi precej neopazen.

Vračajo premoženje Skupščina Srbije je sprejela zakon o vrnitvi premoženja Cerkvam in verskim skupnostim, ki jim je bilo odvzeto med agrarno reformo, nacionali- zacijo in na podlagi drugih pred- pisov, sprejetih po drugi svetovni

TUJI TISK

La Repubblica

Častni nazivi

Očeta interneta se ukvarjata z ve- soljem: oba, Vint Cerf in Robert Kahn, sta v Pisi dobila naziv vpliv- nih profesorjev računalniškega inženiringa. Leta 1973 sta odkrila jezik internetne mreže. Izumila sta pro- tokol TCP/IP, jezik, ki omogoča

menjavo informacij na internetu. Izbira mesta, kjer sta dobila častne nazive, pa ni naključna: tu je bil leta 1982 postavljen prvi italijanski in- ternetni voz, ki je bil hkrati tretji v Evropi. Italija, Nemčija in Anglija so začele uporabljati internet veliko prej kot večina ljudi v Združenih državah Amerike. Nobeden od iz- umiteljev ni pretirano željan pozor- nosti svetovne javnosti. Za njiju je pomembno, da internet uporablja milijarda ljudi, in še vedno se ljudje čudijo, da sta prav onadva vir vsega tega. Izum interneta ju ni obogatil. Vint Cerf zdaj dela v Googlu in se ukvarja z ustvarjanjem virtualne knjižnice, s katero naj bi pripomo- gli k prodaji knjig. Robert Kahn pa se ukvarja z intelektualno lastnino, ki se pojavlja na spletu.

The Independent

Caricino

Moskovskega župana Jurija Lužko- va obtožujejo vandalizma, ker je z veliko hitrostjo dal zgraditi kopijo carskega dvornega kompleksa na kraju originalnega, vendar nedo- končanega dvorca, ki je pripadal Katarini Veliki. Caricino, gotski

dvorec iz rdeče opeke, ki stoji na gričku na jugu Moskve, so začeli graditi leta 1775. Toda zaradi neso- glasij med arhitekti in smrti carice leta 1796 ga niso končali. Do sedaj so Moskovčani menili, da bo dvo- rec ostal nedograjen. Nasprotniki Lužkova menijo, da se je dograje- vanja lotil samo zato, da bi pustil mestu svoj zgodovinski pečat. Re- stavracija dvorca ima namreč malo skupnega z izvirnimi načrti izpred 200 let: vojska delavcev migrantov iz nekdanjih sovjetskih republik na vso moč hiti izpolnjevati župa- nova navodila in dela strehe tam, kjer jih nikoli ni bilo, ter zamenjuje kamnite bloke z železobetonskimi. Lužkov namerava zgraditi še pod- zemni del dvorca po lastni volji, da bi bilo vse skupaj še bolj udobno.

vojni. Vlada je prepričana, da bo z zakonom omogočila tudi vrnitev premoženja Srbski pravoslavni cerkvi na Kosovu. Zakon opredeljuje vrnitev kmetijskih zemljišč, gozdov in gozdnih zemljišč, stanovanj in poslovnih zgradb ter premičnin, ki imajo kulturni ali zgodovinski pomen za Cerkev in verske skupnosti na ozemlju celotne Srbije, vključno s Kosovom, zakon pa naj bi bil dobra podlaga za splošni zakon o denacionalizaciji, ki bo v skupščinskem postopku jeseni.

Zadovoljna Cherie Blair, soproga britanskega premierja Tonyja Blaira, je v pogovoru za britansko medijsko mrežo BBC razkrila, da ima svojega soproga danes še raje kot pred 26 leti, ko sta se spoznala. Odvetnica, specializirana za človekove pravice, je zadovoljna z življenjem v hiši na Downing Streetu 10, ki je rezervirana za premierjevo družino. Ker so tako blizu vladnih prostorov, lahko Blair

najmlajšega sina vedno poljubi za lahko noč, je dejala. O življenju po koncu močevega mandata ne razmišlja, odločitev o svoji nadaljnji karieri pa mora sprejeti sam, saj se tudi on ne vmešava v njene politične odločitve.

Muzej klobas V Holzhausnu blizu Erfurta so odprli prvi muzej klobas v Nemčiji, predstavljajo pa pečeno klobaso iz Thüringna, to je lokalni izdelek nemške kulture. Obiskovalci si bodo lahko v muzeju ogledali izvirne dokumente o türinški pečenici, najbolj znani specialiteti iz bogate tradicionalne »zbirke« mesnih izdelkov v tem delu Nemčije, pa tudi stroj za mletje mesa in drug pribor za

izdelavo klobas. Zamisel o muzeju je nastala, ko so leta 2000 našli uradni dokument iz Thüringna. Gre za račun iz leta 1404, ki ga je Thomas Mauer odkril v Arnstadt, nedaleč od Holzhausna.

Obiskal Poljsko Papež Benedikt XVI. je v okviru štiridnevnega obiska na Poljskem obiskal tudi

mesto Wadowice, rojstni kraj svojega predhodnika Janeza Pavla II. Na osrednjem mestnem trgu pred baziliko, kjer je bil krščen Janez Pavel II., ga je z rumeno-belimi vatikanskimi zastavicami pričaka-

lo približno 25 tisoč vernikov. Tretji dan obiska v domovini Janeza Pavla II. je sveti oče daroval zasebno mašo v Krakovu. Na ploščadi Blonia v Krakovu na jugu Poljske, kjer se je Janez Pavel II. običajno srečeval z množicami vernikov, se je sešel z mladimi. Papež je za konec obiskal še zloglasno nemško koncentracijsko taborišče Auschwitz, v katerem so med drugo svetovno vojno pobili približno šest milijonov ljudi.

Priznal hčerko

Monaški knez Albert II. bo uradno priznal hčerko Jazmin Grace iz kratkega razmerja z nekdanjo natakario iz ZDA. Viri blizu kneza novice za zdaj ne želijo komentirati. Da je danes 14-letna Jazmin Grace Albertova hčerka, je javnost vedela že več let, sodni postopek za njeno priznanje pa se je začel v 90. letih prejšnjega stoletja. Jazmin Grace se je rodila marca 1992 v Palm Springsu v ameriški zvezni državi Kaliforniji. Njena mati, nekdanja natakario Tamara Rotolo, je zanosila po izjemno kratkem razmerju s princem poleti leta 1991. Jazmin Grace je drugi otrok monaškega kneza, za katerega ve javnost, vir blizu Alberta II. pa je zatrdil, da knez nima več skritih otrok. Albert je julija lani javno priznal, da je oče tedaj 22-mesečnega fantka.

Vir: STA

TUJI TISK

Newsweek

Skrita grožnja

Dve tretjini Američank trpita zaradi povečane telesne teže, toda nihče ne pomisli, da je prav nabiranje maščevja okoli pasu in na trebuhu najbolj nevarno za zdravje. Največ maščobnih celic je razporejenih pod kožo na bo-

kih, nogah in rokah. Podkožno maščobo je težje gledati, toda nevarnejša je tista, ki se nabira okoli notranjih organov in je ne moremo otipati ali začutiti. Povprečno je le 10 odstotkov vse maščobe v telesu takšne, vse drugo je podkožna maščoba. Pri zelo povišani telesni teži pa se to razmerje lahko spremeni na slabše 25:75. Zaradi večje količine notranje maščobe se poveča nevarnost diabetesa in srčno-žilnih bolezni. Lahko bi se reklo, da je tveganje, da bi zboleli za katero od teh bolezni, bolj povezano z obsegom pasu kot z indeksom telesne teže. Boleznim so najbolj podvržene ženske s pasom več kot 89 cm in moški s pasom več kot 102 cm.

Buisness Week

Konvertibilni rubelj

Kako so se spremenili časi v Rusiji. Kdor je bil v Sovjetski zvezi v 80. letih, se še spomni, kako so ga čakali ljudje in se na vsak način hoteli znebiti svojih zmečkanih rubljev in jih zamenjati za zahodno valuto. Dolgo po koncu komunizma so

ljudje svoje prihranke, zamenjane v dolarje, še vedno hranili doma. Rubelj je ohranil status drugorazredne valute, ki je ne prodajajo nikjer drugje na svetu, zato je dejstvo, da se po 14 letih tržnih reform v Rusiji pripravljajo na to, da bo rubelj postal konvertibilna valuta, res velik dogodek. Zgodil naj bi se prvega julija, ko bodo odstranjene še zadnje omejitve. Konvertibilnost rublja je simbol velike spremembe v ruskih financah po finančnem zlomu leta 1998 in devalvaciji rublja. Rekordno visoke cene nafte pomenijo, da Rusija vsako leto zasluži na desetine milijard dolarjev. Rуска vlada ima poleg tega skrajno konservativno finančno politiko. Z dohodki od nafte vrača dolge in povečuje denarne rezerve.

Dr. Milan Zver

Odpravljati moram slabosti iz preteklosti

Vida Kocjan, foto: Bor Slana

Dr. Milan Zver, minister za šolstvo in šport, je 25. maja letos dopolnil 44 let. Po končanem študiju sociologije je nekaj časa nadaljeval raziskovalno delo. Magistrsko nalogo je zagovarjal leta 1990 in nato leta 1998 še doktorsko tezo Avtonomizem pri Slovencih. Junija 1999 je postal predavatelj in nosilec predmeta sociologija na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru. Pri pedagoškem delu namenja posebno pozornost temeljnim sociološkim teorijam, ki slušateljem omogočajo razumevanje in tudi pridobivanje sposobnosti za kritično presojanje in uspešno soočanje z aktualnimi družbenimi problemi. Sodeloval je pri več raziskovalnih projektih, dejaven je bil na nekaterih mednarodnih znanstvenih in strokovnih srečanjih, kot predavatelja ga poznajo tudi študenti Fakultete za policijsko-varnostne vede. Med študenti je zelo priljubljen. Je tudi avtor več znanstvenih monografij in velikega števila izvirnih znanstvenih člankov. Poznamo ga kot urednika zbornika Pučnikova znanstvena in politična misel. Vsa leta je dejaven v strokovnem, družbenem in političnem življenju. Velja za zmernega človeka in ministra, ki v javnosti uživa veliko mero zaupanja.

V okviru zadnjih Slovenskih politoloških dni v Portorožu ste dejali, da se družba in z njo šola spreminjata, mladi postajajo čedalje bolj osamljeni, zato je treba v proces izobraževanja vnašati vrednote aktivnega državljanstva, demokracije in državljske vzgoje, da bi bili bolj vključeni. Ali lahko to podrobneje razložite?

Danes je struktura družbe precej drugačna, kot je bila včasih, to pa se odraža tudi na šoli. Šola je vedno socialno integracijska, saj je poskušala posameznike čim bolj naučiti tudi socialnih veščin, se pravi tega, da so med seboj solidarni, da si pomagajo in podobno. Za družbo, v kateri živimo, je značilno, da temelji na svobodnem posamezniku, in dobro je, da je tako. Kajti kadar družba temelji na kolektivih, je slabo, ker je premalo svobode. Vendar pa mora imeti družba za protitež tudi neke mehanizme solidarnosti oziroma socialnega vključevanja. In šola je eden izmed ključnih. Toda

tudi šola se je znašla v bistveno drugačnih razmerah. Danes se govori o e-učenju, o razredih brez sten, o individualizaciji izobraževanja, kjer razredne skupnosti praktično izginjajo ali pa bodo izginile. Oddelki so čedalje manjši, kar prinaša poleg prednosti tudi nekatere slabosti; te se kažejo zlasti pri socialnih veščinah in vrednotah skupnosti, medsebojne pomoči in sodelovanja. Hotel sem poudariti, da je vloga šole še vedno integracijska, da pa bo to vlogo čedalje težje uresničevala. Tega se zavedajo tudi v Evropi, zato je učenje socialne pismenosti ena od ključnih pristojnosti. Poimenujejo jih sicer različno, na primer kot vrednote za aktivno državljanstvo, pomenijo pa, da se posameznik s tako pridobljenimi veščinami lažje vključi v družbo. Mladostnik si recimo poišče partnerja, zdravo družbo in z njo ter za druge živi – kar je tudi smisel človekovega življenja, če je opremljen tudi s tem.

Kako ocenjujete stanje v šolstvu – tako osnovnem kot srednjem – v primerjavi s tem, kako ste šolo doživljali vi?

Včasih smo rekli, da je šola preveč storilnostno naravnana, v ospredju so bila znanja, učni izidi, konkurenčnost na trgu. Za šolo se je reklo, naj uči, vzgajali pa bodo starši. Danes takšne delitve med vzgojo in izobraževanjem praktično ni mogoče izpostaviti. Že zaradi tega ne, ker se funkcija družine kot primarnega vzgojitelja spreminja, hkrati pa šola ni več edina, ki uči. Govorimo tudi o neformalnem izobraževanju in priložnostih pri izobraževanju. Šola je samo eden od dejavnikov, ki uči, izobražuje in tudi vzgaja. Ne more sicer prevzeti vzgojne vloge družine, a vseeno vzgaja. S tega vidika mora šola opravljati obe funkciji, in čim bolj je posameznik na neki način sam, čim bolj je neodvisen od staršev in nekaterih drugih socializacijskih dejavnikov, večja in pomembnejša je vloga šole. Zato si tako želimo, da bi vrnili starše nazaj v šolo, čeprav se to malo čudno sliši. Govorimo o nujnem trikotniku: učenec, učitelji, starši. S to organsko zvezo bi lahko preprečili tudi marsikakšno obliko nasilja ali negativne pojave v šoli, predvsem pa izboljšali ozračje.

Ali imate pri tem v mislih večje vključevanje starševskih aktivov, zdaj namreč obstajajo sveti staršev?

Tu gre za dve stvari. Starši so se že začeli samoiniciativno organizirati v razne aktivne staršev. Imamo Primorski aktiv, ustanovljen je tudi Ljubljanski aktiv staršev otrok, na Štajerskem tega še ni. V sami strukturi šolstva pa obstajajo tudi sveti staršev in starši postajajo sestavni del svetov zavodov. V odločanje so vključeni učitelji, predstavniki ustanovitelja, kar je na osnovni šoli lokalna skupnost, na ravni srednjih pa država, in starši. Tako so starši eden izmed treh dejavnikov, ki odločajo v šolskem sistemu. In hvala bogu, da je tako. To, kar zdaj z zakonom o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja spreminjamo, pa je, da želimo med temi tremi dejavniki vzpostaviti enakopraven odnos; da nima nobeden od njih več predstavnikov kot nekdo drug. Naj enakovredno odločajo. Zdaj ima učiteljski kolektiv ključno vlogo recimo pri imenovanju ravnateljev, kar včasih lahko slabo vpliva na njegovo profesionalno neodvisnost. Ravnatelj mora biti avtonomen in mora odgovorno sprejemati poslovne in druge odločitve. To je ključna sprememba in namen zakona, o katerem bomo razpravljali prihodnji mesec.

Državni zbor je sprejel spremembe zakona o osnovni šoli. Kaj pravzaprav načrtujete na tem področju?

Sprejete so različne oblike diferenciacije. Nivojski pouk, če je obvezen, je bil najradikalnejši poseg v sistem. V nekaterih okoljih je prinašal dobre rezultate, kar je tudi treba povedati. S spremembami zakona bomo šolam dali možnost, da same poiščejo najboljšo organizacijsko obliko diferenciacije. Podobno je na Švedskem, kjer so nivojski pouk odpravili že leta 1994 in nato uvedli še druge oblike diferenciacije. Prav te vpeljujemo tudi pri nas.

Kaj pa druge spremembe?

Pravkar smo dali v razpravo še eno reformo na področju srednjega šolstva. To je reforma poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja. Intenzivneje smo se začeli ukvarjati tudi z reformo gimnazije. Reforma torej ►

Poleg stroke so v določanje politik vpleteni tudi socialni partnerji. Včasih pri nas s tem pretiravamo.

► poteka na ravni srednjega šolstva, v osnovni šoli pa je v obliki uvajanja devetletke potekala prej. Zdaj pri njej odpravljamo ključne napake. Vzporedno s tem smo letos začeli tudi nekoliko bolj z vsebinsko reformo, tako da Zavod RS za šolstvo po posameznih predmetih prenavlja učne načrte. To pa je ključno. Nista pomembni samo oblika in metoda, ampak tudi vsebina. To je tisto, kar se naši otroci učijo, in tisto, kar jih učimo.

To pomeni, da se bodo spremenili tudi učbeniki. Ali uvajate tudi nove predmete?

Ne uvajamo novih predmetov, gre bolj za to, da se tisto, kar je zdaj, posodobi in morda kaj odvečnega tudi izloči. Pri nekaterih predmetih bi želeli, da se vsebina malo spremeni. Primer je recimo zgodovina. Dobro bi jih bilo bolj uravnesiti ne samo po vsebini, recimo odpraviti kakšne vrednostne trditve, ki ne sodijo več v sodobne učbenike, ampak tudi po količinskem razmerju med posameznimi temami. Že pri nacionalni zgodovini je premalo štajerske zgodovine v primerjavi s kranjsko. Včasih se zdi, kot da je zgodovina Slovenije zgodovina Kranjske. Pa ni tako. So še drugi deli Slovenije.

To je kar dolgotrajen proces. V kolikšnem času, menite, se to lahko uredi?

Praktično je tako, da bi morale biti te reforme nenehne. Pred leti smo imeli nacionalno kurikularno komisijo, ki je evalvacijo spremljala vsebinsko, ko pa je komisija opravila svoje delo, je to zamrlo. V bistvu so obdobja, ko nekoliko intenzivneje uvajamo spremem-

be in dopolnitve, so pa obdobja, ko tega ni. Seveda pa je to trajna naloga, saj mora iti šola v korak s časom in z novimi spoznanji, tudi didaktičnimi, ne samo vsebinskimi. Skratka, šola je pod imperativom nenehnega spreminjanja in prilagajanja oziroma izboljševanja. Če šola tega ne naredi, lahko zaostajajo vsi drugi družbeni podsistemi.

Na ta odgovor bi navezala razpravo s Forumu 21, kjer je nekdanji predsednik države Milan Kučan med drugim dejal, da so spremembe v šolskem izobraževalnem sistemu prepomembne, da bi njihovo oblikovanje prepustili samo upravljavcem države. Kako odgovarjate na to?

Posamezno družbeno področje vodijo ljudje, ki dobijo upravičenje na volitvah. Tokrat smo to mi oziroma zdajšnja vladajoča koalicija. Ministri so na vrhu vseh področnih politik. Toda te politike niso v prvi vrsti strankarske, ampak so upravljske, npr. kmetijska politika, kulturna politika ipd., in vodijo jih ministri. To pomeni, da je stroka avtomatično vpeta vanje. Predpostavka nekdanjega predsednika je napačna. Ne gre za to, da bi ministri vsa področja vodili strankarsko, vsak po svojih strankarskih preferencah. Tukaj gre za stroga in jasna načela ter način delovanja, kakršne pozna Evropa in demokratični svet. Res je, da dam kot minister lahko včasih kakšno usmeritev in neki odločitvi svoj pečat ali pečat opcije, ki ji pripadam, vendar so te politike ne glede na večja ali manjša politična, strankarska ali ideološka določila, v okviru t. i. policy politike dokaj enovite. V Evropi ni velikih raz-

hajanj pri upravljanju teh sistemov. Gre za to, da so si evropske politike čedalje bolj podobne ne glede na to, iz katere politične opcije kdo prihaja. So skupni instrumenti, skupna načela, podobni cilji. Na ravni stroke in drugje pride včasih do kakšnih soočenj, vendar je pri vodenju same politike čedalje manj razlik. Ni pa več radikalne razredne, strankarske in ideološke cepitve, kadar govorimo o upravljanju posameznih področij. Poleg stroke so v določanje politik vpleteni tudi socialni partnerji. Včasih pri nas s tem pretiravamo.

Če je tako, kaj boste naredili drugače kot prejšnji minister?

Ne gre za to, da bi vzpostavil novo paradigmo šolstva. Ne domišljam si, da sem oče slovenskega šolstva, kot nekdo drug, želim le optimalno voditi ministrstvo v danih razmerah in možnostih, ki jih imam. To pa pomeni, da moram odpravljati slabosti, ki so se nakopičile v preteklosti. Teh je bilo ogromno. Že podatek, da se je naš šolski sistem od leta 2001 do 2004 podražil skoraj za dvakrat, in to ob manjšem številu otrok, jasno kaže, da je bilo nekaj narobe z vodenjem sistema. V šoli bi tudi želel bolj poudariti socialno-integracijsko vlogo, če hočete, vzgojno vlogo. Če bo tako in če bomo uresničili cilje, ki so bili že ničlikokrat predstavljeni, potem bo v redu. Ne čakajo pa me samo sladke naloge, požreti bom moral tudi veliko grenkih pilul, kar je povezano z odpravljanjem negativnih trendov, ki sem jih nasledil. Pri tem pričakujem tudi pomoč stroke.

Koliko pa je stroka, o kateri govorite, politično nevtralna? Prejšnja oblastna struktura je namreč področje šolstva vodila več kot desetletje, pred tem je bil enopartijski sistem, vsa leta, ko je ta resor vodila LDS, pa je veljalo, da se je velika večina ravnateljev in pomočnikov včlanila v LDS.

Res je, a imam občutek, da pri veliki večini ideološke vezi popuščajo, pri mnogih pa jih sploh ni bilo. Seveda bi bilo popolnoma napačno, da bi sam uporabil metode svojih predhodnikov in zahteval, da so na vseh ključnih mestih t. i. naši ljudje, člani SDS. To pomeni, da bi nadaljeval z matrico in metodo, ki jo je uvedel nekdo pred menoj. Nisem naiven, ožje sodelavce sem res pripeljal sam, odkrito pa povem, da si ne želim množičnega prehajanja iz LDS v SDS. Če bi to podpiral, bi bilo to nasilje nad ljudmi. Naj se vsaj med mojim mandatom počutijo dovolj svobodni. Želim pa, da so politično korektni in strpni do novega vodstva na ministrstvu.

Kako vam sploh uspe ločiti politiko od stroke?

Sama struktura ravnateljev ni tako slaba. Tudi če so kdaj vstopili v LDS ali so se morali kadar koli politično opredeljevati, jim hočem to spregledati. Edino, kar želim od njih, je politična korektnost, strpnost in profesionalni

pristop. Po drugi strani pa je politična opredelitev sama po sebi pravica, ki je ne moreš nekomu odvzeti. Del ravnateljev ob nekaterih vprašanih še reagira tako, kot pač reagira, ampak vsega se ne da čez noč spremeniti. Najslabše bi bilo, če bi zdaj namesto ene politike vzpostavljali drugo strankarsko politiko ali pa to z drugim ideološkim predznakom.

Precej glasni so sindikati, opozicija, posebej prejšnji minister, pa reagira na vsako vašo potezo. Zdi se, da komaj čakajo, da vas raztrgajo. Kako to komentirate?

Res gre za skupino ljudi, ki je nenehno na preži. Recimo, da je to del strokovne javnosti, ki je tako ali drugače povezana z nekdanjim ministrom. Druga takšna skupina so sindikati, tretja pa založniki. Tudi ti so zelo tesno sodelovali z nekdanjim vodstvom na ministrstvu in bili z njim tako ali drugače povezani. On boste verjeli, v časniku Delo je bilo v zadnjem času samo o učbenikih objavljenih 18 člankov, o evru pa 11, kar smo ugotovili s posebno analizo. Osrednji dnevnik, časnik Delo torej, kjer za področje šolstva skrbi urednica, za katero lahko rečem, da je vse prej kot nepristranska, je namenil neki banalni stvari, to je spremembi enega člana v nekem pravilniku, ki niti nima praktičnih posledic, bistveno več prostora in energije kot recimo osrednji nacionalni temi, to je uvedbi evra. To se mi zdi res malo nenavadno. V Delu je na primer g. Rok Kvaternik v imenu svojega podjetja objavil plačan oglas, v katerem so domnevno učiteljice slovenščine ostro kritizirale šolsko politiko, ki jo vodim.

Govorite o delovnih zvezkih. Kako je zdaj s tem?

Zadeva je popolnoma jasna. Rekli smo, naj učitelj avtonomno odloči, ali morajo starši kupiti delovne zvezke poleg učbenika ali ne, kar je iskrena in poštena odločitev. Gre za to, da ne bi kupovali stvari, ki jih potem učenci ne potrebujejo. Ministrstvo bo v katalogu, ki ga vsako leto objavi, v poglavju A objavilo samo tiste učbenike, ki jih je potrdil strokovni svet. Ker pa so založniki želeli, da v katalog vključimo tudi delovne zvezke, smo v to sicer privolili, vendar naj bodo ti objavljeni v poglavju B, in to posebej, da se ne bi starši motili in hkrati kupovali še tiste delovne zvezke, ki jih učitelj ne bi zahteval. Za to gre. Ampak pogledajte sprevrženost, ki so jo hoteli predstaviti. G. Kvaternik je s pomočjo medijev uveljavil tezo, da je MŠŠ proti delovnim zvezkom! Celo internacionalizirali so zadevo. Nisem prepričan, da gre le za dobiček, v ozadju mora biti še nekaj drugega, ker so v medijsko akcijo zoper mene vključili tudi del t. i. Gabrove stroke in politike.

Na eni strani je dobiček, na drugi pa tudi nove politično motivirane zaposlitve v ne-

katerih založbah, posebno tistih, v katerih so danes najglasnejši.

Tako je. Gre tudi za take povezave. Vaša revija je pisala tudi o nekaterih drugih založniških hišah. V Delu, kjer je bil hkrati objavljen intervju nekdanjega ministra Gabra, odgovor Igorja Saksida in Marije Grginič iz Založbe Izolit, so praktično celo stran časnika namenili kritiki MŠŠ. Že večkrat sem namreč dejal, da morata slovensko šolsko politiko voditi stroka in politika, to je tisti, ki so poklicani za to. Ne morejo pa je voditi založniki, sindikati ali zunanji lobiji, kot se je to dogajalo večkrat doslej.

Kako pa komentirate zadnje študentske demonstracije v organizaciji ŠOS, na katerih so sodelovali tudi dijaki srednjih šol? Tudi na raznih spletnih forumih, Dela na primer, sem brala različne odzive staršev na to; nekateri so bili proti demonstracijam, vendar naj bi bili njihove otroke na demonstracije pošiljali učitelji.

Nekateri učitelji so pri tem odigrali očitno nepedagoško vlogo, ko so dijake dobesečno pošiljali na demonstracije. V večini primerov pa so šole ravnale korektno, posebno v primeru zadnjih demonstracij. V času prvih so bili na šolah dokaj zmedeni. Tudi ministrstvo ni dalo jasnih navodil, ker preprosto nismo pričakovali, da ŠOS ne bo uspelo na demonstracije pripeljati dovolj študentov. Ker jim to

v resnici ni uspelo, so se lotili populacije, ki je bolj ranljiva, to je dijakov, ti pa so se za udeležbo odločali tudi iz drugih razlogov. Bolj ali manj niso osmišljali svoje demonstracijske vloge. Druge demonstracije pa zagotovo niso uspele. Tedaj smo šolam povedali kako in kaj. Želeli smo tudi, da starši privolijo v udeležbo svojih otrok na njih. Zlasti v primeru prvih demonstracij, ki so se jih udeležili mladotni otroci, je prišlo do nekaj hudih izgredov. Posledice so hude, zaradi česar bo lahko odgovorne, predsednika ŠOS in DOS, še močno bolela glava! Na pogovoru pri meni so bili straši otroka, ki so mu udeleženci na prvih demonstracijah iznakazili obraz. Tudi pod vtisom tega pogovora smo napisali okrožnico, naj se starši pač skupaj s šolo in dijaki odločijo, ali gredo na demonstracije ali ne.

Sredi maja ste bili na pogovorih s škofi v Šentvidu pri Stični, kjer ste se pogovarjali tudi o tem, da bi Cerkev ustanovila vsaj eno osnovno šolo, zaradi česar so nekateri zagнали vik in krik. Za kaj gre?

Nekateri res poskušajo prikazati, da bo Cerkev zgradila svoj šolski sistem, ki bo večji kot javna mreža, vendar se to ne more zgoditi. Tudi pred drugo svetovno vojno Slovenija ni imela več kot 10 odstotkov zasebnih šol. Od tega jih je bila večina res cerkvenih, vendar je dejstvo, da resursi Cerkve niso takšni, da bi

V šoli bi tudi želel bolj poudariti socialno-integracijsko vlogo, če hočete, vzgojno vlogo. Če bo tako in če bomo uresničili cilje, ki so bili že ničkolikokrat predstavljeni, potem bo v redu.

lahko vzpostavila konkurenčno mrežo javni mreži šol. Niti celotni zasebni sektor – ne smemo enačiti cerkvenega in zasebnega sektorja – v Sloveniji, v naši tradiciji in kulturi ter načinu dela, kjer je bila javna šola vedno ogrodje, ne more preseči ali prehiteti javne šole, tako da ni bojazni za kaj takšnega. Sam pa si želim, da bi bilo več zasebnih šol. To želim tudi zato, ker imajo starši po vseh konvencijah pa tudi po ustavi pravico pošiljati otroke v tiste šole, kamor sami želijo. Želim, da imajo večjo izbiro, in nas k temu tudi nagovarjajo. Za to obstajajo tudi gospodarski razlogi, ne nazadnje pa sta pomembna tudi kakovost in cena storitve. V predšolski vzgoji imamo na primer predrage storitve in premajhno ponudbo. Imamo veliko občin, kjer starši otrok ne morejo vpisati v vrtce, saj občine ne morejo zgraditi novega vrtca ali zaradi standarda normativa ne morejo odpreti ali zasebnega vrtca. Javna mreža varstva ne ponuja, zasebna pa ga ne more, ker so takšni normativi. To pa je že moj problem. ■

V službi domovine

V. M.

Izšla je obsežna monografija *Slovenska vojska v službi domovine*, v kateri je v sliki in besedi podrobno predstavljena Slovenska vojska.

» Himna Slovenije Zdravljica in himna Slovenske vojske *Naprej, zastava Slave* izražata hotenje slovenskega naroda po življenju v svobodi in sožitju z drugimi narodi ter našo odločenost, da to obranimo tudi z orožjem,« je v uvodu v knjigo *Slovenska vojska v službi domovine* zapisal njen avtor podpolkovnik dr. Tomaž Kladnik.

Slovenci in vojska V preteklosti so naši predniki poskušali urensiti sanje o samostojni državi. Sestavni del te zgodbe je bilo tudi nastajanje svoje vojske. Slovenci smo v minulem stoletju živeli v

treh državnih skupnostih: v avstro-ogrski monarhiji, ki je s svojo srednjeevropsko identiteto omogočala, da so vsi Slovenci – čeprav razdeljeni na pokrajine – živeli v eni državi, v Kraljevini Jugoslaviji, v kateri smo kljub razdelitvi slovenskih dežel med tri države ohranili in krepili svojo matico, ter v (socialistični) Jugoslaviji po drugi svetovni vojni.

Na oblikovanje in razpadanje obeh državnih skupnosti so pomembno vplivali tudi Slovenci v uniformah različnih vojsk. Čeprav so bili Slovenci pri razpadanju Avstro-Ogrske odvisni pretežno od mednarodnih dejavnikov,

so odločna dejanja generala Rudolfa Maistra in njegovih borcev pomembno pripomogla k oblikovanju slovenskega nacionalnega ozemlja. Do oblik slovenske vojske je nato prišlo med drugo svetovno vojno, ko so slovensko ozemlje okupirale tuje sovražne vojske. Eno obliko so predstavljale partizanske enote, ki so pod komunističnim vodstvom odigrale precej kontroveržno vlogo in so bile na koncu vojne odpravljene oziroma vključene v jugoslovansko vojsko, drugo obliko pa vojaške enote protirevolucije, predvsem domobranci, ki so nastale v specifičnih razmerah kot

odgovor na komunistično nasilje in v razmerah okupatorjeve vojaške politike. Med obema tako nastalima vojskama je prihajalo do medsebojnih spopadov, dokler niso bili domobranci po koncu vojne uničeni.

Osamosvojitve Zgodovinske okoliščine so bile samostojni državi in samostojni vojski naklonjene šele leta 1991, ko sta k osamosvojitvi Slovenije pripomogla splet ugodnih zunanjih okoliščin in dozorelost splošnega prepričanja v Sloveniji, da je treba izkoristiti zgodovinsko priložnost in se osamosvojiti, ter enotnost delovanja vodilnih akterjev osamosvojitve, ki so v spopadu z jugoslovansko armado znali vzpostaviti vojaško ravnotežje in v trdih pogajanjih z evropsko skupnostjo doseči mir, ne da bi se pri tem odpovedali temeljnemu cilju. Pri tem je pomembno vlogo odigrala Teritorialna obramba, ustanovljena leta 1968 kot »najširša oblika organiziranega oboroženega od-

pora in del enovitih oboroženih sil na celotnem jugoslovanskem ozemlju«. V t. i. strategiji oboroženega boja naj bi imela pomembno vlogo »v boju z diverzantskimi, terorističnimi in drugimi silami podtalne vojne«, boj pa bi izvajala v sodelovanju z Jugoslovansko armado. To pomeni, da je bila TO – tako kot med vojno partizani – tudi partijska vojska, namenjena notranjepolitičnemu obračunavanju z idejnimi nasprotniki.

Kljub temu je TO s predanostjo ideji samostojne države – v razmerah demokratizacije in dezideologizacije –, ki je na koncu prevladala in ki so jo na referendumu z veliko večino podprli državljani Slovenije, ter z odločnostjo slovenskega političnega vodstva, ob pripravah in zmagi v osamosvojitveni vojni za Slovenijo ter razvojem v samostojni državi prerasla v sodobno Slovensko vojsko. Počasi sicer, a vendarle.

Od TO do SV Namen knjige *Slovenska vojska v službi domovine* je predstaviti delovanje Slovenske vojske v minulih petnajstih letih s poudarkom na današnji organiziranosti in delovanju vojske kot celote in njenih poveljstev, enot in zavodov. Je tudi nekakšno nadaljevanje knjige Janeza J. Švajncerja *Teritorialna obramba Republike Slovenije* iz leta 1992, ki pa je bila še dokaj ideološko obarvana.

Zgodovinski razvoj Slovenske vojske od Teritorialne obrambe, ki je v vojni za samostojno Slovenijo skupaj s Slovensko policijo v oboroženem spopadu premagala »nepremagljivo« in s komunistično ideologijo prežeto Jugoslovansko ljudsko armado, do sodobne voj-

ske, ki deluje v Severnoatlantskem zavezništvu in Evropski zvezi, je v knjigi prikazan skozi pogled njenih vodilnih vojakov: načelnikov republiškega štaba Teritorialne obrambe oziroma Generalštaba Slovenske vojske, ki so to dolžnost opravljali v preteklosti, generalmajorja Janeza Slaparja, generalpodpolkovnika Albina Gutmana in generalpodpolkovnika Iztoka Podbregarja ter dozdajšnjega načelnika Generalštaba Slovenske vojske generalmajorja Ladislava Lipiča. Pri nastajanju in oblikovanju

Slovenske vojske ne smemo pozabiti na odločitev državnega vodstva o lastnem usposabljanju vojakov nabornikov in na 15. maj 1991, ki ga danes proslavljamo kot dan Slovenske vojske v spomin na dan, ko so na Igu in v Pekrah na vojaško usposabljanje v učne centre prišli naborniki, ki so jih usposabljali častniki in podčastniki Slovenske vojske. Nastanek in pomen obeh učnih centrov za razvoj Slovenske vojske je opisal polkovnik Bogdan Koprivnikar, takrat koordinator dejavnosti, ki so bile potrebne za pripravo in izvedbo usposabljanja nabornikov Teritorialne obrambe.

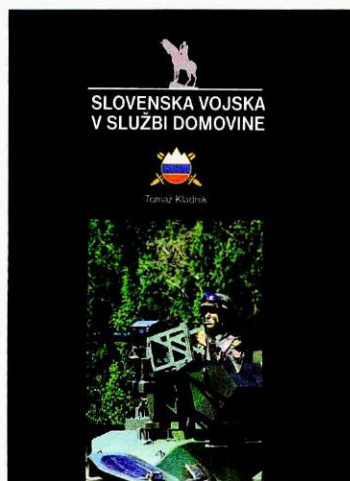
Izkaznica SV Sodobna organiziranost, delovanje in nadaljnji razvoj Slovenske vojske temeljijo na dveh dokumentih obrambnega ministrstva, izdelanih leta 2004, na *Strateškem pregledu obrambe* in *Resoluciji o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske*. V njej so določeni dolgoročni strateški cilji, zasnovani na nacionalnih interesih in uravnoteženi s članstvom v Natu, potrebne zmogljivosti, struktura sil ter vmesni cilji pri njihovem oblikovanju. Tako se v slovenskem obrambnem sistemu in s tem tudi v Slovenski vojski izvajajo obrambne reforme, ki obsegajo spremembe in dopolnitve obrambne strategije in načrtov, zmogljivosti in strukture vojske ter z njo povezano popolnjevanje, posodabljanje infrastrukture, doktrine in uposabljanja pa tudi upravljanje finančnih in kadrovskih virov, opremljanje z oborožitvijo in vojaško opremo. Vse to je prikazano v drugem delu knjige, kjer

so predstavljena poveljstva, enote in zavodi Slovenske vojske, kot delujejo danes, ter pogled na njihov razvoj v prihodnje.

Knjiga *Slovenska vojska v službi domovine*, ki jo je založil Defen-

sor, d. o. o., iz Ljubljane, je bogato opremljena z reprezentativnimi fotografijami, objavljeni so številni znaki (grbi) in čini, skratka, knjiga je izkaznica Slovenske vojske na 236 straneh velikega formata. **D**

TEBI, SLOVENIJA!

Koncert ob 15-letnici Republike Slovenije

Poletno gledališče Studenec pri Domžalah
petek, 16. junija, ob 21h
(javna generalka ob 17.30)

Z nami bodo:

Orkester slovenske policije

Pia Brodnik, sopranistka, Andreja Zakonjšek, sopranistka,
Marko Kobal, baritonist

Slovenski oktet, Vokalna skupina Gloria

Nuša Derenda, Alenka Godec, Irena Vrčkovnik,
Majda Petan, Oto Pestner, New Swing Quartet,
Perpetuum Jazzile

Ansambel Franca Miheliča, Ansambel Špica

Voditelja:

Jure Sešek in Bernarda Žarn

Gostje - voditelji:

Janez Dolinar, Ida Baš, Danica Godec

Pridite tudi vi!
Čestitajmo naši Sloveniji
za 15. rojstni dan.

RADIO OGNJIŠČE

Kras – voda in življenje

V. M.

Kot rezultat velike mednarodne raziskave o Krasu je izšla obsežna znanstvena monografija *Kras: voda in življenje v kamniti pokrajini*.

V zahodni Sloveniji, ob severnem robu Jadranskega morja, med Tržaškim zalivom in Vipavsko dolino na vzhodu je pokrajina s kratkim raskavim imenom – Kras. To je v drobnem raznolika, v grobem pa dokaj enovita planota. Od okoliških pokrajin se loči po prostranih kamnitih in brezvodnih goličavah, ki se danes že zaraščajo z gozdom, majhnih gručastih naselij in redkih poljedelskih površinah.

V ljudskem jeziku pomeni kras neporaslo, kamnito zemljišče. Beseda kras se je uveljavila tudi kot mednarodni znanstveni termin, ki označuje pokrajine, nastale v dolgih geoloških dobah na vodotopnih kamninah, predvsem na apnencu in dolomitu. Zanje so značilni podzemno vodno pretakanje in podzemne reliefne oblike.

Temeljni vzrok za nastanek krasa je topnost kamnin, ki grade zemeljsko površje. Apnenec raztaplja že čista voda, korozija se poveča, ko se v vodi raztopi še ogljikov dioksid, ki je v zraku. Drugi pogoj za

nastanek krasa je prepustnost za vodo. Ker se raztopine izpirajo v notranjost, je zaradi tega na površju malo pogojev za nastanek prsti. Pomanjkanje prsti, ki bi prekrila kamenje in pretakanje vode globoko pod površjem, sta glavni značilnosti Krasa. V preteklosti, ko je večina ljudi živela od kmetijstva, sta bila glavna omejitvena dejavnika za poselitev in razvoj naselij. Sušnost, ki je posledica zaskraselosti in tanke ali neskljenjene odeje prsti, pa na Krasu stopnjujejo še suha in vroča poletja.

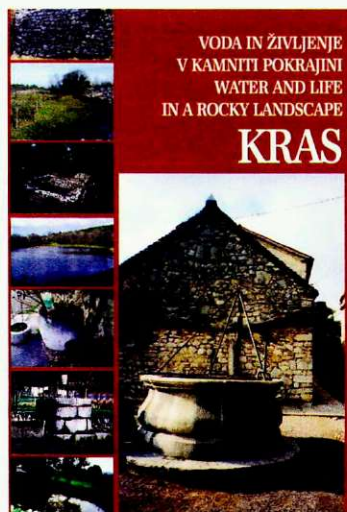
35 raziskav Leta 2001 se je Znanstvenoraziskovalni center SAZU s svojimi inštituti vključil v mednarodni projekt AQUADAPT: *Strateška orodja za podporo celostnega upravljanja z vodnimi viri v spreminjajočih se pogojih – koevolucijski pristop*. Predmet preučevanja je bil odnos med naravnimi danostmi in družbo, namen projekta pa ustvarjanje in posredovanje znanja, ki je lahko v podporo dolgoročnemu načrtovanju in upravljanju z vo-

dnimi viri. Raziskovalce je zanimalo, kako so se ljudje skozi zgodovino prilagajali pokrajini, kako so se preskrbovali z vodo, kako je pokrajina vplivala na razvoj družbe in na ljudi na Krasu. Rezultat je obsežna znanstvena monografija (564 strani) *Kras: voda in življenje v kamniti pokrajini*, v kateri je v štirih poglavjih objavljenih 35 prispevkov; uredil pa jo je dr. Andrej Mihevc (Za-

ložba ZRC). Preučevanje je bilo zastavljeno interdisciplinarno, v njem so sodelovali krasoslovci, geologi, geografi, biologi, arheologi, zgodovinarji, etnologi in drugi raziskovalci. Preučili so geološke značilnosti krasa. Od geološke zgradbe je odvisna smer in pretakanje vode, od lastnosti kamnine pa stopnja kamnitosti, nastanek prsti in drobna oblikovanost površja. Z geomorfološkega vidika je bil preučen vpliv agrarne izrabe površja, kar se je odrazilo na Krasu s čiščenjem kamenja, z graditvijo suhih zidov in erozijo prsti.

Posebnosti Krasa Na Krasu in ob njegovem robu so nastala prva naselja že v prazgodovini. Sledove poselitve odražajo naravne danosti, ki so imele na tedanji stopnji razvoja pomembno vlogo. Biologi so preučili posebno favno vodnih kalov in zbiralnikov ter ostanke nekdanje naravne vegetacije na krasu. Spremembo vegetacije in hitro zaraščanje kraških goličav v gozd so preučili s pomočjo daljinskega zaznavanja in analize satelitskih posnetkov. Vsakdanja skrb za vodo se je močno odrazila v kulturi in izročilu ljudi, zato je posebno poglavje namenjeno etnološkim študijam, ki najbolje kažejo odnos ljudi do vode, te na Krasu tako redke dobrine. Preučili so zgodovinski razvoj preskrbe z vodo s poudarkom na razvoju vodovodnih omrežij. Posebna študija je bila namenjena tudi današnji preskrbi z vodo in odnosu uporabnikov do vode, ki jo zagotavljajo javni vodovodi.

V okviru projekta izdelane študije vsaka s svojega vidika osvetljuje življenje na Krasu. Zavzemajo širok spekter pojavov, ki kažejo odnos med človekom in okoljem. Nekateri so v pokrajini zapustili trajen in neizbrisen pečat. Namen raziskovalnega projekta in zdaj v knjigi ponujenih izsledkov je prebivalec Krasa, upravitelj naravnih virov, načrtovalcem in ljudem, ki so zaposleni v upravnih službah, ter nevladnim organizacijam posredovati spoznanja o posebnostih kraške pokrajine, njeni zgodovini, naravnih virih, katerih vloga se spreminja, pa tudi o omejitvenih dejavnikih, ki so danes drugačni, kot so bili v preteklosti. **D**

Gorivo čistejše prihodnosti.

Petrol Super Plus 98. Nova generacija goriva za bencinske motorje brez žvepla motorju vašega avtomobila omogoča boljše in čistejše izgorevanje, večjo moč in učinkovitost ter manjšo porabo goriva. Tudi okolje vam bo hvaležno: z boljšimi zmogljivostmi vozila boste manj obremenjevali okolje. Novi Petrol Superplus 98 dobite na vseh večjih Petrolovih bencinskih servisih za enako ceno kot običajni 98 oktanski bencin.

Energija med nami.

PETROL

Dobrovo v Goriških brdih

Petra Janša, foto: vir STO/ Bobo, B. Kladnik

Na skrajnem zahodu Slovenije se na 72 km² razprostira vinorodni okoliš Goriških brd. Razteza se prek državne meje od smaragdne reke Soče na jugovzhodu do reke Idrije na severozahodu. Končujeta ga stara očaka, hrib **Sabotin** na vzhodu in **Korada** na severu. Briški griči, prekriti z rodovitno prstjo na flišni podlagi, se počasi spuščajo proti jugu v Furlansko nižino. Značilnost briške pokrajine so vasice, strnjene okoli cerkve na griču. **Upravno središče Brd** je kraj **Dobrovo**, ki v teh dneh privablja številne turiste na tradicionalni **praznik češenj**, najbolj znanega briškega sadeža.

Brici – zavedni Slovenci Brda so naši predniki naselili že v 6. stoletju in se ustavili nekako ob črti, ki se pokriva z mejo med ravninskim delom in rahlo dvigajočim se terenom. Slovenci v Brdih so dolga stoletja doživljali tujo nadoblast. Tako pridejo Brda v 8. stoletju pod francosko-nemško državo, od leta 1000 so deloma pod goriškimi grofi, deloma pod oglejskimi patriarhi. Po smrti zadnjega goriškega grofa pridejo leta 1500 pod Avstrijo in pod njo ostanejo vse do leta 1918, ko ozemlje zasede Italija. Po drugi svetovni vojni so bila priključena Jugoslaviji. Čeprav so bili Brici dolga stoletja pod tujci, je v njih ves čas živel narodna zavest. Tako so leta 1869 zavedni Brici v Drnovku pod Biljano sklicali znani **briški tabor**. Nekaj let zatem sta nastali čitalnici v Kojsem in Biljani, po vaseh so nastajala izobraževalna, pevka, bralna društva in pihalne godbe, močni sta bili telovadni društvi Sokol in Orel.

S preteklostjo Brd je tesno povezan tudi **kolonski sistem**, kajti dolga stoletja so bili briški kmetje koloni pod tujo oblastjo. Kolon je bil kmet, najemnik, ki je imel najeto zemljo za obdelavo. Razmerje med koloni in gospodarji je urejala kolonska pogodba. Kolon je moral dati gospodarju polovico pridelka, najemnino, moral pa je opraviti še 10-dnevno delo na gradu. Med koloni je zato vladala revščina.

Grad Dobrovo Kraj Dobrovo nosi ime po **hrastu dobu**, zgodovina kraja pa je tesno povezana z **gradom**, ki nedvomno velja za najlepšo graščino na Goriškem. Današnji renesančni dvorec stoji na mestu nekdanje srednjeveške utrdbe, katere sledove so odkrili, ko so dvorec pred desetletjem obnavljali.

Na posestvu, ki je bilo v lasti družin Colloredo, Catterini-Erzberg in de Baguer, je nastal dvorec približno na začetku 16. stoletja kot dvonadstropna, na pravokotni podlagi pozidana grajska stavba s štirimi pravokotnimi stolpi na vogalih, ki so jih pozneje povišali za vrhnje, galerijsko nadstropje. Stolpi so bili sprva obrambnega značaja, saj je v bližini potekala gibka meja med habsburškimi deželami

Praznik češenj

in Benetkami. To je seveda na tamkajšnjih naseljih in grajskih stavbah pustilo svoj pečat, zato ne preseneča, da tudi na dobrovskih stolpih še naletimo na stare strelne line. Vendar pa ti stolpi s svojimi zračnimi okni ne učinkujejo grozeče, doživljamo jih kot estetsko dopolnilo osrednje, povsem renesančno občutene grajske

stavbe. Poudarjajo jo rustikalni vogali stolpov in glavni, tudi rustikalno oblikovani vhodni portal. Notranjost je po zgledu sočasnih furlanskih vil urejena simetrično, saj so sobe razvrščene levo in desno od osrednjih dvoran na sredini. V Viteški dvorani in na stopnišču so ohranjeni **fragmenti fresk z grbi** in krajinska podoba, delo Cementa del Nerija iz leta 1894.

Dvorec, v katerem je nameščen poseben oddelek Goriškega muzeja z imenitno zbirko grafik slikarja **Zorana Mušiča**, ima danes le še kanček opreme, s

Slikar Zoran Mušič

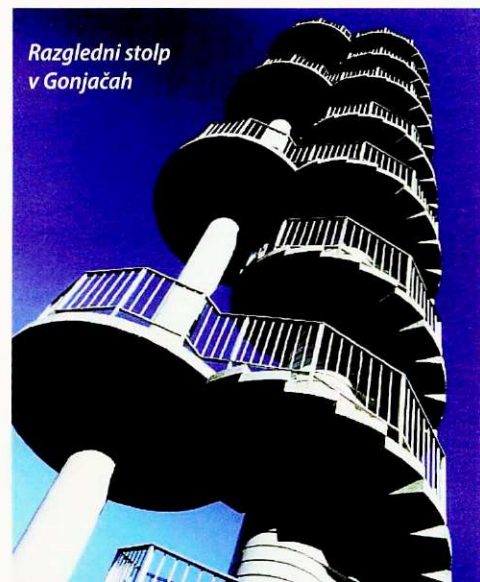

kakršno se je nekoč ponašal, saj mu prva svetovna vojna in bližnja soška fronta s svojimi posledicami nista prizanesli. Tudi parka ob dvorcu, ki se je nekdanj raztezal pred njim in za njim, zdaj praktično ni več, ohranjeno pa je še obzidano renesančno dvorišče. Mogočna okrogla stolpa, ki sta bočno zavarovala dostop v grajski kompleks, pa še spominjata na čase, ko je bila varnost pomembnejša od udobja. V gradu je redno odprto manjše gostišče.

Kdo je Zoran Mušič? Pred dobrim letom preminuli slovenski slikar, grafik in risar, rojen 12. februarja 1909 v Bukovici pri Gorici, je bil slikarski mojster sodobne Evrope. Študiral je v Zagrebu na Akademiji za likovno umetnost. Leta 1934 je diplomiral in nato obiskal Španijo, od koder se je leta 1936 umaknil domov na Štajersko. V Gorico se je vrnil leta 1943 po zasedbi Italije. Leta 1944 je bil interniran v koncentracijsko taborišče Dachau, kjer je dočakal konec vojne. Po osvoboditvi se je vrnil v Ljubljano, a že leta 1945 odšel v Gorico in nato v Benetke. Leta 1952 je imel razstavo v Parizu, po dogovoru s Francosko galerijo pa se je v Franciji tudi ustalil. Velikokrat se je vračal v Benetke, tako da je živel med njimi in Parizom. Umrli je v starosti 96 let v Benetkah. Pokopan je v Ljubljani.

Likovnega ustvarjanja se je začel lotevati sredi 30. let v Mariboru, se razvil v Zagrebu in se kasneje izpopolnjeval po Evropi. V začetku 70. letih se je lotil slikanja grozot iz taborišča Dachau, ki jih je strnil v slikarske cikluse Nismo poslednji. Stalna zbirka njegovih grafik je od leta 1991 na ogled v prej omenjenem dvorcu. Poleg Jakopičeve nagrade leta 1979 in častne nagrade 14. mednarodnega grafičnega bienala v Ljubljani leta 1981 je leta 1991 prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo.

Dežela dobrega vina Dobrovo je ena izmed točk **Briške vinske turistične ceste**, kjer

Razgledni stolp v Gonjčah

so na peščenjaku in apnencu v preteklosti na latnikih rasli trsi pikeja, pogroznice, tržarke, drenka in malvazije. Danes na teh izjemnih vinogradnih tleh na terasah s sortnimi ceplenkami uspevajo chardonnay in sauvignon, beli in sivi pinot pa različni caberneti. Kraljica briških belih vin je zagotovo **avtohtona rebula**, ki daje pitno in osvežujoče vino. Ob bok se ji postavljata pikolit z eleganco sadnega okusa in furlanski tokaj s prijetno polnim okusom po mandeljnih. Med rdečimi vini je razširjen merlot, ki osvaja z zmerno kislino in rubinasto barvo.

V deželi lepih razgledov, ki jo ljubijo pevci in poeti, je skoraj tisoč vinogradnikov in stotina prijaznih ponudnikov dobrih jedi, saj dobro vino nikoli ni rado samo. Zato se nemalokrat na briškem tondu (krožniku) ribe z belo polento, toč (posebne vrste golaž) s fižolom, toč s pršutom, frtaja-stepena jajca z briškimi zelišči ali klobasami.

Sabotin

Dobrovo v Goriških brdih

Rebula, avtohtona vinska sorta

Vinogradništvo, vodilna kmetijska dejavnost

Grad Dobrovo

Vinski kleti Goriška brda

Kjer sadež kraljevski zori Poleg vinogradništva je za ta kraj zelo pomembno tudi sadjarstvo. Od raznih vrst sadja so tu gojili in še gojijo češnje, breskve, marelice, hruške, jabolka, fige, češplje in seveda tudi drugo sadje, le da v manjših količinah. Bile so dobe, na primer leta po drugi svetovni vojni, ko je Brice reševalo le sadjarstvo, posebno češnje, s katerimi so zalagali vse trgovine v Sloveniji in na Hrvaškem. V zadnjem obdobju se je ob oživljanju nekdanjih sadnih vrst tem pridružila še kakšna nova, eksotična sorta, kot sta aktinidija in kivi. Tudi oljka je kar dobro ukoreninjena v Brdih, tako se čedalje bolj uveljavlja briško oljčno olje.

Goriška brda so najlepša takrat, ko zacvetijo češnje, kar si lahko najlaže ogledate z 22 metrov visokega **razglednega stolpa v Gonjčah**. V čast temu najbolj znanemu briškemu sadežu, katerega prava domovina sta osrednja in mala Azija, **konec tedna** domačini Dobrovega prireajo **tradicionalni praznik češenj**, poleg tega pa se lahko udeležite **11. kolesarskega maratona češenj** (108 km) s startom v Ljubljani in ciljem pri vinski kleti v Goriških brdih. **D**

Doseganje dobrega

Študentska založba

Knjiga *Doseganje dobrega*, ki je izšla v zbirki *Claritas*, je v svojem jedru zagovor etike kreposti in prikaz specifičnosti ravni smisla življenja. Kreposti si človek lahko pridobi samo v skupnosti z drugimi ljudmi, kar velja tudi za vrlino avtonomnega misleca. Raven smisla življenja pa je mati vse moralnosti, je tista »mistika«, ki je ne sme prezreti nobena celostna obravnava človeške osebe. Dr. Bojan Žalec začne svoj pogled graditi sistematično, tudi premišljuje o temah odgovornosti, zla, strpnosti. Referenčni okvir knjige tvorijo sodobni avtorji, kot so Kekes, Gaita, Bauman in MacIntyre, do katerih se avtor tudi kritično opredeli. Jedro morale moramo iskati v presežnosti človeka, kreposti, ki so hkrati kot bistvene tudi način, da avtor pojasni tezo o partikularnosti morale: moralni cilj so krepostni ljudje, ne mrtvo sledenje takim ali drugačnim načelom. Avtor zagovarja pomen posebnosti tako na individualni kot na kolektivni ravni.

Filozofski vestnik

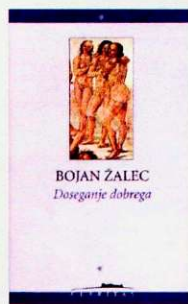
Založba ZRC

V reviji *Filozofski vestnik* (štev. 1, 2005) so objavljeni naslednji prispevki: *Kopernik in orbis* (Matjaž Vesel), *Kdaj je »kopernikanska« revolucija postala znanstvena revolucija?* (Andrej Ule), *Kako misliti znanost? Kako znanost misliti?* (Matej Ažman), *Dieu faineant? Bog in telesa pri Descartesu, Malebranchu in Leibnizu* (Gregor Kroupa), *Etape znanstvene kozmologije in O vplivu filozofskih konceptov na razvoj znanstvenih teorij* (Alexandre Koyre), *Vloga epistemologije v sodobnem znanstvenem zgodovinopisju* (Georges Canguilhem), *Mi, ki je nič, in nič, ki je mi. Hegel in Nietzsche* (Aleš Bunta), *Nadčlovek: proti dialektiki* (Gilles Deleuze).

Umetnostna zgodovina

Umetnostnozgodovinsko društvo

Zbornik za umetnostno zgodovino (letnik XLI, 2005) objavlja vrsto znanstvenih prispevkov: *Rimski ženski portret iz Narodnega muzeja Slovenije* (Monika Osvald), *Likovna izpovednost in zakramentalna simbolika dveh prizorov iz cikla fresk v Marija Gradcu pri Laškem* (Tomislav Vignjevič), *Protestantska cerkev v Govčah pri Žalcu* (Daša Pahor), *Fotografije Alojza Kasimirja* (Marjeta Ciglencečki), *Fragmenti stenskih poslikav, hranjenih na Filozofski fakulteti v Ljubljani, in njihova provenienca* (Anabelle Križnar), *Orebiška Madona Nikolaja Florentinca in vprašanje njene prvotne funkcije* (Samo Štefanec), *Trije primorski oltarji – trije kiparji in dva pozlataja: Leonardo Pacas-*

1.

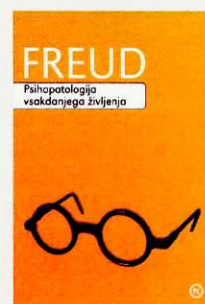
ZBORNIK ZA UMETNOSTNO ZGODOVINO

2.

3.

4.

si, Angelo Sperandi, Avguštin in Jurij Ferfilla ter Karel Florianis (Božidar Premrl), *Gašper Ignac Mauher — Novo ime med spodnještajerskimi baročnimi kiparji* (Metoda Kemperl) *Sternenova slika »1575«, redek primer zgodovinskega slikarstva na Slovenskem* (Nadja Zgonik) in v nemščini *Soha cesarja Karla VI. v slavnostni dvorani Nacionalne biblioteke na Dunaju: Novoodkrita delo Benečana Antonia Corradinija* (Monika Weber).

Sedmerica proti Tebam

Litera, Maribor

V zbirki *Iz antičnega sveta* je Litera izdala Ajshilovo dramo *Sedmerica proti Tebam*; prevedel jo je Alojz Rebula, spremno besedo pa napisal Kajetan Gantar. V drami se prepletata dva motiva: na eni strani pravični motiv obrambe in rešitve domovine, na drugi medsebojno uničenje potomcev istega rodu, sinov iste matere, iste Ojdipove kraljeve krvi. Prevladujoči je prvi motiv. Eteokles, poveljnik, ki brani rodno mesto, je prikazan kot junak, ki ves izgoreva v domoljubju, vendar tudi v brezmejnem sovraštvu do brata – »izdajalca«.

Cerkveno leto

Celovška Mohorjeva družba

Cerkveno leto kot merilo časa Cerkve in katedarsko leto kot merilo časa civilne družbe se ne pokrivata. Toda advent, božič, postni čas, velika noč in binkošti tudi danes živijo onkraj kroga kristjanov. Krški škof dr. Egon Kapellari je o cerkvenem letu napisal poglobljeno razmišljanje v knjigi *Človeški čas v božjem času*. Skozi devet poglavij v obliki teoloških meditativnih esejev sledi cerkvenemu letu; najprej pod naslovom *Čas zorenja* razmišlja o adventu, sledijo pa mu *Sij jaslic* (božič), *Veselite in križ* (postni čas), *Praznik življenja* (velika noč), *Žuboreči Duh* (binkošti), *Skrivnost vere* (sveto Rešnjeto telo), *Novi človek* (Marija), *Božje mojstrovine* (vsi sveti) in *Kje so mrtvi?* (verne duše). Kdor v svojem času daje prostor Bogu, pridobiva

čas, izpolnjen čas, je zapisal Kapellari. Njegova knjiga je mišljena kot pomoč pri pridobivanju takšnega izpopolnjenega časa.

Zgodbe o glasbi

Didakta, Radovljica

Knjiga *Zgodbe o glasbi in glasbenikih* avtorja dr. Primoža Kureta vsebuje pet tematskih sklopov, ki izhajajo iz določenega izbora glasbenih umetnikov, njihovih dosežkov ter glasbenih del. Besedila so podana poljudno v obliki zanimivih pripovedi, ki stopnjujejo motivacijo za branje in hkrati za poslušanje obravnavane glasbe. V njih se prepletajo življenjske zgodbe, situacije, dogodki z glasbeno-strokovnimi podatki in ugotovitvami. Avtor je knjigo namenil širšemu krogu ljubiteljev klasične glasbe, ki potrebuje za svojo orientacijo v glasbeni umetnosti več različnih izkušenj, med katerimi so poleg neposrednih glasbenih spodbud pomembne tudi besedne, knjižne vsebine.

Sigmund Freud

Založba Mladinska knjiga

Psihopatologija vsakdanjega življenja je eno temeljnih del Sigmunda Freuda in za časa njegovega življenja njegova najbolj priljubljena knjiga. Raziskuje in pojasnjuje trenutke, ko našemu zavestnemu umu za hip »spodrsne«. Nekaj hočemo reči, pa se nam zarezne; pozabimo dobro znano ime in se ga nikakor ne moremo domisliti; besedo ali stavek narobe preberemo; narobe citiramo in podobno. Vendar se za temi drobnimi in navidez nepomembnimi spodrsnjaji skrivajo globoki nezavedni motivi, neizražene podzavestne želje, latentna hotenja in potlačeni spomini iz preteklosti. Skoznje Freud razkriva zadrto, hinavsko, dvolično meščansko družbo svojega časa. Hkrati pa so njegova dognanja kritično ogledalo sedanosti, ki jo najedajo frustracije, strahovi, duševne bolezni in vrsta drugih psihičnih motenj.

KNJIGA MESECA JUNIJA

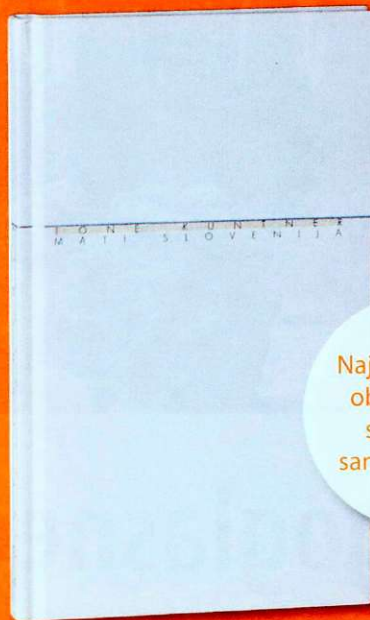
PESNIŠKA ZBIRKA

Mati Slovenija

Avtor: Tone Kuntner.

Obseg: 72 strani. Format: 13,5x22,5 cm. Trda vezava.

Tone Kuntner, pesnik slovenske pomladi, je pesmi za zbirko *Mati Slovenija* napisal ob deseti obletnici slovenske samostojnosti in državnosti, posvetil jih je slovenski pomladi in vsem, ki ji ostajajo zvesti. Tudi zato je ta pesniška zbirka pravi brevir za omenjene. Kuntnerjeve pesmi krasi izjemen patriotizem: Pozdravljena Slovenija, / v nikoli strtem upu! / Pozdravljena, pozdravljena / včeraj, danes jutri! Odlikuje jih širina: Vse vas poznam, / vse vas priznam, / vse vas imam za svoje. V pesmih opeva pogumne: Smrtno nevarno življenje živiš, / ki živiš po resnici. Zapostavljenim daje zadoščenje: Čas je za čast, / ki sta jo mraz in veter pregnala / kot zbegano ptico / iz naših krajev. Kuntner je pesnik pomladi in vizionar: Vrne se pomlad! / Ni vzela slovesa za zmeraj, / le odcvetela v poletje, / le dozorela v jesen ...

Najlepše darilo
ob 15-letnici
slovenske
samostojnosti!

Redna cena: 2.200,00 SIT/9,18 EUR

Pri nakupu knjige meseca marca
vam priznamo **40% POPUST**,
zato boste zanjo odšteli le 1.320,00 SIT / 5,50 EUR.

Naročniki tednika Demokracija pa
boste deležni **50% POPUSTA**,
zato boste za knjigo odšteli le 1.100,00 SIT / 4,59 EUR.

Akcijska ponudba velja do 30. junja 2006 oziroma do razprodaje zalog. Obvestilo potrošnikom: Informativne cene v evrih so preračunane iz tolarskih cen po centralnem paritetnem tečaju 1 EUR = 239,64 SIT.

☐ **Naročam knjigo *Mati Slovenija***

Število izvodov: _____

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: ☐ NE ☐ DA ID za DDV: _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov: **Demokracija, p.p. 4315, 1000 Ljubljana ali na faks 01 230 06 61.**

Naročila sprejemamo tudi po **e-pošti knjigarna@demokracija.si ali po telefonu 01 230 06 66.**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Nastop zbora Cantemus

Leta blagoglasnega petja

Lucija Horvat, foto: MPZ Cantemus, Gregor Pohleven

MPZ Cantemus iz Kamnika deluje že 27 let in je na višku svojega delovanja. Že šesto leto mu dirigira prejemnik bronastega priznanja Kamnika Sebastijan Vrhovnik, ki je k zboru pripeljal tudi nekatere odlične pevce iz Ljubljane, Postojne in Celja.

Cantemus je zrasel iz ljubiteljskega študentskega pevskega zbora in se nenehno dokazoval z nastopanjem na državnih tekmovanjih Naša pesem v Mariboru. V dvajsetih letih je osvojil šest srebrnih odličij, leta 2001 pa prvič zlato plaketo mesta Maribora in nagrado za tretji najboljši vokalni sestav med štiriindvajsetimi zbori iz vse Slovenije. Zlata plaketa je bila zboru znova podeljena leta 2003. »Ta čas je Cantemus na vrhuncu svojega delovanja v vseh teh 27 letih delovanja. Zbor sem prevzel leta 2000, in ker sem stopil iz pevske vrste pred zbor, sem že imel zaupanje pevcev, saj so me poznali. Zaradi medsebojnega zaupanja smo lahko uspešno in kakovostno delovali vse do letos,

ko smo doživeli potrditev tudi na mednarodnih tekmovanjih,« pripravlja dirigent Sebastijan Vrhovnik, ki svoje znanje dirigiranja izpopolnjuje v Gradcu. V Sloveniji je veliko zelo kvalitetnih zborov vseh vrst, zato se je lahko razvila zdrava konkurenca in dobri pevci so za vsak zbor pravo bogastvo. Tako prihaja večina pevcev Cantemusa iz Kamnika in bližnje okolice, že dalj časa pa imajo v svojih vrstah tudi odlične pevce iz bolj oddaljenih krajev, kot so Ljubljana, Postojna in Celje.

Petje za svoje veselje »Najlepše je iti z odra in si reči: dobro smo peli ne glede na to, kaj poreče strokovna komisija ali publika. Lastno zadovoljstvo nam pomeni največ,« dodaja Vrhovnik. Kljub temu pa med največje uspehe zbora Cantemus zagotovo sodita dve mednarodni tekmovanji: prvo v Spitallu julija lani, kjer je Cantemus v konkurenci enajstih zborov osvojil odlično drugo mesto in nagrado občinstva, in letošnje mednarodno tekmovanje v Mariboru, kjer so dosegli tretje mesto

Cantemus na vaji

in nagrado za najboljši slovenski zbor. Poleg tega je Cantemus skupaj z najboljšimi zbori Slovenije nastopil na praznovanju 60-letnice društva slovenskih skladateljev v Slovenski filharmoniji. Pevci in dirigent Cantemusa so se prejšnji teden z navdušenjem prvič udeležili mednarodnega pevskega festivala v Nemčiji.

Prava pesem za pravi glas Cantemusu so najbolj pisane na kožo

skladbe iz obdobja romantike, hkrati pa ne pozabljajo na slovensko glasbeno zapuščino. Za izbiro pravega programa je zelo pomembno dobro poznavanje glasovnih in interpretacijskih sposobnosti pevcev. Pomembno je tudi, da zbor glasovno napreduje z vsakim novim programom, ki mu ga izbere dirigent. »Vsak naš koncert je nekaj svojevrstnega, na njem zbor pridobi kakšno novo spoznanje in trdnost za naprej,« zatrjuje Sebastijan Vrhovnik. V bližnji prihodnosti Cantemus čaka še celovečerni koncert v Šentpavlu na Koroškem, kjer bo koncert snemal tudi avstrijski radio ORF, septembra pa se bodo člani Cantemusa udeležili enotedenskega zborovskega seminarja v Kamniku za pevce in zborovodje z gostujočim dirigentom iz Nemčije Holgerjem Speckom. Ob koncu seminarja bodo priredili koncert v eni od kamniških cerkva. Zvesta publika v Sloveniji in tujini pa bo Cantemus kmalu lahko poslušala tudi doma, saj se bo letos nemara začela rojevati njihova zgoščenka z naslovom Preljube jaslice. **D**

Dirigent Sebastijan Vrhovnik

Medana art 2

V vasici Medana v Goriških brdih, kjer se likovni ustvarjalci iz Slovenije in tujine v okviru srečanj MMM art družijo že deset let, se je prejšnji teden končal mednarodni projekt Medana art 2. V okviru projekta, ki ga je finančno podprla tudi Evropska unija, je oktobra lani in marca letos na domačiji Klinec ustvarjalo več deset umetnikov iz osmih evropskih držav. Likovnim ustvarjalcem so se na srečanju letos prvič pridružili po štirje dijaki novogoriške likovne gimnazije in goriškega liceja Max Fabiani, sicer pa briška umetniška srečanja močno povezujejo predvsem likovnike in domačine, še posebej vinarje. Tako so umetniki v okviru projekta Medana art 2 med drugim naslikali 32 slik, ki so bile nato podlaga za izdelavo etiket za posebno zbirko vin Me-

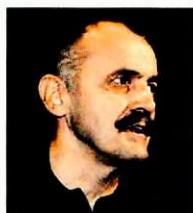

Medana

dana Art&Wine Collection. Vsak izmed 32 briških vinarjev z obeh strani meje je namreč prispeval šest steklenic za posebno polnitev, ki jo bodo skupaj s slikami drevi tudi predstavili. Po eno steklenico bosta dobila slikar in vinar, preostale bodo kasneje prodali na dobrodelni dražbi. Na sklepni prireditvi so na domačiji Klinec predstavili tudi premiero dokumentarnega filma Iz zemlje v sliko režiserke Anje Medved, ki je videozapis o likovnem dogajanju v Medani. L. H.

Bistriški festival

V Slovenski Bistrici je od četrтка do sobote potekal prvi bistriški književni festival z naslovom Na pragu tišine, ki je predstavil vrhunsko sodobno slovensko literaturo in aktualno dogajanje na področju literarne umetnosti. Udeležilo se ga je 30 slovenskih avtorjev izvirnega leposlovja, akademiki in strokovnjaki za slovensko literaturo ter znani slovenski glasbeniki in gledališki umetniki. Festival je vsem udeležencem, obiskovalcem in skozi medije tudi celotni Sloveniji predstavil bogato kulturno dediščino Slovenske Bistrice z njenimi kulturnimi in turističnimi zmogljivostmi. Njegov glavni učinek pa bi moralo biti upomenjanje sodobne slovenske književnosti,

Zdenko Kodrič

jezika in kulture. Ker je literatura nekaj živega in privlačnega, so prireditvi dali festivalski značaj, kar jo je naredilo veliko dostopnejšo za vse udeležence vseh starostnih skupin. Glavni organizator festivala je bila Študentska založba Litera, ki je k organizaciji festivala povabila tudi pisatelja in dramatika Zdenka Kodriča. Bogat festivalski program, glavno prizorišče je bilo notranje dvorišče bistriškega gradu, je zajemal pogovore z avtorji, literarne delavnice, okrogli mizi o pripovedništvu v slovenski literaturi zgodovini in o nadrealizmu v sodobni slovenski književnosti, bralne večere, knjižni sejem, gledališke predstave in koncerte. L. H.

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 8. 6.

19.00 Mestni muzej Ljubljana: Klavirski duo Gorišek & Lazar – klasična glasba

19.30 Cankarjev dom: Dirigent: George Pehlivanian, Solist: Julian Rachlin, violina Program: D. Šostakovič, Koncert za violino in orkester št. 2 v cis-molu, op. 129; D. Šostakovič, Simfonija št. 7 v C-duru, op. 60 (Leningrajska)

19.30 SNG Drama: L. N. Tolstoj: Ana Karenina

PETEK, 9. 6.

19.30 Cankarjev dom: Dirigent: George Pehlivanian, Solist: Julian Rachlin, violina Program: D. Šostakovič, Koncert za violino in orkester št. 2 v cis-molu, op. 129; D. Šostakovič, Simfonija št. 7 v C-duru, op. 60 (Leningrajska)

19.30 SNG Drama: A. Popović: Smrtonosna motoristka. Gostuje Atelje 212, Beograd.

20.00 SNG Drama, Mala drama: F. Bruckner: Bolezen mladosti

SOBOTA, 10. 6.

Narodni muzej Slovenije: Razstava od 10. 6. do 10. 7.: Nastanek evrokovancev. Razstavo je pripravil Direktorat za ekonomsko-finančne odnose pri evropski komisiji in prikazuje postopke in način izbora upodobitev na nacionalnih straneh in na evropski strani evrokovancev dvanajstih držav, ki so ta čas vključene v območje skupne denarne valute.

19.30 Slovenska filharmonija: Orkester Mandolina Ljubljana, dirigent: Andrej Zupan

20.00 SNG Drama, Mala drama: Velika bela zarota. Gostuje Atelje 212, Beograd.

NEDELJA, 11. 6.

19.30 SNG Drama: Eric-Emmanuel Schmitt: Obiskovalec. Gostuje Atelje 212, Beograd.

20.30 Ljubljanski grad: J. Jenull, V. C. Bren, M. Bratuš: Kaj ti je, deklica. Izvaja Šentjakobsko gledališče Ljubljana.

21.00 Križanke: La Vie en Rose – mednarodni večer šansonov. Nastopajo: Oto Pestner, Nuša Derenda, Tomaž Domicelj, Lidija Kodrič, Meri Avsenak, Anžej Dežan, Matjaž Romih, Ante Upedanten Banda, Arsen Dedić (Hrvaška), Zvonko Špišić (Hrvaška), Jasna Bilušić (Hrvaška), Igor Šebo (Češka), Aleksandra Plis (Poljska), Fabienne Laredo (Francija).

PONEDELJEK, 12. 6.

18.00 SNG Drama: D. Jančar: Katarina, pav in jezuit

20.00 SNG Drama, Mala drama: F. Bruckner: Bolezen mladosti

20.30 Ljubljanski grad: J. Jenull, V. C. Bren, M. Bratuš: Kaj ti je, deklica. Izvaja Šentjakobsko gledališče Ljubljana.

21.00 Slovensko mladinsko gledališče: Tena Štivičič: Fragile!

TOREK, 13. 6.

20.00 MGL: A. Neilson: Zašita

20.00 SNG Drama: Yasmina Reza: »Art«

20.30 Križanke: Neisha. Neisho odlikuje glasbena vsestranost, saj je komponistka, aranžerka, pianistka, vokalistka in studijska glasbenica. Njena glasba je mešanica popa in soula. Njen lani izdani prvenec so slovenski kritiki razglasili za album leta, njo pa za najboljšo izvajalko. Njen tokratni koncert bo spremljal Simfonični orkester RTV Slovenija.

SREDA, 14. 6.

19.30 Šentjakobsko gledališče: J. Jacobs, W. Casey: Briljantina – muzikal

20.00 SNG Drama, Mala drama: B.-M. Koltès: Dvoboj med črncem in psi

21.00 Stadion Bežigrad: Depeche Mode (Velika Britanija), Placebo (ZDA) – pop rock. Depeche Mode so začeli kariero leta 1980, ko se je skupini, ki se je sprva imenovala Composition Of Sound, pridružil pevec Dave Gahan. Depeche Mode veljajo za ene od utemeljiteljev elektronskega popa.

Nevarna igra

Monika Maljevič

Ostareli policist Jack z ne preveč zgledno preteklostjo mora prepeljati nadležnega tatiča Eddieja do bližnjega sodišča, kjer naj bi pričal v sodnem procesu.

Ni hotel drugega kakor priti domov in si privoščiti kozarec pijače. Toda nekaj minut čez osem zjutraj so po nočni izmeni neprespanemu in mačkastemu detektivu Jacku Moseleyju, igra ga Bruce Willis, proti njegovi volji dodelili navidez preprosto nalogo. Nepomembnega tatiča Eddieja Bunkerja (Mos Def) naj bi do desete ure dopoldne pripeljal iz pripora pred sodniško poroto 16 ulic stran. Jacku naj bi vse skupaj vzelo borih 15 minut – da pričo odloži na sodišču in se odpravi domov.

Utrujen in zlomljenega duha, s poškodovano nogo, ki ga še zmeraj ovira pri hoji, brez kondicije in s hudimi težavami zaradi vdajanja alkoholu je Jackov odnos do službe zelo jasen: žigosaj svojo kartico navzočnosti, ko prideš in ko odideš, vmes pa ne rini v težave. Nikakor ni pri volji, da bi se ukvarjal s smrkvcem, ki je več kot pol svojega mladega življenja preživel v ječi. Toda smrkvavec Eddie je tudi mladenič, ki je trdno odločen, da se spremeni, in vztrajno išče znamenja, ki ga bodo pripeljala v boljšo prihodnost. Jack seveda misli drugače – ljudje se ne spremenijo. Zanj je Eddie samo usmiljenja vreden nič, ki so mu ponudili kupčijo – če bo pričal, se bo izognil kazni. Niče, ki se ga bo tako ali tako kmalu znebil.

Ko Jack potisne Eddieja na zadnji sedež avtomobila in zapelje v jutranjo prometno gnečo, ne opazi enoprostorca, ki jima sledi; v glavi mu razbija in Eddiejeva vsiljiva zgovornost vse skupaj še poslabša. Ko Jack zapelje pred prodajalno žganih pijač, da bi si kupil zajtrk, se Eddie, ki ga pusti v avtu, sooči z nabito pištolo, ki mu jo nekdo skozi zaprto okno nameri v glavo. Jack stopi iz prodajalne v zadnjem trenutku, da prepreči Eddiejevo usmrteitev in ubije najetega morilca.

16 Blocks

Režija: Richard Donner

Scenarij: Richard Wenk

Produkcija: George Furla, Boaz Davidson, Danny Dimbort

Igrajo: Bruce Willis, Mos Def, David Morse, Jenna Stern, Casey Sander, Cylk Cozart, David Zayas, Robert Racki, Patrick Garrow

Premiera: 8. 6. 2006

Distribucija: Fivia

Na njegov klic na pomoč se odzove njegov nekdanji partner Nugent (David Morse) s pomočniki, med katerimi Eddie prepozna človeka, proti kateremu bi moral pričati. Jackov kratki izlet na sodišče se spremeni v najhujšo nočno moro: kriminalci, ki strežejo Eddieju po življenju, so v resnici policisti.

Nugent Jacku predlaga zelo preprosto rešitev; Eddieja naj prepusti njim, sam pa naj stori, kar najbolje zna: odkoraka naj stran. Toda Jack se po dolgem času odloči za nekaj drugega ...

To je pripoved o tem, kako ljudje lahko spremenijo sebe in drug drugega v pičlih 118 minutah, ki so potrebne, da nekdo prispe do cilja

komaj 16 ulic stran, in hkrati zgodba o spopadu na življenje in smrt.

Zgodba o poraženem, ostarelem detektivu, ki je naveličan vsega, tudi svojega življenja, vendar najde odrešitev in pogum, da se spremeni, v odnosu s kar najbolj nenavadnim (in neprimernim) fantom, je napisal domiselni scenarist Richard Wenk. »Pritegnila me je zamisel o človeku, ki je imel vse, pa je to zavrgel in sklenil vse-mu obrniti hrbet, vendar se spremeni, ko sreča poba, ki nikoli ni imel ničesar, vendar ne prizna poraza,« opisuje zgodbo Wenk. »Želel sem si raziskati, kako bosta vplivala drug na drugega v teh kratkih 118 minutah znanstva.« **D**

DEPECHE MODE

+Placebo: Ljubljana, sreda, 14.6.

POSTAJA CENTER

WWW.RADIOCENTER.SI

102.4, 103.7 MHz

SAMI SUPER HITI

Ko sinice utihnejo

Boštjan Horvat, foto: Matej Mihinjač, oba SAGA Institute

Chevrolet aveo 1,4 16V premium

Made in Korea? ali Made in USA? bosta najpogostejši vprašanji, ki vam ju bodo postavili, ko boste omenili, da ste na takšen ali drugačen način uporabnik vozila chevrolet. Naj vas dejstvo, da je narejen v Koreji, nikar ne zavede, saj so se ti avtomobili, odkar imajo novega lastnika, korenito spremenili.

aveo ob pogledu od spredaj občutek, kot da imajo pri Chevroletu po širini omejen prostor, v katerem ga izdelujejo.

Udobje na prvem mestu Da so Američani znani kot ljubitelji udobnih avtomobilov, ni treba poudarjati, in če so že postali lastniki Daewooja, se zdi, da je bila prvih sprememb deležna prav notranjost. Sedenje je nenavadno, udobno sicer, le privaditi se je treba na bolj kombijevski položaj za volanom. Presenetljivo udobno je tudi sedenje na zadnji klopi, kjer se tudi višji primerki ne bodo spraševali, kam naj

Nova identiteta Chevrolet je največji del koncerna General Motors in s tem tudi njegov paradni konj. Odkar so februarja 2005 Daewooja kupili in preimenovali v Chevrolet ter mu zamenjali znački na nosu vozila, se je spremenila tudi duša vozila. Če je še do pred nedavnim veljalo, da so korejski avtomobili samo sestavljanka iz poceni plastike, to dandanes zagotovo ne drži več. Resda chevrolet, narejen v Koreji, oblikovno ne more skriti izvora, vendar pa je aveo vseeno nekakšen poseben. Če se zdi bočna silhueta pravzaprav očem prijetna, daje

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	CHEVROLET AVEO 1,4 16V
vrsta motorja	bencinski, 4-valjni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1399
moč v kW (KM) pri vrt./min	69 (94) pri 6200
največji navor v Nm pri vrt./min	130 pri 3400
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4310 x 1710 x 1505
medosna razdalja v mm	2480
prtljažnik v litrih	400
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1110 (430)
največja hitrost v km/h	176
pospešek 0-100 km/h v s	11,1
poraba (po normah EU) v l/100 km	8,9/5,4/6,7
poraba na testu v l/100 km	8,2
cena vozila v SIT	2,809.779

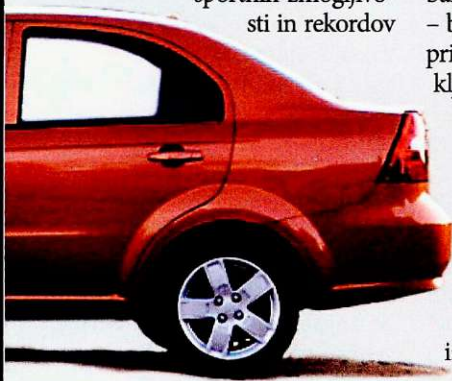
spravijo glavo in kolena. Stikala so pregledna in so na dosegu roke, za prihajajoče bolj vroče dni pa skrbi ročna klimatska naprava. Zanimivejši del notranjosti je radijski sprejemnik z izmenjevalnikom zgoščenk, ki se ga ne bi sramovali niti avtomobili višjega cenovnega razreda, saj prebira tudi skladbe v stisnjeni obliki (MP3) in prav poživi malce bolj monotono armaturno ploščo. Testni primerek z malce bogatejšo opremo 'premium' ni več tako poceni, kot bi od avtomobila tega razreda pričakovali, saj stane že več kot 2,8 milijona SIT, v osnovni izvedbi z 1,2-litrskim agregatom pa je vseeno eden ugodnejših s ceno malo nad dvema milijonoma.

Motor zadovolji Kakor znajo Američani navdušiti z udobjem, znajo razočarati z voznimi lastnostmi in tudi aveo temu ni ušel. Motor v testnem vozilu je imel 1,4 litra delovne prostornine in vsaj na papirju obljubljal 94 konjskih moči. Za občutenje vsaj dela teh obljubljenih 'konjičev' je treba avea priganjati do najvišjih vrtljajev. Kadar je udobje na prvem mestu, nikar ne pričakujte športnih zmogljivosti in rekordov

na ovinkastih cestah. S tem načelom so se sprijaznili tudi pri Chevroletu, saj se aveo kar precej nagiba v ovinkih, zato pa toliko bolje premaguje razne grbine in vdolbine na cestišču, pri zaviranju pa rabi kot pomoč ABS, ki bi se lahko vključil kasneje. Največja zamera temu vozilu je najpomembnejše – varnost. Na testu Euro NCAP je aveo dosegel vsega 1,5 zvezdice, kar ga žal uvršča na dno glede varnosti pri trku.

Žvrgolenje Za konec še na začetek. Če se sprašujete, čemu takšen naslov, naj najprej omenim barvo, ki je praktično edinstvena – bronasto vrabčevska. A najbolj pristrčna je osrednja daljinska ključavnica, ki, kadar vozilo zaklenete, izdavi zvok, ki nad vse spominja na ptičje žvrgolenje – ljubitelji ptic bodo odklenili in zaklenili vozilo večkrat, kot bo to potrebno. Ob pregovoru bolje vrabec v roki, kot golob na strehi se zdi, kot bi ga znova izumili pri Chevroletu. **D**

Novice

KIA MAGENTIS V Sloveniji je Kia pred kratkim začela prodajati nov magentis, ki je na voljo z devetimi karoserijskimi barvami, dvema paketoma opreme, tremi motorji in ugodno osnovno ceno za dizelsko izvedbo (4,999.900 SIT). Magentis je limuzina srednjega velikostnega razreda, ki hkrati končuje štiriletni krog prenove za znamko Kia. V primerjavi s predhodnikom je pridobila povsod, tako dimenzije kot kakovost in obseg ponudbe opreme. Pri nas naj bi jih do konca leta prodali od 20 do 30.

FIAT IN ZASTAVA Ta teden v Beogradu in Kragujevcu potekajo pogovori med predstavniki kragujevškega podjetja in italijanskega koncerna Fiat o širitvi sodelovanja. Lani sklenjeni dogovor o licenčni proizvodnji zadnje generacije modela punto predvideva izvoz zastave 10 v Bolgarijo, Romunijo in Albanijo, poleg tega pa tudi na trge nekdanje skupne države. Na pogovorih razpravljajo o možnostih za razširitev licenčne proizvodnje na druge modele iz aktualne Fiatove ponudbe ter o izvozu licenčnih izdelkov na trge v drugih delih Evrope.

ZASTAVA 10
Licence by FIAT

TOYOTA AVENSIS Pri Toyoti so se po štirih letih izdelave modela avensis odločili za manjšo tehnološko in oblikovno prenovo ter pokazali prenovljeni model, ki bo 10. junija že na voljo pri nekaterih evropskih prodajalcih vozil te znamke. Sodeč po prvih uradnih fotografijah gre pri prenovi v prvi vrsti za manjše lepote popravke. Modelno leto 2007 prinaša na novo oblikovan sprednji del avtomobila, v notranjosti potniške kabine pa so dvignili raven kakovosti z uporabo novih materialov. Poleg izvedenih modifikacij podvoza predstavlja edino pravo novost 2,0-litrski D-4D turbodizelski agregat, ki po novem ponuja 126 KM ter 300 Nm navora.

FIAT DUCATO TRUCKSTER V Madridu so Italijani skupaj s francoskim partnerjem PSA predstavili novo generacijo italijansko-francoskih trojčkov (ducato, jumper, boxer) in ob bok novemu ducatu postavili še študijo truckster, ki lahko rabi kot mobilna platforma na modnih revijah ali za prevoz dirkalnih avtomobilov in motociklov. Koncept z dolžino 6,48 metra je postavljen na 28-palčna kolesa. Ekstremni ducato izstopa tudi z dviznimi vrati 'Gullwing', ki jih dvigne hidravlika s pomočjo elektrike, tehnologijo LED pri paru sprednjih žarometov ter velikanskim spojlerjem na zadku.

Radio Krka
106.6 MHz

Osteoporoza prizadene predvsem ženske.

Tiha lomilka kosti

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije, Gregor Pohleven

Pri nas tretjina žensk, starejših od 60 let, zboli za krhkostjo kosti oziroma osteoporozo. Bolezen nima simptomov, dokler ne pride do osteoporoznega zloma.

Odslej je na voljo zdravilo, ki ga je treba jemati le enkrat na mesec. Pojavnost osteoporoze pri nas je primerljiva s pojavnostjo te bolezni drugod po svetu. Malo manj so lomilki

kosti izpostavljeni moški, saj se pri njih kostna razgradnja začne vsaj deset let kasneje. Ženske oblevajo pogosteje zaradi upada hormonov v menopavzi, kar pospeši kostno razgradnjo: mineralna kostna gostota se niža, spremeni se mikroarhitektonika kosti, kar privede do njihove večje krhkosti in na kocu do zloma. Najpogostejši osteoporozni zlomi so zlomi kolka, vretenc ali zapestja. Osteoporozno obolenje je še pogostejše pri ženskah, starejših od 80 let, ko jih zbolita kar dve tretjini. »Pomembno vlogo ima hitrost in intenzivnost kostne razgradnje. Pri mlajših bolnicah, takoj po nastopu menopavze, je močno povečana kostna razgradnja in povezave med številnimi kostnimi mostički se pretrgajo v dokaj kratkem času, kar pomembno oslabi kost.

Maja Kozlevčar Živec

Preveč kave škoduje.

Nasprotno pa je pri starejših pacientkah razgradnja počasnejša, a vztrajna, pomembno vlogo pri ogroženosti za zlom pa ima utrujenost materiala,« pravi Maja Kozlevčar Živec, specialistka za fizično rehabilitacijo iz Medicusa.

Osteoporoza je delno dedna

Na to, kdo bo zbolel za osteoporozo, vplivata dednost in način življenja. Če osteoporoze ni imel nihče v družini, obstaja velika

verjetnost, da je tudi vi ne boste zboleli. Za obvarovanje pred to boleznijo je pomembna tudi pravilna, zdrava prehrana in dovolj gibanja. Pred boleznijo varuje tudi pozni nastop menopavze in urejen menstrualni cikel. »Že v mladosti lahko z zdravim načinom življenja precej vplivamo na to, kakšna bo naša "kostna zalog". S pravilno prehrano, bogato s kalcijem, z veliko gibanja na svežem zraku lahko telesu pomagamo ustvariti zavidljiv kapital kostnine. Ko nastopi menopavza, pa je treba z meritvijo mineralne kostne gostote DXA preveriti, kakšne posledice je na nas pustil dosednji življenjski slog. Tako lahko še pravočasno preprečimo večje izgubljanje kostnine in s tem napredovanje bolezni,« meni Maja Kozlevčar Živec. K izgubljanju kostnine lahko privedejo različne bolezni, premajhen vnos kalcija in vitamina D v telo, premalo gibanja, razvade, kot so kajenje in pretirano uživanje alkohola ter kave.

Zdravljenje osteoporoze Osteoporoza je kronična bolezen, zato je treba, ko je ugotovljena, do konca življenja jemati antiresorpcijska zdravila, ki zavirajo izgubljanje kostnine in preprečujejo zlome. Ker se je pokazalo, da veliko bolnikov jemanje opusti bodisi zaradi stranskih učinkov ali pa kar brez razloga, ker ne vidijo pravega smisla, so pred kratkim razvili zdravilo, ki ga je treba jemati samo enkrat na mesec. Tak način jemanja zdravil je za kronične bolnike veliko manj obremenjujoč. »Poleg antiresorptivov so sedaj dosegljivi tudi kostni anaboliki, pojavlja pa se tudi zdravilo, ki bo delovalo kot neke vrste cepivo proti osteoporozi,« razlaga Kozlevčar Živeča. Najučinkovitejše zdravilo se navadno izbere glede na to, kakšno obliko osteoporoze ima bolnik, izjemnega pomena pa je tudi to, da se sploh začne gibati. Najprimernejša vadba je predvsem hoja, organizirana telesna vaja pod strokovnim vodstvom, ples in tek. Za gibljivost je zelo dobro tudi plavanje, ki mišice razbremeni in poveča njihovo prožnost ter omogoča tudi druge vrste telesne aktivnosti. **D**

KER NIKOLI NE VESTE KDAJ

NOVI PAKETI AVTOMOBILSKIH ZAVAROVANJ

V Zavarovalnici Triglav smo prenovili avtomobilska zavarovanja in oblikovali **5 novih paketov**. Paketi se med sabo razlikujejo po obsegu in številu zavarovalnih kritij. Novi paketi Zavarovalnice Triglav - za vsak žep in za vsako vozilo, z dodatnimi popusti za zveste stranke:

■ **VELIKIPLUS** ponuja najbolj celovito zaščito za osebe in vozilo in ga sestavljajo vsa avtomobilska zavarovanja. **Paketni popust: 15 %.**

- **VELIKI** zagotavlja optimalno zaščito za osebe in vozila. Zanj se bodo odločali tisti zavarovanci, ki se zavedajo nevarnosti v prometu. **Paketni popust: 10 %.**
- **MALI** ponuja možnost izbora med zavarovanjem avtomobilske odgovornosti in splošnega kaska. **Paketni popust: 7 %.**
- **MINI** je namenjen voznikom s starejšimi vozili, zato je v ospredju zavarovanje odgovornosti. **Paketni popust: 7 %.**
- **KASKO** je namenjen za zavarovanje vozil. **Paketni popust: 3 %.**

Mitja Volčanšek, novinar Demokracije, je uspešno prestal 318 km dolgo pot od Izole prek Vršiča do Ljubljane.

Mitji je uspelo

Lovro Kastelic, foto: Gregor Pohleven

Na dan, ko je Ivan Basso zmagoslavno prikolesaril v Milano, je tudi sodelavcu Mitji Volčanšku uspel izjemen kolesarski podvig.

V čem se razlikuje vrhunstvo od tako imenovanega amaterizma (oz. rekreacije)? Pravzaprav le v neskončnem ponavljanju točno določenih vaj, ki se prelevi v naše edino življenjsko poslanstvo. Seveda lahko opravljamo tudi več poslanstev hkrati, a le redki so v tem vrhunski. Postavlja pa se vprašanje, zakaj bi bili vrhunski in s tem tvegali mladost, zdravje, razgledanost, človeško preprostost, če pa sta nam ljubši pisanost najrazličnejših opravil in nepopolnost, zaradi katere je svet še lepši. Šele ko smo zadovoljni z lastnim poslanstvom, lahko govorimo tudi

o vrhunskosti (življenja). 26-letni novinar Demokracije Mitja Volčanšek je svojo »vrhunskost« našel vsaj na treh področjih: v novinarstvu, zgodovini, kolesarstvu. Vseh treh se loteva s polno mero navdušenja in nadvse resno.

Samsonman Kolesarstvo mu pomeni vir energije, odklop od vsakdanjega, preplet geografije z zgodovino in obratno. Natančno poznavanje kolesarske sedanosti in preteklosti ga navdihuje in hkrati prizemljuje. Na leto prekolesari okoli 10.000 km, kar pomeni, da je v desetih letih intenzivnejšega

kolesarjenja opravil že približno 100.000 km ali drugače: že vsaj dvakrat je obkolesaril svet. Poglavitni cilj letošnje Mitjeve kolesarske sezone bo v začetku julija izjemno zahtevna rekreativna dirka po Gurktalerskih Alpah, imenovana Samsonman. V enem dnevu naj bi prevozil 160 km in 3400 m višinske razlike. Menda je to edini maraton, na katerem se začnejo kolesarji zaradi ekstremnih naklonov vračati že po prve pol ure zahtevne vožnje. Po treh urah se jih vrne že petina! »Za podvig je treba tudi nekoliko trpeti!« je dejal Mitja nekaj dni pred generalko Izola-Vr-

šič-Ljubljana. Trpljenje je seveda odvisno tudi od pripravljenosti. A vendar je najintrigantnejši trenutek vselej tisti, ko človek premaga krizo. Mitja jo je na slovenskem kolesarskem svetišču – Vršiču!

Na predvečer se spremljevalna ekipa pripelje v Izolo z nekajurno zamudo. »On je kriv,« zamahne fotograf Gregor. »Ja, jaz sem kriv, nekaj sem moral še napisati, potem me je pa še Giro premamil. Oprosti mi ...« - »Je že v redu,« je strasti hitro pomiril Mitja, ki je zaradi normalne presnove že pred tem opravil z vsemi prehranjevalnimi nujnostmi. Njegova mama Marinka, ki je z materinsko tenkočutnostjo pripravila vse potrebno za na pot, mu je lahko le še zaželela: »Lahko noč, Mitja!«

Lepota naključnega »Srečno pot, pa poklič, ko boš končal!« Naslednje jutro, ko so se nekateri ribiči ravno vračali v pristan in ko so cerkveni zvonovi skupaj z galebi prebujali najšibkejše zaspance, je bila ekipa navidez povsem nared za podvig. Mitja, odet v bleščečo kolesarsko opravo, je vendarle privlekel na dan tudi svojega polmilijonskega karbonskega konjička, približno 8 kg težko cestno kolo Battaglin (Compact Carbon), izdelan v butični tovarni v italijanski Marostici. »Opa, tole bo pa šlo, kajne Mitja!? Michelinove pnevmatike, karbonske gonilke, na redko posejane špiče ...« - »Ali se ne boš nič ogrel?« - »Ne, ne bom, bom raje na začetku poganjal z nekoliko nižjimi prenosmi in predvsem polagoma; verjemi, še prekmalu bom ogret!« - »Ok, Mitja, srečno pot!« mu zaželela. Mitja se zažene na 318 km dolgo (avan)turo, spremljevalna ekipa pa

TELEKOM SLOVENIJE je podpisal pogodbo z NZS in Združenjem prvoligašev ter prevzel pokroviteljstvo nad prvo slovensko nogometno ligo in slovenskimi nogometnimi reprezentancami za prihodnji dve sezoni.

Minister **MILAN ZVER** je izrazil željo, da bi naredili prvi korak v zvezi z ljubljanskim stadionom še pred začetkom volitev. Če naj bi obstajala dovolj velika želja na obeh straneh, naj bi Ljubljana v kratkem dobila težko pričakovani stadion.

V soboto se je končal slovenski nogometni ples prvoligaških klubov za tekmovalno sezono 2005/2006. **GORICA** je s 4:0 premagala velenjski Rudar in pričakovano tretjič zapored in skupno četrtič osvojila naslov državnega prvaka.

Od jutrišnjega dne bodo mesec dni oči vsega sveta uprte v nogometno žogo, ki jo bo 32 ekip poskušalo spraviti za hrbet nasprotniku. Tednik Demokracija vam pri tem želi obilo užitkov.

kot okamnena obstane pred počeno prednjo gumo na avtomobilu. Fotograf preklinja, sam pa zavijem na jutranjo kavico – sicer pomemben kolesarski napitek, le da ga zaradi kofeina ne sme biti preveč.

»Il bello della diretta,« kot bi dejali Italijani oziroma po naše: »Lepota naključnega.« Vse je lepše, če ni že vnaprej napisano. Po scenariju bi morala biti zato spremljevalna ekipa skupaj z Mitjo že na prvem postanku v Prvačini, a je še vedno z navdušenjem opazovala na eni strani kraški rob, na drugi pa rojstni kraj etnološkega krotilca zverinic Milka Matičetovega. Na

dnejshe kosilo in se je spremljevalna ekipa odpravila na Sveto goro, cilj druge etape letošnje Dirke po Sloveniji, ter občudovala tamkajšnji 15- do 30-odstotni naklon, je Mitja preprosto pobegnil. Proti malici v Bovcu je resnično pritiskal na pedale, kot bi šlo za življenje. Kot da si je želel čim prej ubežati spominu na soško fronto. V Armstrongovem slogu, z visoko kadenco, je prehiteval drugega za drugim; ob bistri modri Soči pa so znova odzvanjale Gregorčičeve besede: »Tod sekla bridka bodo jekla.«

Fotograf ga znova izgubi iz vidnega polja: »To ni normalno, Mitja je živ norc!« A tudi takšen kolesarski »norc« potrebuje nekaj počitka. V Bovcu si naroči banana split, posreba nekaj gelov in po 175 opravljenih kilometrih odkolesari proti 13,4 km dolgemu vzponu na Vršič. Pred vratolomnim spustom ga pričaka 26 peklenskih serpentin in 7,6-odstotni povprečni naklon. »Mater je strmo!« Na 4. serpentinu odvrže čelado in očala. Na 10. serpentinu: »A bosta jezna, če se mal ustavim?« Na 18. serpentinu: »Ne mi zamert, jaz nisem Basso!« obsedi ves izmučen na asfaltnih tleh. A Mitja se kljub vsemu ne vda in se junaško po uri in 12 minutah naposled pripelje do vrha. Prva izjava: »Ne vem, zebe me!«

Potem jo je nemudoma, s povprečjem več kot 30 km/h, ucvrl proti Ljubljani, v katero je srečno prispel po 11 urah in 15 minutah vožnje. Prevozil je 318 km in premagal kar 3400 m višinske razlike. Mitja je s tem podvigom dokazal, da je pripravljen za Samsonman! Se boš komu zahvalil? »V prvi vrsti staršem in seveda Radu in Sandiju iz koprškega Bpointa!«

Mitja Volčanšek

eni izmed ohranjenih kraških hiš v Koprivi sta zapisana tudi naslednja Župančičeva verza: »... moja duša je židane volje, kot bila bi pila kraški teran ...« Tu je torej doma to suho kraško vino, ki ga pridobivajo iz trt refoška ...

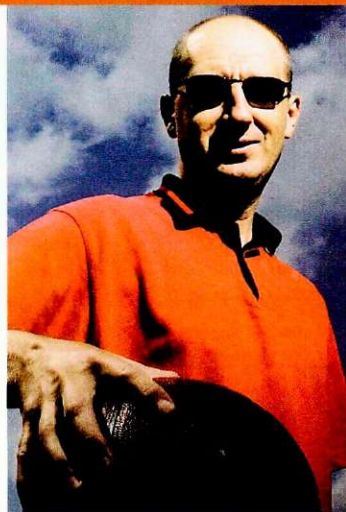
Vzpon na Vršič Medtem ko so prvi italijanski turisti že zavili na zgo-

Letošnja mednarodna kolesarska **DIRKA PO SLOVENIJI**, ki se bo začela z današnjo etapo od Lendave do Brežic, je sestavljena iz štirih etap (711 km), ki bodo terjale izjemen napor vseh nastopajočih, tudi vseh najboljših slovenskih kolesarjev.

Ukrajinski zvezdnik in napadalec AC Milana 29-letni **ANDREJ ŠEVČENKO** bo kariero nadaljeval pri angleškem velikanu Chelseaju. Prijubljeni »Ševa« se je s 173 zadetki zapisal kot drugi strelec v 107-letni zgodovini tega kluba.

Sloni in krtki

Esad Babačić

Najprej bom citiral svojega prijatelja in novinarja Boruta Mehleta, ki je še enkrat potrdil svoj talent za duhovite dovtipe.

Drugi zadetek Didiera Drogbe, pri katerem je »posredoval« tudi naš obrambni igralec Borut Semler, je videl takole: »Zabil ga je v travo kot krtka.« In res je to najlepši opis tistega, kar se je našemu igralcu zgodilo, ko je od zadaj prišel napadalec Chelseaja in kot za šalo zabil z glavo za vodstvo Slonokoščene obale dve proti nič. Tudi če je bil prekršek, ga sodnik preprosto ni mogel piskati, ker je bil Drogba tako suveren.

Sloni so bili daleč prehitri za naše fante, in če bodo formo do prvenstva še dvignili, potem bi lahko presenetili. Sicer pa je kandidatov za presenečenja čedalje več in zdi se, da bomo na SP gledali izjemna srečanja. Čedalje bolj sumljivi so mi Nizozemci, ki stavijo na mladost; selektor van Basten očitno ve, kaj dela, saj drugače ne bi »pozabil« na Roya Makaaya in Clarenca Seedorfa. Kdor bo preživel to skupino, bo prišel daleč. Sicer bi najraje videl, če bi preživeli vsi, a ker to ni mogoče, naj ostanejo res najboljši. Upam, da zadnja tekma skupine C med Argentino in Nizozemsko ne bo odločilna za ene ali druge. Sicer pa so Argentinci precej skrivnostni in močno prepričani v svoj uspeh. Morda bi bil finale med »gavči« in »cariocami« na tleh stare celine res najboljši mogoči scenarij. Seveda se s tem nikakor ne strinjam Angleži, ki že spet visoko letajo. Zdaj ko so našli še Croucha, jim nihče več ni enak. Imajo najmočnejšo zvezno vrsto in stabilno obrambo, gotovo pa bodo imeli tudi najbučnejše navijače. Tudi Italijani upajo na vrnitev naslova, kar pa bo zelo težo, saj Totti še ni popolnoma pozdravil hude poškodbe. Lippi je kljub temu optimističen in komaj čaka, da se vse skupaj začne. Ko azzuri enkrat pridejo v osmino finala, takrat je vse mogoče. In zelo verjetno je, da bodo tja prišli. Veliki dolžniki svetovnih prvenstev Španci imajo svoje načrte, doseči pa jih bodo poskušali na krilih novega in preverjenega kadra. Nemci so očitno spet v postroju, tako da se lahko marš začne; lahka skupina jim bo olajšala pot naprej. Hrvaški novinarji pritiskajo na selektorja Kranjčarja in zahtevajo osmino finala ali morda še več, Cico pa se dela mirnejšega, kot v resnici je. Bomo videli, kdo bo imel na koncu prav. Tako kot Nizozemci imajo tudi Ukrajinci na selektorskem stolčku nekdanjega napadalca, a v nasprotju z van Bastenom se je Blohin očitno odločil za previdnejšo varianto: kdo se ne bi, če bi imel v špiči Ševčenka. In da ne pozabim: galski petelini so še en favorit za naslov. Brez zadržkov.

Obresti so požrle 150 tisoč mark, dolg pa je še kar naraščal.

Za poplačilo oderuških obresti je upnik izsilil kar celo hišo.

Ustrelil oderuškega upnika

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Za poplačilo obresti sinovega dolga je Ferid Porić dal upniku Senadu Hiliću sto petdeset tisoč mark, za nameček pa še hišo. A to še ni bilo zadosti in zaradi groženj je dolžnik upnika ustrelil.

Slabih osem mesecev in pol bo v zaporu, če bo seveda postala sodba pravnomočna, preživel 53-letni Ferid Porić, ki si je večino kazni prislužil s tem, da je novembra lani v ljubljanskih Murglah ustrelil enajst let mlajšega Senada Hilića. Ljubljansko tožilstvo je sprva zahtevalo, da se Poriću sodi po drugem odstavku 127. člena kazenskega zakonika, ker naj bi bil moril iz brezobzirnega maščevanja. V tem primeru bi strelcu grozila tudi najvišja kazen v Sloveniji, to je trideset let zapore. Vendar je sodišče presodilo, da je obtoženi streljal v bistveno zmanjšani prištevnosti in nikakor iz maščevanja, zato mu je odmerilo 8-letno zaporno kazen. Kaznovan je bil tudi s polletnim zaporom zaradi posesti pištole, za katero ni imel dovoljenja, nato pa mu je bila izrečena enotna kazen osmih let in petih mesecev zapore.

Problem je nastal tistega dne, ko se je Porićev sin zadolžil pri Hiliću. Slednji je bil očitno oderuh, saj so obresti skokovito naraščale. Breme ni le mladega Porića, ki se je zadolžil, ampak celotno družino. Le-ta mu je vračala dolg po najboljših močeh in mu samo za obresti dala okoli 150 tisoč tedanjih nemških mark. A dolga se še vedno niso rešili in obresti so še kar galopirale. Pod pritiskom je Porić prepisal na upnika hišo v Mengšu, izgovoril si je le to, da bi lahko z ženo v njej stanovala do smrti. Hilić se je dogovora nekaj časa držal, potem pa je nenadoma Porića z ženo nasilno izselil. Na cesto ju je postavil tako hitro, da nista imela časa pobrati niti osebnih stvari. Porić je trdil, da so ga na začetku lanskega novembra tudi pretepli v Kranju, menda po Hilićevem naročilu, poleg tega pa naj bi mu bil neznanec

grozil po telefonu, češ da mu Hilić sporoča, da ima pred seboj le še nekaj dni življenja.

Porić je zato 13. novembra odšel v Murgle, da bi se z upnikom nekako dogovorila, a naj bi bil Hilić skočil proti njemu. Porić je potegnil pištolo in odjeknili so strelji.

Ni zaupanja v zakon Zakaj se izsiljevali ni zatekel v varstvo zakona? Ne nazadnje je za tovrstno kaznivo dejanje določena kazen

do osem let zapore. Očitno Porić ni imel zaupanja ne v policijo in ne v sodišče. Raje je trpel in plačeval – najprej z denarjem, nato s hišo. Ko niti to ni bilo dovolj in so ga še pretepli ter mu nato grozili s smrtjo, je odšel oborožen na usodni sestanek. Očitno ni zaupal zakonu. To je tudi najmočnejše orodje oderuhov, saj so prepričani, da si jih njihove žrtve ne bodo upale prijaviti in bodo raje pustile, da jih izmolzejo do konca. A v tem primeru se je žrtev dokončno odtrgalo in posegla je po orožju. Podobno je bilo tudi pred meseci v Celju, kjer je žrtev kar sredi parkirišča z avtomatsko puško prereševala upnika. Skrajni čas je torej, da varuhi zakona naredijo nekaj, da se bo zaupanje državljanov vanje in njihovo delo povečalo in da se upniško-dolžniška razmerja ne bi poravnala v slogu Divjega zahoda. **D**

Štiri leta za rop

Roparjema so izrekli kazni za rop, ki sta ga izvedla že pred petimi leti. Zaprta bosta štiri leta.

Dolgo je trajalo, a končno je sodišče le obsodilo roparja, ki sta kaznivo dejanje izvedla pred skoraj petimi leti. Zdaj 33-letni Jasmin Bahonjić in 31-letni Meris Jelečević sta novembra 2001 postavala pred zdravstvenim domom na Metelkovi, kjer odvisnikom delijo metadonske tablete. Oba naj bi bila v tistem času odvisnika in tam sta se srečala s še enim odvisnikom, Janijem D. Jani trdi, da sta ga Meris in Jasmin vprašala, ali želi tablete, se pravi metadon, potem pa kar takoj zahtevala denar in zahteve podkrepila z grožnjami. Prestrašeni Jani jima je hotel izročiti nekaj denarja, pa sta ga roparja premlatila in mu pobrala vse, kar je imel pri sebi. Tega pa ni bilo malo, saj sta mu odvzela okoli 130.000 tolarjev! Roparja sta seveda zanikala obtožbe in

trdila, da je šlo za običajen spor. Z Janijem naj bi se bila namreč zaradi metadona zapletla v prepir, ta pa se je potem sprevrgel v prerinjanje. Nič posebnega torej.

No, sodišče jima ni verjelo in je menilo, da sta rop vseeno zagrešila. Šlo je za rop v skupini (dve ali več oseb so skupina), za to pa je po kazenskem zakoniku zagrožena najmanj triletna zaporna kazen. Sodišče jima je odmerilo po štiri leta, pri Merisu pa so upoštevali še nekaj njegovih prejšnjih grehov, za katere je bil obsojen na pogojno kazen. Ker se le-ta še ni iztekla, so mu pogojno kazen preklicali in združili s kaznijo za rop ter ga, še ne pravnomočno, poslali za šest let v zapor. Tam se bosta roparja srečala z Janijem, ki zaradi svojih grehov tudi prestopa zaporno kazen. B. S.

Prodajali na odpadu

Prijeli so več varnostnikov, ki so v Ljubljani kradli kovino in jo prodajali na črno.

Klasične so že tatvine kovin in kovinskih odpadkov, ki jih tatovi nato na črno prodajo odpadkom. V Trbovljah so pred dnevi zgrabili lopova, ki si je na tak način priskrbel nekaj prepotrebne žepnine. Enaintridesetletnik je vlomil v elektrotehnično delavnico v Trbovljah in od tam odnesel večje število kolotov bakrene žice. To mu ni zadostovalo, zato je čez nekaj dni ponovil vajo in poleg žice odnesel še zaboj za zbiranje kovinskih odpadkov. Vse skupaj naj bi bilo vredno okoli tristo tisočakov, ker pa je ukradeno prodal pod roko, je verjetno iztržil precej manj. Potem ko so ga ujeli, so ga izročili preiskovalnemu sodniku, ta pa je tatinskega Zasavca do nadaljnjega poslal v pripor.

V Ljubljani so odkrili še eno skupino tatov, ki so ukradene kovine prodajali na odpadkih. V Zalogu je ponoči izginila bakrena žica in precejšnja količina pločevine. Lopovi so sredi noči ukradeno blago ročno prodali lastniku odpada in zanj iztržili okoli 270 tisočakov. Še isto noč pa so na njihovih zapestjih zaškrtaile lisice. Presenečenje je bilo toliko večje, ker so bili vsi trije pravzaprav varnostniki družbe G 7. 32-letni Domžalčan, ducat let mlajši Kranjčan in 26-letni Ljubljčan so si torej poleg redne plače omislili še dodaten zaslužek. Plačo so že izgubili, ker so jih v firmi takoj postavili na cesto, račun pa bodo morali poravnati tudi pred sodiščem. B. S.

GLOBOKI POGLEDI Po dolgih letih so policisti končno dobili navodila, po katerih bodo lahko preverili, ali je voznik, ki so ga ustavili, pod vplivom mamil ali ne. Običajna »pojoča travica«, ki jo ponudijo v pihanje zadetim od alkohola, pri zadetih od droge ne pokaže rezultatov. Modre glave na notranjem ministrstvu so dolgo tuhtale, kako bi mogoče v modrem razkrili zadržanost za volanom, in se končno domislile. Po novem se bodo mogoče in dame v modrem tistim voznikom, ki jih bodo sumili vožnje pod vplivom mamil, globoko zazrli v oči. Nova navodila pa ne razlagajo, kaj naj policist stori, če si bo voznik njihov globoki pogled razlagal kako drugače, na primer kot namig ali povabilo. Vsekakor bo po novem na cestah precej globokih in morda tudi nežnih pogledov.

BOGASTVO V NOGAVICI Očitno nekateri ljudje še vedno ne zaupajo bankam in svoje premoženje skrivajo po starem v nogavicah, med perilom in na podobnih »skritih mestih«. Zato je padla sekira v med neznanemu lopovu, ki je vlomil v stanovanje bloka na ulici Ane Ziherl v Ljubljani. Premetal je stanovanje in našel zajeten kup gotovine. Poleg denarja, ki ga je glede na količino kar težko zbasal v žep, si je postregel še s telefonom in z računalnikom ter izginil. Lopov bo tako lahko nekaj časa brez večjih skrbi počival, lastnik pa ima za okoli dvanajst milijonov tolarjev škode.

ŠTAJERSKI VAL

prijateljstvo

bližina

domišljija

RADIO JE UHO, S KATERIM SLIŠIMO SVET!

ELEKTROPROM

EVJ

ELEKTROPROM d.o.o.

Loke pri Zagorju 22

1412 KISOVEC

tel.: 03 56 57 150

fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- elektroinstalacije
- centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- kabelsko komunikacijski sistemi
- trgovina EVJ CENTER
- lokalna televizija ETV
- tiskana vezja
- grafitne ščetke
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar SEDMICA

Novi mesija

Trdimo lahko, da je deklica, ki je na svet privekala prejšnji konec tedna, eno najzanimivejših in najtežje pričakovanih bitij v svetu slavnih. Govorimo o hčerki Angeline Jolie in Brada Pitta, ki so jo starši poimenovali Shiloh Nouvel Jolie Pitt. Shiloh Nouvel naj bi v prevodu pomenilo Novi mesija. *Shiloh* v hebrejščini pomeni mesija ali mirovnik, medtem ko je *nouvel* francoska beseda za novo. Slavni par ima tako zdaj tri otroke – poleg novorojenke imata še 4-letnega v Kambodži rojenega sina Maddoxa in približno 15 mesecev staro punčko Zaharo, ki je bila rojena v Etiopiji. Pravni postopek, s katerim bo Brad Maddoxa in Zaharo tudi uradno posvojil, še poteka, otroka pa bosta nato imela priimka obeh igralcev.

Paparaci so zvezdnika zalezovali od prvih namigovanj, da sta več kot prijatelja. Ko pa je Angelina potrdila, da je noseča, se je njihova gonja le še stopnjevala. Brad in Angelina sta se zato od-

Starši Jolie-Pitt so darovali denar za obnovo bolnišnic v Namibiji.

ločila, da zadnje tedne pred porodom preživita v Namibiji in tam se je rodila njuna hčerka. Fotografi in novinarji so jima sledili tudi v Afriko in željno čakali trenutek, ko se bo rodil morda »najbolj težko pričakovani otrok v zgodovini«, kot so zapisali številni svetovni mediji. Paru, ki je afriški državi ne nazadnje naredil precejšnjo reklamo, so na pomoč priskočile tudi namibijske oblasti – varovanje družine Jolie-Pitt je bilo poostreno. Nekaj paparacev so celo izgnali iz mesta, v sredo pa so enega Južnoafričana že drugič aretirali, ko se je poskušal vtihotapiti v bližino družine. Po rojstvu deklice, ki naj bi (če sodimo po njenem imenu) človeštvo rešila zla, je bilo veselje med prebivalci nepopisno. »Čudovito je! Angelina nas je postavila na zemljevid,« je dejala ena od domačink, druga pa je dodala: »Srečni smo za njo. In, prosim, pustite jih na miru.«

Kaj počnejo »atomiki«?

Člani skupine Atomik Harmonik Špela, Jani in Frai Toni so konec maja v prekrasnem okolju, ki ga ponuja prelepa kraška vasica Štanjel, v tišini in brez navzočnosti medijev snemali že četrti videospot, tokrat za aktualni singel Kdo trka. Spot je znova režiral Jani sam, ki priznava, da že kar malce pogreša režiranje videospotov. Poleg Špela, Janija, Frai Tonija in že skoraj nepogrešljivega Aleša Čadeža so priljubljeni skupini na pomoč priskočili še plesalci in plesalke folklorne skupina Iskra Emeco iz Predoselj pri Kranju. Aleš Čadež, tokrat v vlogi preprostega kmečkega fantiča, pride vasovat k radoživi, zapeljivi Špeli, ji trkat na okno ... Kaj vse se zgodi kasneje, boste izvedeli, ko bo predstavljena končna različica videospota.

Po novem trio neutrudno dela naprej ...

Konec pocukrane sage

Na POP TV se je končala tako imenovana najbolj romantična saga te pomladi – druga sezona Sanjske ženske. 22-letna Playbojeva zajčica Nina Osenar, ki je nadomestila prvotno sanjsko žensko Katarino Hrestak, se je v finalnem dogajanju odločala med 26-letnim Sašem in 20-letnim Adelom. Čeprav ni preskočila iskrica, je Nina na koncu »izbrala« šarmantnega Adela in ga povabila na potovanje v Pariz. Svojo odločitev je utemeljila s tem, da s Sašem ne bi mogla biti več kot prijatelj, saj je ne spravlja v smeh. Za Adela pa je v svojem slogu rekla: »Si mi 'the best', ker me spravljaš v smeh!« Morda pa

Se je iskrica prižgala drugje?

bo iskrica preskočila v Parizu ... Za nami je tako še en resničnostni šov, ki pa je bil zaradi pričakovanega poteka (brez zapletov, zamer in preprirov) manj privlačen, saj ni povzročil posebnega vznemirjenja pri gledalcih.

Knez v Sloveniji

Knez Albert v družbi Janeza Drnovške, ki po novem piše nasvete za eno od slovenskih ženskih revij.

novškom in premierjem Janezom Janšo, s katerim sta govorila o gospodarskem razvoju Slovenije, slovenskih izvoznih možnostih, povečanju turističnega priliva in humanitarnih akcijah po svetu, še posebej na Madagaskaru.

Albert II. je drugi otrok in edini sin pokojnega monaškega vladarja Rainierja III. in njegove žene, ameriške igralkice Grace Kelly. Na prestol je sedel po očetovi smrti 6. aprila lani. Knez Rainier je umrl v 81. letu starosti zaradi težav s srcem, pljuči in ledvicami. Prestolonaslednik nadaljuje politiko, kakršno so vodili njegovi predniki, osredinja pa se predvsem na varovanje (morskega) okolja.

Monaški knez Albert II., natančneje Albert Alexandre Louis Pierre Grimaldi, je zadnji majski dan skupaj s 50 predstavniki monaške gospodarske delegacije prispel na dvodnevni obisk v Slovenijo. Čeprav je šlo za protokolarni obisk, je pobudo zanj že pred leti dal Zavod RS za varstvo narave. Knez se je za obisk odločil, ko je izvedel za uspešno sodelovanje med državama na področju varstva narave. Srečal se je z glavnimi predstavniki slovenske države, predsednikom republike Janezom Dr-

vsak četrtek **FILMSKI VEČER**

DAVID
ARQUETTE

DANIEL
BENZALI

STEVE
BUSCEMI

HARVEY
KETTEL

NATASHA
LYONNE

MIRA
SORVINO

TABORIŠČE SMRTI

Medtem ko se je
svet vojskoval,
se je rojeval
potuhnjen boj.

"Najboljši film leta!"
Bill McCuddy, Fox News Channel

"Izjemen film.
Ganjiv in privlačen... Zelo za!"
Ebert & Roeper

LEON
GATTEAU
FILMS

V ČETRTEK, 8. 6.,
PRI PRODAJALCIH
ČASOPISOV
OB NAKUPU VEČERA

DVD-FILM TABORIŠČE SMRTI
ZA SAMO 999 SIT

DARILO ZA NAROČNIKE VEČERA OB NAKUPU ZBRKE: FILM PO IZBIRI (CONTROL ALI VSE ZA LJUBEZEN)

Naročniki Večera lahko zbirko ali posamezne filme naročite ob delovnih dneh po telefonu **02 23 53 326**, **02 23 53 322** ali **02 23 53 500**, e-pošti knjiga@vecer.com, ali po pošti na naslov **ČZP Večer, 2504 Maribor**. DVD-je vam bo prinesel raznašalec. Zaloge so omejene. Vsi filmi imajo slovenske podnapise.

VEČER
 www.vecer.com/trgovina

Eminenca kardinal

Magična gledalka

V nedeljo zvečer smo doma težko čakali na dolgo napovedovani Intervju s pred kratkim imenovanim novim slovenskim kardinalom dr. Francem Rode.

Prvo razočaranje smo doživeli, ko se je pogovor, ki ga je pripravil urednik Lado Ambrožič, začel šele malo pred 22.30, kar je predvsem očeta vznejevoljilo do te mere, da se je pridušal: »Ja, nacionalka, saj kardinala pa Slovenci ne dobimo vsako leto, da se predvaja tako pozno!« A kar je, je, smo dejali in pogovor z veseljem gledali do konca. Najprej smo pogledali v podnapis in v kardinalovo slovesno opravo. Torej, nekdanji nadškof ljubljanski se zdaj pravilno naslavlja »eminenca kardinal doktor Franc Rode«. In

kaj novega in ušesom prijetnega smo izvedeli v pogovoru? Najprej, da rad pride v Slovenijo, čeprav ima v Vatikanu malo več miru, kot ga je imel v Ljubljani. Razlog – mediji kakopak, kar ga je v Sloveniji včasih razjezilo, v Italiji pa je okolje drugačno. Njegov stavek: »Malo pomilujem slovensko javnost« je pri mami sprostil globok vzdih in besede: »Jaz tudi.« Nekaj zanimivih malenkosti smo vendarle izvedeli tudi iz obdobja njegovega imenovanja, češ da so vsi želeli, da bi Slovenci dobili kardinala v Ljubljani, ne v Vatikanu, pa se te želje žal niso uresničile. Za atraktivnost je poskrbel še Ambrožič, ko je dejal, da sicer ni povsem prepričan, ampak se mu zdi, da dr.

Rode papežu ni poljubil prstana. Oh, kako je gost zacvetel. »Jaz nisem bil nikoli servilen!« je bil direkten in takšnega smo ga seveda tudi spoznali. Ni mu pa bilo odveč povedati, da sodi med 10 najožjih papeževih sodelavcev in da je njegova dediščina v Ljubljani zaradi podpisa vatikanskega sporazuma kar velika. Ampak voditelj je po naši družinski oceni razpravo zapeljal v nekoliko nenavadne vode in novega kardinala primerjal s kardinalom Misijo, na plan privlekel še Antona Mahniča ter delitev duhov in mera je bila polna. Oče in mama sta začela nekaj cmokati, meni je bila tema tuja in predvsem predolga, pa še tempo celotnega pogovora je upočasnila. Veliko raje bi izvedela še kakšne podrobnosti iz Vatikana, morebiti o delu njegovega naslednika Urana v Ljubljani, o njegovih delovnih obveznostih pa še kaj bi se našlo, a vseh teh tem ni bilo. No, treba pa je zapisati, da smo vsi čakali, kaj bo rekel o znamenitem pismu, ki je pred kratkim prišlo v javnost in v katerem Rode premijerju Janši piše o italijanskem gradbenem podjetju Grassetto, ki je v sporu z Darsom. In ko je kardinal dejal, da to ni vredno niti treh besed, smo vsi pomislili, no, pa je šel ta napihnjen kelih mimo nas. A ne. Ambrožič je temo hitro pograbil in že je bil pred nami spet stari nadškof. »Tej vladi ni v čast,« je dejal, »da zasebna pisma pridejo v javnost.« Nazadnje je še citiral poziv sodišča, ki je obe podjetji pozvalo k poravnavi, in vihar je bil mimo. Smola je le, da se je ta aferica pojavila čisto na koncu pogovora in je tako po oddaji le ostalo v ustih malo pelina.

Ampak v naši hiši smo ob 23.25 ugasnili televizor zadovoljni, da je nacionalka pogovor sploh pripravila in da je dr. Franc Rode tudi kot kardinal ostal isti. S svojo značilno zadnjo mislijo in besedo, ki si jo je vedno vzel: »Saj je bilo kar v redu, a ne?«

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Najlepša stvar, ki se vam bo zgodila v četrtek in petek, je, da boste ugotovili, da je veliko stvari že narejenih. V petek boste imeli veliko romantičnih priložnosti in vsega lepega, konec tedna pa bo bolj refleksiven, a vseeno zanimiv.

Bik
21.4.-21.5.

Imeli boste nalogo okarakterizirati občutke nekoga drugega, kar nikakor ni najlažja naloga. Pozanimajte se pri tej osebi, kaj v resnici misli, in upajte, da je bila iskrena. Na srečo boste imeli naslednji dan prost in se boste spočili.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Zelo ste praktični in veliko razmišljate o svoji prihodnosti. Nekdo bo povzročil, da boste te dni precej popadljivi in da se boste v svoji koži precej slabo počutili. Sicer pa se bodo dogajale same zanimive reči. Lahko bi bili boljše volje!

Rak
22.6.-21.7.

Začetek tega obdobja je tudi začetek preostanka vašega življenja, zato poskrbite, da bo lep in poln dobrih prijateljev. V petek boste imeli ekstravagantne prebiske in dobro bo, če jih boste uresničili čim prej. Delo vas bo bavalo.

Lev
22.7.-21.8.

Vaša neverjetna občutljivost vas bo pripeljala do neverjetnih reči, ki si jih boste z veseljem ogledali in privoščili. Prijatelji se bodo pogovarjali o stvareh, ki jih morate še narediti skupaj, in o načrtih, ki jih morate še izpolniti.

Devica
22.8.-21.9.

Te dni se boste morali znajti med celim kupom ljudi, ki vas ne razumejo dovolj dobro, da bi z vami sodelovali tako, kot je treba. Na srečo bo k dobremu razpletu pripomogel vaš čudovit značaj. V končni fazi boste zadovoljni in uspešni.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Zagotovo veliko stvari ne bo potekalo po vaši volji, vendar se ne boste mogli zadržati in boste na nekoga stresli svojo jezo. To sicer ne bo dobrodošlo, ampak ne bo večjih žrtev. Kmalu se boste lahko dogovorili za boljše sodelovanje.

Škorpion
23.10.-21.11.

Vaše želje bodo za nekoga zakon in vse bo teklo kot po maslu. Če boste upoštevali vse, kar vam priporočajo bolj izkušeni, vam bo zagotovo uspelo narediti vse, kar ste si zadali. Prekrasno vreme vas bo vabilo v naravo, v travo.

Strelec
22.11.-20.12.

Zavzemite se in dokončno razdelajte, kdo je kdo v vašem življenju. Le-tega si lahko čudovito uredite, saj imate veliko pogojev za to. Resnično se imate za kaj zahvaljevati vsem, ki vas obkrožajo in obdajajo z ljubeznijo.

Kozorog
21.12.-19.1.

Kjer koli vas bosta že našla četrtek in petek – ne bo slabo. Še posebej tistim ne, ki si boste vzeli prost dan in se odpravili nekam na lepše. Oseba, za katero mislite, da ste jo razumeli, se bo pokazala za čisto drugačno.

Vodnar
20.1.-18.2.

Vedno ste pri roki, kadar vas kličejo, zato imate dostikrat občutek, da vas nekateri celo izkoriščajo. Ni kaj, morali se boste naučiti reči ne in takrat bo vaša okolica ugotovila, da imate tudi vi samo 24 ur časa na dan tako kot vsi drugi.

Ribi
19.2.-20.3.

Seveda boste razmišljali o romantiki in veliko privlačnih stvareh, ampak ne boste se mogli upreti neki divji zabavi, ki sicer ni po vašem okusu. Poskušajte obdržati trezno glavo, tudi ko vas na ples povabi neka oseba.

Da ne bi bili moteni:
(tako in drugače)

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov

KNJIŽNI KLUB
Samorog

*Velike misli,
dogodki in osebnosti preteklosti,
žive teme sedanjosti,
literarni junaki in njihove zgodbe,
pesniške širine duha in
pravljica obzorja sveta.*

Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu

Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06,
e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, splet: www.samorog.com

28 založb in skoraj 400 knjižnih naslovov							SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	REKA V SIBIRIJI	SLOVENSKA PEVKA	OTOK V MALIH ANTILIH	ENAKOMERNO GIBANJE	DEMOKRACIJA
KNJIZNI KLUB Samorog Velike misli, dogodki in osebnosti preteklosti, žive teme sedanjosti, literarni junaki in njihove zgodbe, pesniške širine duha in pravljična obzorja sveta. Kot član kluba nimate nobenih obveznosti v klubu Knjižni klub Samorog, Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, telefon: 01 433 43 06, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com, splet: www.samorog.com							GOSJI PASTIR						IGRALKA ARNERICEVA
							VULKANSKA RUDNINA						
							VAS BLIZU ZAGREBA						
							VOZILO Z ENIM SEDEŽEM						
							PRIPADNIK NENCEV					MIHA AVANZO	
IT. TISK. DRUŽBA													
DEMOKRACIJA	KEMIJSKI ZNAK ZA SILICIJ	ESTETICIZEM (KNJIŽNO REDKO)	HROŠČ GOVNAČ	LOKAL, KTER SE KUPUJE IN PRODAJA	MESTO V SREDNJI ITALIJI	IZTOK VALIČ	MADŽARSKO MESTO SL. VESLAČ IZTOK				STALNI TROPSKI VETER	ODPADKI NA TNALI PO SEKANJU	DELI, DELEŽ
	HČI STRICA ALI TETE								BRITANSKI INŽENIR JAMES				
	ZNAČILNOST ISKRIVEGA								MESTO NA SICILIJI				
	POVPREČJE KRIŽANKE: 5,05 ČRKE	ŠVEDSKI POLITIK ERLANDER				DVOJICA MLADA KRAVICA, TELICA			PTIPADNIK ITALOV KORALJNAK				
DEMOKRACIJA	SPREMLJE- VALCI EROSA						MADŽARSKI SKLADATELJ FERENC	IZGON, PREGNANSTVO					RANOCELNIK, MAZAC
	KRAJ PRI RIBNICI							OŽINA MED EVROPO IN AZIJO TANTAL					
	ZODIAKALNO ZNAMENJE				MOŠKO IME STAR SLOVAN					AMERIŠKA IGRALKA GARDNERJEVA			
	KRONIČNO VNETJE NOSNE SLUŽNICE					JED IZ PROŠA JOSIP IPAVEC				POTOMEČ TONI NIEMINEN			
	DAJANJE SEMEŃA V ZEMKJO							MOSTOVŽ, POMOL					
	IZTOK MLAKAR		MAX IMDAHL	TANKA MREŽASTA TKANINA			LITONSKA DENARNA ENOTA	SIMFONJA RIMSKEGA KORSAKOVA					

Rešitev prejšnje križanke

GAMAL, OTOLIT, RATEČE,
EMONET, NAR, NZ, JN,
OJE, MOSLAVINA, SEL,
OMRAČENOST, RIKO,
EDITA, KD, AKAN, NI,
RR, AVO, TAL, KRATILOS,
ONIČ, ALŽIRIJA, ROCA, ET,
ANEMIK, ISAKOVIČ, INANA,
JT, AGAVA, AHA

Nagrajenci 21. številke

- 1. nagrada:** MARGARETA M. POLOVŠAK,
Skorno 1/a, 3325 Šoštanj
- 2. nagrada:** VLADIMIR ROT,
Tržna ul. 6, 1000 Ljubljana
- 3. nagrada:** KLEMEN PUST,
Beblerjeva 2, 5280 Idrija

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige Nove revije iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 15. 6. 2006
pošljite na naš naslov:

Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

➤ **5.6.1898** se je rodil španski pesnik Federico Garcia Lorca. Nikoli se ni ukvarjal s politiko, vendar so ga v začetku državljanske vojne (leta 1936) Francovi falangisti ustrelili.

➤ **5.6.1945** je predsedstvo SNOS na podlagi sklepa CK KPS v Sloveniji ustanovilo Sodišče slovenske narodne časti, ki se je ukvarjalo s političnimi sodnimi procesi.

➤ **6.6.1606** se je rodil Pierre Corneille, utemeljitelj francoske klasične tragedije.

➤ **6.6.1836** se je v Postojni pojavila kolera. Šlo je za prvo epidemijo kolere na Slovenskem.

➤ **6.6.1936** je nemški zrakoplov Hindenburg v 46 urah preletel Atlantik.

➤ **7.6.1631** je po porodu svojega štirinajstega otroka umrla Mumtaz Mahal ali Izbranka palače, ženska, za katero so zgradili najlepšo grobnico na svetu Tadž Mahal.

➤ **7.6.1822** sta ZDA in Velika Britanija podpisali pogodbo o odpravi suženjstva.

➤ **8.6.1809** se je v Spodnji Voličini rodil slovenski leksikograf in slovníčar Anton Murko. Napisal je slovensko slovnico in sestavil slovensko-nemški in nemško-slovenski slovar.

➤ **8.6.1810** se je rodil nemški skladatelj Robert Schumann.

➤ **8.6.1882** se je v Vuhredu rodil slovenski veleposestnik in gozdar Franjo Pahernik, ki je postavil prvo elektrarno v Dravski dolini.

➤ **9.6.1508** se je na Raščici rodil pisec prve slovenske knjige Primož Trubar.

➤ **9.6.1672** se je rodil ruski car Peter I. Veliki. Ker so mu vsak dan poročali o velikem številu tatvin, je tajniku naročil, naj objavi, da bo obešen vsak, tudi za najmanjšo tatvino. Ko ga je tajnik opozoril, da bo ostal brez podanikov, če bodo ukaz izvrševali, je ukaz preklcal.

➤ **9.6.1875** se je v Žapužah pri Ajdovščini rodil Anton Breclj. V slovenski Narodni vladi leta 1918 je vodil oddelek za zdravstvo.

➤ **10.6.1876** se je v Koračicah pri Ljutomeru rodil Vekoslav Kukovec. V slovenski Narodni vladi 1918 je bil pristojen za finance, kasneje pa je postal minister v vladi Kraljevine SHS.

➤ **10.6.1946** se je začelo sojenje kraljevemu obrambnemu ministru Draži Mihailoviću in njegovim sodelavcem. Mihailović je bil obsojen na smrt in ustreljen 17. junija 1946.

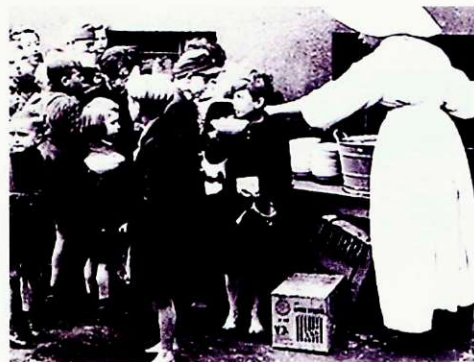
➤ **11.6.1855** se je rodila angleška pisateljica Marie Corelli z umetniškim imenom Mary Mackay. Ko so jo vprašali, zakaj se ne poroči, je odgovorila: »Ni nobene potrebe. Doma imam psa, ki zjutraj zarenči name, papigo, ki se ves dan dere, in mačko, ki se vsako noč pozno tiho priplazi domov. Čemu mi bo potem še mož?«

➤ **11.6.1989** je nastalo gibanje z ekološkim programom in se oktobra 1989 registriralo kot stranka Zeleni Slovenije. Predsednik je bil dr. Dušan Plut.

POGLED NAZAJ (OD 5. 6. DO 12. 6.)

Povojna pomoč Unrre

Slovenija je bila do leta 1948 deležna precejšnje pomoči Unrre. **7. junija 1945** je priplula v tržaško pristanišče prva ladja s pomočjo. Sprva je pomoč prihajala v obliki živil, obleke, obutve, zdravil in medicinske opreme, prometnih sredstev in surovin, kasneje pa so pošiljali tudi stroje, orodje in opremo.

UNRRA je kratica za Komisijo za pomoč in obnovo (United Nations Relief and Rehabilitation) OZN. Skrbela je za prehrano in vračanje približno 9 milijonov beguncev oziroma razseljenih oseb v 2. svetovni vojni. Razseljene osebe so bili ljudje, ki so jih nasilno izselili z nekega območja in jih preselili drugam. Šlo je predvsem za nasilno preseljene osebe v Nemčijo in v nemški rajh vključene dežele večinoma iz Vzhodne Evrope. Ocenjujejo, da je bilo 8,5 milijona razseljenih oseb, nesporno pa jih je bilo najmanj 5,3 milijona, kot se jih je ob organizirani pomoči vrnilo v svoje domovine. Zanimivo je, da se jih veliko ni hotelo vrniti, ker so oblast doma prevzeli komunisti.

Pokončnost pisateljev

Društvo slovenskih pisateljev je **9. junija 1990** izstopilo iz Zveze književnikov Jugoslavije.

S centralistično in čedaje bolj unitaristično usmerjeno Zvezo književnikov Jugoslavije so se odnosi že pred tem pospešeno krhali. Zve-

za ni hotela podpreti stališč slovenskih pisateljev v zvezi s sojenjem četverici, ni poskrbela za simultano prevajanje v jezike nacionalnih književnosti na skupščini v Gjevgljiji, ni podprla pobude za odpravo 133. člena Kazenskega zakonika, na podlagi katerega so zaradi »verbalnega delikta« preganjali intelektualce.

Na drugi strani je srbsko društvo pisateljev pretrgalo stike s slovenskimi pisatelji zaradi njihovega sodelovanja na zborovanju v Cankarjevemu domu v podporo kosovskim Albancem. Zveza književnikov Jugoslavije je objavila listino, s katero je zanikala relevantnost nacionalnih entitet in se zavzela za načelo »en človek – en glas«. Zaradi tega so pisatelji, ki jim je predsedoval Rudi Šeligo, v posebni spomenici zapisali: »Odpovedujemo Zvezi književnikov Jugoslavije pravico, da s svojimi stališči, pogledi ... nastopa v našem imenu.«

Nova revija

Šestdeset uglednih slovenskih kulturnikov je **10. junija 1980** na pristojne politične organe naslovilo predlog za ustanovitev nove revije. Predlog so sestavili Niko Grafenauer, Tine Hribar, Andrej Inkret, Svetlana Makarovič, Boris A. Novak in Dimitrij Rupel.

Pobuda za ustanovitev revije, okoli katere naj bi se združili znani kritiki družbenih razmer, pri oblasteh ni naletela na najboljši odziv. Razprave o potrebnosti oziroma nepotrebnosti nove revije so se razvlekale na dve leti. Vla-

dajočim krogom ni uspelo prepričati njene ustanovitve, v skladu z zakonodajo o tisku pa so ji hoteli vsiliti takšne vodstvene organe, v katerih bi imeli pobudniki manjšino, večino pa bi dobili zastopniki vladajočih političnih organizacij. Pobudniki nove revije so tovrstne predloge zavračali, češ da so revije s takšnim načinom sprejemanja sklepov pravzaprav vzrok, da želijo izdajati novo revijo.

Ker so v dolgotrajnih polemikah govorili o novi reviji, je ta izraz postal kar ime revije. Nova revija je tako začela izhajati maja 1982. Njen prvi glavni in odgovorni urednik je bil Tine Hribar, leta 1984 pa sta vodstvena položaja prevzela Niko Grafenauer in Dimitrij Rupel.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pism, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 16/11

Sprenevedanje je odveč (1)

K pisanju me je pripravil stavek v reviji Demokracija št. 16/06. Navajam: »Končno je Stalin ukazal komunistom, naj podprejo Hitlerja, da je le-ta lahko začel vojno proti imperialistom!« Da bi bralci dobili več informacij, kako je Evropa drsela v II. svetovno vojno, moram zapisati naslednje.

Britanski premier Neville Chamberlain je bil po anšlusu nad nemško vojaško močjo zelo navdušen. Amerikskemu novinarju je 14. maja 1938 dejal, da Francija in Britanija ne bosta pomagali ČSR, če jo bodo napadli Nemci, da ČSR takšna, kot je, ne more obstajati in naj zaradi miru Sudete prepusti Nemčiji. Nemški veleposlanik v Varšavi je sporočil Hitlerju, da Poljska ne bo dovolila ruskim četam, da bi prek njenega ozemlja šle na pomoč ČSR. Veleposlanik Schulemburg iz Moskve je sporočil Ribbentropu, da ZSSR ne bo branila kapitalistične države. Z napadom Nemčije na ČSR je soglašala tudi fašistična Italija. Opozicija v Nemčiji se z napadom na ČSR ni strinjala. Politiki v Nemčiji, ki so nasprotovali agresiji na ČSR: finančni minister Johannes Popitz, predsednik državne banke Hjalmar Schacht, veleposlanik v Rimu Ulrich von Hassel, Helmut von Moltke in še mnogi drugi. Generali in oficirji: Erwin von Witzleben, Erich von Brockdorf-Ahlefeld, Erici Hoepfner, Halder Beck in drugi. Polkovnik Oster, vodja

opozicije v abweru, je poslal Ewalda von Kleista v London k Robertu Vansittartu in Winstonu Churchill. Povedal jima je, da nemški generali nasprotujejo napadu na ČSR, da pa bodo onemogočeni, če bosta Francija in Britanija še popuščali Hitlerju. Kleist v Londonu ni imel uspeha. Chamberlain je naročil britanskemu veleposlaniku v Berlinu, naj glasno posvari Hitlerja, hkrati pa tajno pripravi sestanek med Hitlerjem in Chamberlainom. Opozicija, ki ni vedela za sestanek Chamberlain-Hitler, je s preprečevanjem napada na Česko nadaljevala. Abwehrovski poslanec je 21. 8. obvestil britanskega vojaškega atašea, da bo Hitler konec septembra napadel Česko, in če bosta Francija in Britanija proti njemu vojaško posegli, bo opozicija v vojski Hitlerja aretirala in ga postavila pred sodišče. Tudi abwehrovske informacije niso sprejeli; ko je opozicijski general Halder 2. 9. poslal k britanskim generalom in obveščevalcem Hansa Bohma-Tattelbacha, se v Londonu niso zmenili zanj.

Münchenski sporazum München je bil zibelka nacizma, tam je bila 29. 9. 1938 letna konferenca o češkem vprašanju. Na Mussolinijev predlog sta se italijanski in nemški diktator sešla z Nevillom Chamberlainom in Edouardom Daladierjem. Sporazumeli so se, da se 1. oktobra 1938 Sudeti priključijo Nemčiji. Tako se je po 12. stoletju prvič spremenila meja na tem območju. ZSSR in Češka nista bili povabljeni na konferenco. Češke diplomate, ki so jih poklicali, da bi jih obvestili o sklepu, je ob prihodu aretiral gestapo. Naslednje jutro sta Adolf Hitler in Chamberlain izmenjala nekaj vljudnostnih fraz.

Predsednika Češke republike Emila Hacha je 14. 3. 1939 Hitler poklical v Berlin in ga prisilil, da je dovolil nemškim vojaškim enotam vkorakati v svojo državo. 15. marca 1939 je bil imenovan za državnega predsednika protektorata Češke, Moravske. Po osvoboditvi je umrl v zaporu. Tako so drugo svetovno vojno vzbujali in preprečevali, kakor kdo želi, tudi zahodni politiki. Je to miroljubje ali imperialistična agresija? Bralcem naj odloči sam.

Janez Krošel, Ljubljana

št. 22/12

Enigma Drnovšek (1)

V Demokraciji je bil zanimiv prispevek Ane Müllner o libijskem predsedniku Gadafiju. Velike zaloge nafte že dolgo služijo državi, a očiten umik iz teroristične združbe omogoča normalizacijo odnosov s svetom. Ostaja pa vprašanje, ali so cilji znani. Vsekakor je diktator sebi zagotovil večjo varnost. Glede orožja za množično uničevanje ga imajo nekateri za dober zgled agresivnim državam in morda bo nekoč še kandidat za Nobelovo nagrado.

Tudi v Sloveniji doživljamo preobrazbo najvišjega voditelja (Demokracija, 1. junija 2006), pa nam je malo znano, kakšni so pravi cilji. Umik v samoto je vsekakor blago dejanje, a na drugi strani je predsednik države javno čedalje bolj izpostavljen. Zagovarja težko uresničljive cilje o pravičnem svetu, ki je naravnan konkurenčno, agresivno in potrošniško. S tem posredno dela težave vladi, ki se dnevno sooča z realnostjo. Izogiba se uradne medicine, na drugi strani pa smo ena redkih držav, ki nima zakonodaje za alternativno medicino. Postavlja se vprašanje, kaj je za dr. Janeza Drnovška pomembnejše, predsedniška funkcija ali gibanje. Ali je poduhovljenost dosegla že takšno stopnjo, da je predsedniška funkcija le še orodje za doseg drugih ciljev?

Umik od realnih odgovornosti še ne pomeni tudi umika iz politike. Ustanovitev gibanja je sicer privabila številne alternativce, pa vseeno se kažejo obrisi rdeče niti dolgoletne vladavine LDS. Pa ne gre le za osem poslancev, ampak

za jedro brezkompromisnih nasprotnikov sedanje koalicije. Glavna protagonista današnje LDS sta sicer ostala zunaj javne igre, a gibanje po besedah enega od glasnih poslancev lahko postane nadgradnja najboljšega v LDS za premagovanje Janeza Janše.

Delovanje predsednika države ima še eno razsežnost. Ko je bil še predsednik vlade, ga je takratni predsednik premagoval v javnosti, še bolj pa z delovanjem iz ozadja. Danes lahko rečemo, da je dr. Drnovšek že presegel Milana Kučana. Upam si celo trditi, da imata Forum 21 in Drnovškovo gibanje veliko skupnega, pa vseeno mislim, da je gibanje bolj politično in vladni koaliciji nevarnejše. Forum 21 se je sicer identificiral z vplivnim kapitalom, a gibanje deluje širše in najbolj se kompromitira ter razgalja s kadrovanjem.

Glasne poslanca LDS smo že omenili. Kot predsednik države je vplivnega kriminalista iz afere Depala vas, ki je tudi nezakonito prisluškoval novinarju ob raziskovanju afere Vič-Holmec, predlagal za predsednika protikorupcijske komisije. Ko je pred meseci izbruhnila afera pomilostitve, je znova angažiral spornega kriminalista in podpredsednico LDS, prav tako povezano s številnimi aferami. Pomanjkljivo izobraženi predsednik DNS mu je pripeljal medijskega aktivista, ki je izjavil, da Slovenija še ni na taki kulturni ravni, da bi bila primerna za novi zakon o RTV. Pred nekaj tedni se je začela diskreditacija zaslužnega brigadirja zaradi izobrazbe, da bi potem predsednik lahko poudaril primernost drugega kandidata za načelnika generalštaba SV. Boj med kadri, ki so največ prispevali za samostojno Slovenijo, in tistimi iz JLA se torej nadaljuje tudi danes. V nadzorni odbor gibanja je imenovan nekdanji eldesov interpelirani pravosodni minister. Raz-

► glašanje pozitivne energije močno zavaja, saj se negativno kadruje in se sprejemajo sporne odločitve. O fluktuaciji v kabinetu predsednika pa je bolje, da ne govorimo.

Na koncu tvegam napoved nekaj ciljev: vrnitev kadrov LDS na oblast; dvigniti sebe v nezmotljivega arbitra; dobiti Nobelovo nagrado za mir. V svoji vzvišenosti Drnovšek morda celo razmišlja o poslanstvu za rešitev sveta. A verjetneje je, da bo uvrščen v »elito« najboljših kontroverznih državnikov.

Ernest Pušnik, Hrušica

Nostalgija po Titu in komunizmu

V maju smo po raznih glasilih in časnikih s strani levičarskih liberalcev zasledili nostalgijo po tovarišu Titu in komunizmu. Ode nekaterih smo slišali ali pa brali že tisočkrat prežvečene izmišljaje o nekdanji enakosti, pravičnosti, visokem življenjskem standardu in podobne pravljice; skratka, da je bilo pod Titom za vsakogar in za vse sloje dobro poskrbljeno. (Titovi janičarji so res poskrbeli za vse sloje prebivalstva: za izbrisane so prikrbeli prostor v številnih breznihi, jamah, fobjah, rudniških jarkih; mnogim so preskrbeli dolgoletne in tudi dosmrtno ječe, v katerih so »humano« mučili ljudi; nekaterim so priskrbeli delovna in prevzgojna taborišča; številnim so pripravili življenje na Golem otoku itd.). Težko je verjeti, da tisti, ki se jim toži po Titovem komunizmu, ne bi nič vedeli o življenju, trpljenju in strahovladu pod njegovo diktaturo (čeprav v šolskih učbenikih še ni avtentične zgodovine). Znano je, da je Titova komunistična partija

RADIO
96,4 MHz *Ta pravi!*
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV
97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

razdelila slovenski narod na privilegirane in zapostavljene, na naše in ne naše, na take, ki so imeli vse bonitete in privilegije, in na take, ki so imeli samo dolžnosti, pravice pa nobene, na take, ki so se lahko šolali in študirali z državnimi stipendijami, in na take, ki kljub učnemu uspehu niso mogli študirati, ker niso dobili od države nič. Človek zgroženo osupne ob trditvi, da je bilo pod Titovo oblastjo za vse ljudi enako dobro poskrbljeno. Zastrahujoča in šokantna je zaslepljenost – če ni celo namerna zlohotnost, da nekateri povečujejo in slavijo diktatorja Josipa Broza Tita, pod čigar vladavino je po podatkih zgodovinarjev nasilne smrti umrlo več kot milijon ljudi.

Kdo bi popisal tragedijo tistih številnih družin, ki se jih je Titova komunistična oblast hotela znebiti in so bili prisiljeni v begunstvo pred revolucionarno oblastjo kumrovškega »Heroda«, da so si rešili golo življenje. Druge slovenske državljane pa je Titov rasistični režim sistematično in načrtno – preko šolstva in drugih državnih ustanov – prevzgal v komunistične »janičarje«. Kdo bi lahko zbral in zajel vse solze preganjanih, mučenih, poniževanih, odrinjenih, brezpravnih; vso mučniško prelito kri; vse telesno in duševno trpljenje, pod

oblastjo diktatorja Josipa Broza, ki si je nadel ime Tito, kar pomeni: tajna internacionalna teroristična organizacija. Kot zanimivost je tudi to, da ga nismo slišali, da bi v slovenščini nagovoril Slovence, čeprav je bil po materi Slovenec.

Ivan Glušič, Mozirje

Krkovič je nastradal

Bil sem topničar. V letih 1963/64 sem bil 11 mesecev v Zagrebu pri protiletalskem topništvu. Oktobra 1963 sem prisegel vojaško zvestobo socialistični domovini, njeni predzgodovini in samoupravljanju. Vodji menda takrat nismo več prisegali. Nekateri slovenske obrambne ministre sem že, gospoda Erjavca pa še ne, prosil, da bi nas kazalo odvezati od prisege, če je bila mišljena zares. Če je bila izrečena le za šalo, naj pisno odveže samo mene, mi zadošča.

Kasarniške barake v Zagrebu so bile med živalskim vrtom in Dubravo, na nekdanjem škofijskem posestvu. Na poslopju štaba je bil še škofovski grb. Poveljevali so »kapetani 1. klase«, ki so bili v vojski od partizanstva in so čakali na upokojitev. Bili so umirjeni, skoraj skrbni za vojake, sami so trepetali pred izgonom iz Zagreba, saj so

preživeli informbirojevsko čiščenje. Redkim je uspelo napraviti majorski izpit ali celo napredovati v podpolkovnika. Bili so predvsem bosenski Srbi, »falirani« študenti. Komandant »vojne oblasti« je bil v tem času Slovenec, general.

Včasih so morali na skupno preverjanje znanja. Teh preverjanj so se stari topničarji nadvse bali. Nikoli niso ugotovili, da za višino izstrelka, za domet in za čas potrebujemo samo kotno funkcijo sinus. Podčastniki za preverjanje niso uporabljali trikotnika in tablic, reševali so moralno-politične zadeve.

Mladi podporočniki in poročniki, ki so prišli z akademij JLA, o balistiki niso kaj prida vedeli, spoznali so se na rokoborske prijeme in vzorno so korakali. Za seboj so imeli asketsko življenje v internatih in so domala vsi bolehalo za kroničnim vnetjem sinusov.

Potem so kasarno reorganizirali in treba je bilo popisati vse orožje in orodja. Kasarna je imela tudi zunanji skladišči na robu mesta, v Pionirskem gradu in v Sopnici. V Pionirskem gradu so stražili majhno zidanico na gričku, pod njo pa naj bi bili podzemski labirinti, polni streliva in tempirnih granat. Fante na straži je bilo strah, posebno ob hudi uri, če bi udarila strela in bi vse odletelo v zrak.

V Sopnici so bili veliki hangarji s čisto novimi vozili in topovi, pripravljenimi za najtežjo situacijo, za obrambo velikega mesta pred sovražnimi letali. Ko sva s tehničnim kapetanom Tačiginom prišla v Pionirski grad, sva našla v zidanici dva zaboja plesnivega kamniktita in nekaj svežnjev šolskih puškinih nabojev. Nobenega vhoda v podzemlje ni bilo in do solz razočarani častnik je ugotovil, da o tem nikomur in nikoli ne črhneva besedice.

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL
Radio Alpki val
www.alpskival.net
t 05 38 11 886
f 05 38 11 674

RADIO BREŽICE
na 88,9 in 95,9 MHz

Vozila in topovi v Sopnici so imeli tehnične knjižice, ki so potrjevale večkratne generalne obnove motorjev. Orodje je bilo pomanjkljivo. Ko so spustili vozila s podstavkov, so bile gume prazne. Prav, kakaj bi trpele gume na podstavljenih vozilih zaradi tlaka. Privlečejo kompresor in pumpajo, a zaman, gume so že davno preperle. Vojski pa smo mislili, da je staro orožje iz korejske vojne samo za pouk.

Ti topovi in vlačilci so spomladi 1965 priromali iz Zagreba v Ljubljano, na dvorišče topniške kasarne ob Dunajski cesti, ki je ni več. Potem so jih prodali velikim tovarnam, da bi se branile hudobnih letal, ena baterija, 4 protiletalski topovi so stali za Litostrojem.

Strinjam se s Krkovičem, da absolventi akademij JLA niso imeli zavidljivega strokovnega znanja. Znali niso nobenega tujega jezika, materinščino so pisali zelo okorno, slovenski častniki so slovenščino obvladovali le kot pogovorni jezik. Njihovo delovanje je bilo zelo ležerno, odgovornost pa minimalna. Gotovo je bilo strokovno znanje v mornarici in letalstvu primernejše, v pehoti pa šibkejša od topništva. Za diplomacije niso kazali sposobnosti.

Če je nekaj te »akademske miselnosti« podedovala tudi Slovenska vojska, to ni dobro. Zagotovljeno je samo počasno, sivo, podpovprečno delovanje sistema. Blefranje! Moji vojaški kolegi se počasi poslavljajo, nič več si ne pripovedujemo vojaških šal. Ob težavah, ki jih doživlja gospod Krkovič, sem se spomnil Pionirskega grada in Sopnice. Spomnim pa se tudi odseva na Krkovičevi sablji 26. junija 1991, ki je svetil novi državi. Bil sem prav blizu.

Dr. Marin Bajd, Ljubljana

Šolnik gospod Štrukelj

Že kar nekaj let spremljam nastope šolnika g. Štruklja, žal pa o njegovem strokovnem delu vem bore malo. Njegov odnos do sogovornikov pri javnih pogovorih ne izpričuje spoštljivosti, kajti seganje v besedo je moteče. To, da je zet nekdanjega predsednika, vemo, da je za sindikalista marsikdo primeren, tudi, da pa ne obvlada šolskega sistema, je dokazal v svojem nastopu na POP-TV 21. maja zvečer. Omalovaževanje Cerkve

in katoliških šol je neprimerno, saj vendar poznamo mladino, ki izhaja iz teh šol. Poleg strokovnega znanja spoznavajo tudi človeške vrednote in ne zlagane zgodovine, kakršno lahko zasledimo v zgodovinskih učbenikih. Gabrov šolski sistem je slab in je naredil šoli veliko škode. Komunizem ni propadel zaradi Cerkve, ampak zaradi tistih, ki so zakrivali toliko povojnih zločinov, danes pa uživajo nikoli zaslužene pokojnine. Njihovo delovanje »pod mizo« se odraža tudi v delovanju Semoličevih sindikatov, ki se niso oglašali 15 let, zdaj pa podpirajo razne Ulčarje, ki prejemajo visoke mesečne prejemke, zraven pa resne in pridne študente ter dijake, ki so že zdavnaj spregledali njihovo umazano igro, pozivajo k stavki.

No, naj se vrnem h g. Štruklju in sklenem z zanj koristnim nasvetom: morda Vam, g. Štrukelj, ne bi škodovala vzgoja v kateri od katoliških šol – veliko bi pridobili!

Ana Osterman, Kranj

Operacijske mize

Sveta jeza me popade, ko poslušam in berem o operacijskih mizah. Koliko let to traja? Krivo je sodstvo. Paragrafi, zakoni, predvsem pa roki in podobna navlakla. Gre pa za ljudi, za nujno potreben pripomoček bolnišnic. Ovire, povezane s sodstvom, so nerazumljive nam, ki smo v imenu ljudstva doživljali čase, ko je bilo čez noč zaseženo večmilijardno premoženje – v imenu ljudstva je postalo ljudska imovina. Danes pa leta in leta ne morejo (nočejo) urediti tako, da bi se ne delala škoda ali celo zločin. Dovoljujem si trditev, da so operacijske mize na poligonu namernega sejanja nezadovoljstva med državljani. Revolucionarni prijemi – sejanje zla in podtikanje – so v podrasti kanalske politike zajedeni v vse institucije naše mlada demokratične države.

Pozivam k uporu! Predlagam: vsi državljani Slovenije se odpovejmo eni pokojnini oziroma plači! Vsi! Povprašajmo recimo Švede, kdo prodaja najboljše operacijske mize na svetu. Slovensko ljudstvo jih kupi, se pogodi za primerno provizijo, tako kot to počnejo sodobni rokovnjači, zajetno vsoto podarimo bolnišnicam z operacijskimi mizami

Čigava resnica?

Marija Vodišek

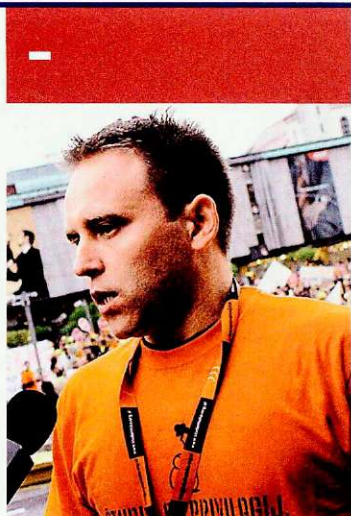
Resnica je skladnost razuma s stvarjo. Mnogi pa so ta pojem popolnoma zmaličili. Zaradi tega se trditve o resničnosti nekaterih dogodkov razlikujejo in izrabljajo. Eden glavnih zavestno zavajajočih govorcev je predsednik ZZB Janez Stanovnik oz. »sitni gospod« kot ga imenuje Aleksander Zorn. Resnica je lahko samo popolna skladnost izgovorjenih besed z dokazanimi dogodki. In prav to Janez Stanovnik, čeprav ve, da je resnica drugačna, sprevrta in ponareja. Poznati jo mora, saj je bil sedem povojnih let osebni tajnik Edvarda Kardelja. Slednji je bil komunistični aparatčik, ki je na očitek o pomoru vrnjenih domobrancev in civilistov odgovoril, da fizična odstranitev takega števila Slovencev ni pomembna, ker bo odslej ena sama velika sovjetska država od Sibirije do Trsta. No, to se na žalost stalinistov ni uresničilo, zato so tisti, ki jih je Titova vrhuška sumničala, množično romali na Goli in sosednje otoke. Mnoge med njimi so tam za vselej brezsrčno razčlovečili. Te žrtve so Titu, Kardelju, Kidriču, Rankoviću in številnim valptom pomenile še manj kot pobiti »kvislingi«, kot domobranci imenuje »naš tovariš Mitja Ribičič-Ciril«. Ko tale slovenski brkati »sprenevedač« neprestano po volji ZZB preureja predvojno, medvojno in povojno zgodovino in trdi, da država Slovenija ni nastala z osamosvojitvijo, ga resnice žejni Slovenci prosimo za več podatkov. Pa ne spet z navajanjem izmišljenih herojstev in čedalje več zmagovitih bitk junaških borcev. Res pa je, da so se za izbrance, med katere je spadal tudi J. Stanovnik (ker jih je bilo menda škoda), bojevali in padali tisti navadni borci, ki pa jih ni bilo prav nič »škoda« in ki ne morejo več povedati resnice. Tudi zato Janez Stanovnik govori, kar hoče. Drugi primer je obrambni minister Karl Erjavec, ki, vsaj tako je videti, ne ve, kam pravzaprav spada. Vsake toliko v soglasju s stranko DeSUS zagrozi z izstopom iz koalicije. Kufre gor, kufre dol. Menda zaradi neuskladitve zakona o žrtvah vojnega nasilja. Kratek opis zgodovine njegove družine: dedek Karel Erjavec je bil župan Št. Vida nad Ljubljano. Junija 1944 ga je nemška policija seznanila z najdenim seznamom ljudi, določenih za likvidacije, ki naj bi jih izvedli komunistični terenci. Že avgusta so dedka K. Erjavca likvidirali. Sin Karel s partizanskim imenom Drago je bil v partizanih. Ko je zvedel za očetovo likvidacijo, je prebegnil in se pridružil domobrancem. Leta 1945 je bil z mnogimi drugimi umorjen. Ostala sta še sinova Frank in Viktor. Slednji je leta 1950 zbežal iz Jugoslavije, ker ni hotel služiti jugovojске. Vsa leta je živel v Belgiji, kjer se je potem rodil sedanji slovenski obrambni minister Karl Erjavec. Celotno zgodbo lahko preberemo v glasilu Nove slovenske zaveze št. 59/2005. Kdo so po mnenju DeSUS in Karla Erjavca, potomca žrtve vojnega komunističnega nasilja, ljudje, ki jim je treba vrniti vsaj njihovo pošteno ime? Se jih tako silovito otepa, ker imajo slabo vest? Zaradi sramotne oprostilne sodbe Neve Miklavčič Predan, samozvane predsednice neobstoječega HMS in dolgoletne sramotilke borcev slovenske osamosvojitvene vojne, državljani Slovenije in pravosodni minister odslej lahko mirno spimo. Na tiskovni konferenci pred vrati sodišča je izjavila, da se Slovenija počasi spreminja v pravno državo. Kdo stoji za to farso?

vred. Za preživetje enega meseca se ne bojte. Mnogi vemo, kako to gre. Leta 1941 izselitev v Srbijo, dom odzvet in zapečaten, starši v Srbiji brez dohodkov ... Ali pa naj povedo tisti iz let 1945, 46, 47, 48 ... do 1965. Do podrobnosti vem, kako se preživi. Usmilili bi se nas kmetje. Povpra-

šajmo borce NOB, ki so 4 leta in še nekaj mesecev čez živeli od kmeta (o prisili in rigoroznem rekviriranju zdaj ne bi ...). Torej bi kmetje en mesec še nam pomagali in končno bi bili tudi oni deležni ležanja na teh mizah, ne pa na štoru ali pluhu.

Herica Kumer, Ljubljana

Politični semafor

Dobil brco Kljub odgovorom ŠOS Janezu Janši, da je njeno vodstvo legitimno, je v četrtek, 1. junija, prišlo do nepričakovanega preobrata, saj mariborski študenti niso dali soglasja k vnovični izvolitvi Mihe Ulčarja za predsednika ŠOS. Ulčar je tako dober teden po drugi »črni sredi« dobil zausnico, ki bo nedvomno zmanjšala javnomnenjski učinek študentskih protestov. Vprašanje je seveda, kako bo javnosti razložil ta preobrat. Bo kriva mariborska »janšistična zarota«?

0

V čigavem imenu? Franco Juri je širši javnosti znan kot karikaturnist in zunanji komentator časnika Dnevnik, v zadnjem času pa v njem deluje kot novinar, ki je »namočil« novoinimenovanega slovenskega veleposlanika v Argentini Avgušтина Vivoda, češ da je simpatiziral z vojaško hunto v Argentini. Nenevadno je, da se tovrstnega novinarskega posla loteva prav Juri, ki je bil nekdanji poslanec LDS in veleposlanik v Madridu, kjer pa ni preveč blestel.

+

Predlaga vnovično sojenje Mariborska tožilka Elizabeta Györkös je v javnosti najbolj znana kot tožilka v zadevi Petek, in kot kaže, v omenjeni zadevi ne namerava odnehati, saj je predlagala razveljavitev oprostilne sodbe in vnovično sojenje. Ali bo do sojenja v resnici prišlo, še ni znano. Upajmo pa, da si tožilka zaradi svoje angažiranosti ne bo nakopala dodatnih groženj, saj je že doslej morala imeti ob sebi varnostnike. Tudi v zasebnem življenju.

Donacija - manipulacija

Tanja Frantar Zabret je zaigrala na zdravje bolnikov. Z neverjetno sladkobnostjo je pred približno dvema tednoma oznanila, da so se v Medicoengineeringu odločili darovati operacijske mize. V prvem odzivu je bila javnost pozitivno presenečena, a se je kmalu izkazalo, da podjetje ni imelo v mislih navadne donacije, temveč je mize želelo samo predčasno dobaviti, denar zanje pa nato zbrati s pomočjo prispevkov slovenskih podjetij. Vpletena je bila tudi v zloglasni primer dragih miz, ki so jih kupili v Kliničnem centru in jih enormno preplačali. Prvi dvomi o resničnem človekoljubju so se v javnosti začeli porajati takoj po gostovanju Frantar-Zabretove v Odmevih, kjer je z ošabno samozavestjo in tudi z aroganco vzbudila dvom o poštenih namenih donacije. Seveda je pri tem pozabila povedati, da so eno mizo pred leti že »darovali«, a je sredstva zanjo prispeval Telekom Slovenije. Tako priti do

posla je bilo verjetno vodilo tudi v tokratni, medijsko precej odmevni »donaciji«, vendar ministrstvo ni dovolilo zbiranja sredstev podjetij, ki so kakor koli v državni lasti. To je bilo za Frantar-Zabretovo preveliko tveganje, zato je od »donacije« čez noč odstopila. Kar nenadoma ji za zdravje bolnikov ni več mar. Manipulativna pohlepnost? G. D.

Peter Mankoč

Z VAMI SO VSI VAŠI.

Z UMTS mobiteli, ki vas komaj čakajo v vseh Mobitelovih prodajnih centrih,
so z vami vsi vaši ... filmi, športi, igre in glasba.

Poiščite svoje junake na multimedijem portalu www.planet.si.

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

WWW.MOBITEL.SI

